

Diakonia liikkeessä

Palveleva puhelin 50 vuotta
Tarinoiden maa
Arvo-kärry kierroksella

3 Pääkirjoitus Diakonia liikkeessä	34 Sytyttääkö sinkkutyö?
4 Kuvassa Sterlin Londoño Palacios	36 Arvo-kärry kierroksella
6 Palveleva puhelin 50 vuotta	38 Palloilua ja kulttuuria
9 Taiteessa oppiminen osana ammatillisuutta	40 Thaipoimijoita kohtaamassa
10 Hengellisen hoitotyön kehittäminen liikkeessä	42 "Vaalimme suomalaista kulttuuriperintöä"
13 Uusi näkökulma nuorisotyöhön	44 Yhteisöpajat luovat välittäviä yhteisöjä
14 Hengellisyys terveyttä suojaavana tekijänä	46 Uudenlaista sielunhoitokoulutusta
Lapuan hiippakunnassa
16 Diakonia ja strategiat: yhteen sopivat?	49 Suomalainen saattohoitokirja viroksi
Lapsen oikeudet – Kirkon ihmisoikeusfoorumi 2015
18 Kirkko hyvinvointipalvelujen tuottajaksi
– realismia vai utopiaa?	50 Kutsu yhteistyöhön
20 Kun muurit murtuivat	52 Ehkä se on islamofobiaa, ehkä se on yksisarvinen
22 Simple Church – Yksinkertainen kirkko	54 Henttoset
24 Kun "äiti ei pisy kärryillä"	56 Kansainvälistä arvostusta viittomakieliselle työlle
26 Huoma ja seurakunnat tukevat yhteistyössä
henkirikoksen uhrien läheisiä	58 Sisar Linan sairaanhoidon teoria
28 Tarinoiden maa	60 Usko on elämän kestävä prosessi
31 Menninkäinen	63 Kirjat
32 Tiedostaminen ja erilaiset näkökulmat
innovaatioiden perustana	64 Iltahartaus Rohkeus pyytää apua

Diakonia liikkeessä

18.12.2014

Professori **Timo Airaksinen** totesi hiljan Ylen aamu-tv:ssä, että hänen mielestään ”kirkko on pohjimmiltaan modernisaation vastainen laitos – se katsoo menneisyyteen eikä tulevaisuuteen”. Tällä heitolla Airaksinen halusi tyrmätä ehdotuksen kirkon vahvemmasta arvokeskustelijaroolista.

Toki kirkko muiden instituutioiden tavoin on pyrkinyt ja pyrkii vaikuttamaan asemaansa. Samalla kirkolla on kuitenkin ollut teologinen visio, johtotähti, joka on innoittanut kirkkoa ja yksittäisiä kristittyjä muuttamaan ympäröivää yhteiskuntaa ja maailmaa paremmaksi. Jo pelkästään kirkon itseymmärryksen kannalta keskeinen kielikuva, laiva, kuvastaa pitkää historiallista kokemusta matkalla ja liikkeellä olemisesta.

Myös kirkon sisällä kuulee toisinaan pysähtyneisyyden kritiikkiä. Tälle on varmasti aika ajoin paikkansa ja syynsä. Samalla tavalla kuin laivan on esimerkiksi aika ajoin oltava sata-massa, ei tule heti huolestua, jos kirkon toimintaa ei leimaa jatkuva muutos ja liike.

Kohtuuttomalta ja perusteetomalta kritiikki on tuntunut erityisesti silloin, kun se on kohdistunut diakoniaan. Pelkästään seurakuntien diakoniatyö on reagoanut ehkä herkimmin ja huomattavimmin yhteiskuntamme viimeaikaisiin myllerryksiin. Diakoniatyössä reagoitiin voimakkaasti 1990-luvun laman vaiku-

tuksiin niin avustustoiminnan kuin yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmista. Nämä muutokset, jotka koskivat niin diakoniatyössä kohdatavien asiakkaiden hätää kuin omaa työtötettä ja työn sisältöjä, ravistelivat monia työntekijöitä. Yhteiskuntamme muutokset näkyvät nyt jälleen erityisesti diakoniassa.

On varmasti totta, että monesti myös diakoniassa ollaan reaktiivisia. Etenkin kun sen lähtökohtainen luonne on reagoida hätään. Hädän syihin puututaan, kun on kyetty akuutin tilanteen jälkeen tutkimaan tarkemmin tilannetta. Kun hätään vastataan, joudutaan samalla kohtamaan tilanne, jossa vanhojen vastuiden ja töiden joukkoon on tarjolla uusia.

On varmasti totta, että työuudot ja -otteet pyrkivät vakiintumaan eikä niitä helposti haluta tai osata kyseenalaistaa. Tässä on samalla tietty tolkkku. Jos on löydetty viisas tapa ja rakenne toimia, täytyy olla hyvät perusteet toimintatavan tai vaikkapa organisaation uudistamiseen. Tämä on haaste erityisesti uusille esimiehille. Jatkuva rakenteiden muuttaminen ei ole suinkaan osoitus dynaamisuudesta.

Kirkko on liikkeessä. Diakonia on liikkeessä. Liike ei ole kuitenkaan itseisarvo. Välillä on tarpeen pysähtyä arvioimaan, liikutaanko ensinnäkin oikeaan suuntaan. Toiseksi, onko ta-

voitteet ja vauhti mitoitettu resursseihin nähden oikein. Ja kolmanneksi, onko kirkkolaivaamme tarpeen rukata ja millä tavoin. Nyt kun kirkkoon on valittu uudet luottamushenkilöt, on otollinen hetki arvioida, millä tavoin tulevaisuutta kohden kirkkona kuljemme. Toisin kuin Airaksinen, ajattelen, että koska kirkko katsoo vahvasti nimenomaan tulevaisuuteen, sen tulee toimia entistä voimakkaammin toivon lujittajana tässä hetkessä. Arvokeskustelu on yksi kirkon tapa toimia. Sitä myös kirkolta tutkitusti toivotaan. Sen lisäksi etsitään yhdessä muiden kanssa vaikuttavia tapoja edistää ihmisten hyvää elämää.

● KALLE KUUSIMÄKI

DIAKONIA

- ◆ JULKAISIJA: Diakonia ry, Kirkon diakonia ja sielunhoito, Diakoniatyöntekijöiden Liitto, Suomen Kirkon Seurakuntaopiston Säätiö, Kirkkopalvelut, Suomen Merimieskirkko, Espoon Diakoniasäätiö, Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Martinus-säätiö. ◆ HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA: Tapio Pajunen
- ◆ KUSTANTAJA: Kotimaa Oy ◆ TOIMITUSKUNTA: Raili Gothóni, Marja Kantanen, Johanna Korkeaniemi, Tiina Laine, Irene Nummela, Sari Peltonen, Terttu Pohjolainen, Hannu Rahikainen ◆ TOIMITUS: PL 210, 00131 Helsinki ◆ PÄÄTOIMITTAJA: Kalle Kuusimäki, p. 050 501 2901
- ◆ TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ: Raili Suviranta: ext-raili.suviranta@evl.fi ◆ TOIMISTOSIHTTEERI: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi
- ◆ TAITTO JA KUVANKÄSITTELY: Kotimaa Oy ◆ TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi
- ◆ TILAUSHINTA KOTIMAAHAN: Tilaushinta kotimaahan 45 €/vuosikerta, ulkomaille 50 €/vuosikerta, opiskelijahinta 18 €. Osoitietoja voidaan luovuttaa kaupallisille ilmoittajille. ◆ KANSI: Kalle Ahonen ◆ LEHTI ILMESTYY 4 kertaa vuodessa. Numero 1/2015 ilmestyy 2.3.2015. Lehden teemana on Vapaaehtoisena seurakunnassa ◆ ISSN 0355-8797 ◆ ILMOITUSHINNAT: nelivärisenä 1,30 €/pmm. Ilmoitushintoihin lisätään arvonlisävero 24 %.
- ◆ ILMOITUSMYynti: Pirjo Teva, p. 020 754 2284, 040 680 4057, pirjo.teva@kotimaa.fi
- ◆ ILMOITUSTEN VASTAANOTTO JA VALMISTUS: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi, p. 020 754 2000

Oikeudenmukaisuus on rauhan nimi

”Kaiken, mitä teemme, ajattelemme ja suunnittelemme, tulisi tähdätä rauhaan ja sovintoon”, muistuttaa Kolumbian konfliktin keskellä elävä katolinen pappi ja ihmisoikeuspuolustaja isä Sterlin Londoño Palacios.

Isä Sterlin Londoño Palacios johtaa afrokolumbiaista seurakuntaa Quibdón hiippakunnassa Kolumbian luoteisosassa. Hän on toiminut pappina kotihiippakunnassaan 17 vuoden ajan. Hän vastaa myös hiippakunnan pastoraalityöstä.

Quibdó on Chocón maakunnan keskus. Chocón sijainti on erityinen, sillä se ulottuu sekä Tyynenmeren että Karibianmeren rannikolle. Alueella asuu lähes 500 000 ihmistä, joista 81 prosenttia on afrokolumbiaisiksi kutsuttuja afrikkalaisten orjien jälkeläisiä. Joka kymmenes kuuluu alkuperäisväestöön, ja yhdeksän pro-

senttia on mestitsejä.

Chocó on köyhin Kolumbian 32 maakunnasta. Lähes puolet alueen väestöstä elää köyhyydessä, ja lukutaitoprosentti on maan alhaisin.

Kirkko innoitti ihmisoikeustyöhön

Paitsi katolinen pappi, isä Sterlin on myös ihmisoikeusaktivisti. Tie oikeuksien puolustajaksi avautui jo nuorena.

– Kuoripoikana ollessani minulle jäi mieleen, miten papit kutsuivat ihmisiä toimimaan. He auttoivat ihmisiä huomaamaan, mitkä asiat

ovat hyvin ja missä on parannettavaa, muistelee isä Sterlin.

Chocón alueen seurakunnissa yhteiskunnallista tietoisuutta lisätään työpajoissa. Erään seurakunnan aikuisryhmä alkoi toimia yhteisön hyväksi. Vähitellen toimintatapa levisi koko hiippakunnan alueelle. Toimintaa edeltää aina tilanneanalyysi. On muun muassa saatu selville, että lapset kuolevat puhtaan juomaveden puutteeseen. Samoin on paneuduttu naisten oikeuksiin.

Konflikti on hajottanut yhteisöjä

Kolumbia on kokenut yhden maailman pisimmistä ja vakavimmista humanitaarisista kriiseistä. Jo 50 vuotta jatkunut aseellinen konflikti on pakottanut ihmiset jättämään kotinsa. Hallituksen mukaan maan sisäisiä pakolaisia on 3,7 miljoonaa, mutta

ihmisoikeusjärjestöt ovat arvioineet evakkojen määräksi yli 5 miljoonaa. Se vastaa kymmenesosa maan väestöstä.

Chocón alueelta paenneiden paluun esteenä on koulujen ja talojen tuhoutuminen. Alueella toimii edelleen aseellisia joukkoja, joista osa on rikollisjoukkoita ja osa sissejä. Viranomaisilla ei isä Sterlinin mukaan ole riittävästi tahtoa varmistaa ihmisille turvallista paluuta.

Chocón alueen väestö on riippuvainen jokiväylistä ja -vedestä.

Edwin Mendiveiso

– Tällä hetkellä etsimme vaihtoehtoisia tapoja kehittää yhteisöjä. Aseellisen konfliktin aiheuttamien pakko-siirtojen jäljiltä on onnistuttu saamaan takaisin maata yhteismaiksi. Seuraava tehtävä on sodan jälkien korjaaminen, kuvaa isä Sterlin.

Kamppailua maoikeuksien puolesta

Isä Sterlin on toiminut sen puolesta, että afrokolumbiaiset saisivat oikeuden maahan, jota he ovat asuttaneet vuosisatojen ajan. Hän tekee yhteistyötä Cocomopoca-järjestön kanssa, joka ajaa Chocón eteläosien maaseutuyhteisöjen oikeuksia.

Chocón maakunnassa ei ole ole yksityistä maanomistusoikeutta. Vuodelta 1959 peräisin oleva laki kieltää maanomistuksen Tyynenmeren rannikolla.

Yhteisöt ovat vaatineet omistusoikeutta yhteismaahan. Syyskuussa 2011, yli vuosikymmenen kestäneen kamppailun jälkeen, Cocomopoca onnistui saamaan yhteisöille 73 000 hehtaaria maata. Haettu maa-alue oli 172 000 hehtaaria.

– Jatkossa kyse ei ole niinkään lisäomistusoikeuden hakemisesta vaan siitä, että ihmiset voisivat palata ja asettua aloilleen ja elää ilman pelkoa, kertoo isä Sterlin.

Alueen hauraasta tilanteesta kertoo se, että järjestöön kuuluvasta 46 kyläyhteisöstä 11 on kokonaan hävinnyt. Neljässä muussa yhteisössä väestöstä on jäljellä alle puolet.

Kaivostoiminta uhkaa yhteisöjen elämäntapaa

Chocón maakunta on perinteisesti saanut vähän huomiota ja varoja käyttöönsä keskushallinnolta. Se on väkimmäältään pieni, vaikeakulkuinen ja kaukana pääkaupunki Bogotásta. Tilanne muuttui, kun alue määriteltiin biodiversiteetiltään maailman toiseksi rikkaimmaksi alueeksi Amazonian jälkeen. Sieltä löytyy kaasua, mineraaleja, öljyä ja puuta.

Huolta aiheuttavat monikansallisten yhtiöiden saamat käyttöoikeudet

Joanna Lindén-Montes

Isä Sterlin Londoño Palacios vieraili lokakuussa Suomessa kertomassa afrokolumbiaisen väestön ihmisoikeustilanteesta.

yhteisöjen maa-alueisiin. Jos ne otetaan käyttöön, osa yhteisöistä jää niiden sisälle. Avokaivosten avaamisella olisi massiivisia vaikutuksia ihmisten elämään.

– Tällä hetkellä suurisuuntaista hyödyntämistä on vielä vähän. Chocón alueella on kuitenkin toiminnassa 800 pienempää kansallista kaivosta, kertoo isä Sterlin.

Kaivosten vaikutus näkyy muun muassa jokivesissä. Joet ovat yhteisöille elintärkeitä, sillä niistä saadaan juoma-, pesu- ja kasteluvettä ja niissä kalastetaan. Lisäksi maan menettäminen kaivoksille muuttaa yhteisöjen elämäntapaa. Vaikutukset ovat kulttuurisia, terveydellisiä ja taloudellisia.

– Kyse on inhimillisestä tragediasta, summaa isä Sterlin.

– Laki edellyttää, että yhteisöjä konsultoidaan niiden alueille suunnitelluista taloudellisista toimenpiteistä. Vaadimme, että viranomaiset täyttävät veloitteensa. Niin ihmisiä kuin luontoa tulee suojella ympäristötuholta.

Kirkko tukee rauhanprosessia

Kolumbian pitkän aseellisen konfliktin osapuolina on sissiliikkeitä, puolisolitaallisia joukkoja ja armeija. Rauhaneuvotteluja on käyty lokakuusta 2012 hallituksen ja suurimman sissiryhmän, vasemmistolaisen FARCin

kesken. Alustavia keskusteluja käydään myös sissiliike Ejército de Liberación Nacionalin (ELN) kanssa.

– Rauhaprosessi on tie, joka pitää kulkea loppuun asti. Niin valtion, kansalaisjärjestöjen kuin uskontokuntien tulee sitoutua siihen. Myös kansainvälinen yhteisö voi tukea prosessia. Koska konfliktia on käyty monella rintamalla, rauhansopimukseen pääsemisen kestää, huomauttaa isä Sterlin.

Rauhanprosessi on tärkeä yhteisöille. Katolinen kirkko pyrkii edistämään paikallistason keskusteluja ja tekemään näkyväksi konfliktin vaikutuksia. Kirkko haluaa painottaa myös hyviä asioita sekä kehottaa sovintoon ja anteeksiantamiseen.

– Pelko on edelleen osa elämää. Onneksi on kuitenkin ihmisiä, jotka ovat valmiit puhumaan. Jos ihmisille annetaan jotkut takeet siitä, että rauha ja sovinto toteutuvat, ihmiset ovat valmiimpia puhumaan. Totuuden esiintuomista tulee vahvistaa. Totuus- ja sovintokomissiota tullaan tarvitsemaan.

– Myös uskontokunnat ovat konfliktin uhreja. Joudumme itsekin etsimään sovintoa sisältämme, sanoo isä Sterlin hiljaisella äänellä.

● KATI JÄÄSKELÄINEN

Haastattelun lisäksi lähteenä käytetty Suomen Lähetysseuran, ulkoministeriön, Life&Peace -instituutin ja Washington Office on Latin American (WOLA) aineistoja.

Isä Sterlin Londoño Palacios oli Suomen Ekumeenisen Neuvoston kutsuma vieras Ekumeenisella vastuuviikolla (19.–26.10.2014), jonka teemana oli *Väkivalan markkinat: Kulutatko rauhaa?*

Suomen Lähetysseura on vuodesta 2006 lähtien tukenut Luterilaisen maailmanliiton rauhantyötä Kolumbiassa, erityisesti Chocón alueella. Tavoitteena on parantaa afrokolumbiaisten ja alkuperäisväestön asemaa ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Lähetysseura tukee Cocomopoca-järjestöä Luterilaisen maailmanliiton kautta. Yhteistyökumppanina on myös Kolumbian luterilainen kirkko IELCO.

Suomen vanhin ja edelleen suosituin puhelinauttaja on 50-vuotias kirkon Palveleva puhelin

Palvelevan puhelimen juuret ulottuvat Englantiin. Elettiin vuotta 1953, jolloin lontoolainen anglikaanipappi Chad Varah huolestui kohonneista itsemurhaluvuista. Hän laittoi oman puhelinnumeronsa lehteen ja sen oheen kehotuksen: "Before you take your life, call me." Apua kaipaavia ihmisiä ilmaantui niin paljon, että tehtävästä selviäminen oli käydä mahdottomaksi. Onneksi ilmaantui myös niitä, jotka ilmoittautuivat halukkaiksi auttamaan toisia. Puhelinauttaminen jatkuu yhä vuosikymmenten jälkeen, eikä avun tarve ole vähentynyt.

"Yksin? Umpikujassa? Epätoivoisena? Puhelimella saat yhteyden ihmiseen, joka tahtoo kuunnella, ymmärtää ja auttaa."

Tällä mainoksella Palvelevasta puhelimesta kerrottiin Suomessa päivystysten alkaessa 1.10.1964. Päivystystoiminnan alkaminen sai runsaasti julkisuutta tiedotusvälineissä. Muun muassa Suomen Kuvalehti julkaisi palvelun perustajajäsenen, sairaalapastori **Jouko Sihvon** haastattelun, jossa tämä kertoi ensimmäisten päivystysöiden kokemuksista. Kun haastattelija kysyi, ovatko hädänalaiset huomanneet Palvelevan puhelimen olemassaolon, Sihvo vastasi: "Muuta ei voi sanoa kuin että päivystäjät ei ole saanut nukutuksi paljoakaan."

Nykyisin Palvelevan puhelimen toimipisteitä on 35 paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Puhelinkeskusteluja käydään vuosittain 65 000. Vain noin kolmasosaan puheluista pystytään vastaamaan, sillä soittoyrityksiä tulee 180 000. Puhelimen lisäksi päivystetään myös verkossa. Palveleva netti aloitti kirkon ensimmäisinä verkkotyön muotoina jo vuonna 2005, ja Palvelevan puhelimen päivystäjät toimivat myös Kirkon chatin päivystäjinä.

Kirkon puhelin- ja verkkoauttaja Palveleva puhelin tarjoaa laaja-alaista keskusteluapua. Yhteydenottajalla on mahdollisuus jakaa mieltään painavia

asioita ja purkaa taakkaansa päivystäjälle, tehtävään valitulle ja koulutetulle ihmiselle. Päivystäjä ottaa vakavasti ja pohtii yhteydenottajan elämänsykymyksiä avoimesti ja arvottomat. Vaikka kenenkään elämä ei tule kokonaan autetuksi yhdellä puhelin- tai verkkokeskustelulla, usein riittää jo se, että joku kuuntelee.

PP osana puhelinauttajien kotimaista ja kansainvälistäverkostoa

Palvelevan puhelimen tärkeimmät toimintaperiaatteet syntyivät kansainvälisten yhteyksien kautta. Nimettömyys, luottamuksellisuus, asiakkaan kunnioittaminen ja päivystäjien koulutus olivat asioita, joita korostettiin kansainvälisissä puhelinauttajien kokouksissa jo 1960-luvulla. Palveleva puhelin yhdessä Mielenterveysseuran Kriisipuhelimen kanssa on Suomen edustajana IFOTES-liiton (International Federation of Telephone Emergency Service) valtuuskunnassa.

1970-luvulta alkaen Suomeen perustettiin myös muita auttavia puhelimia, joista useimmat on tarkoitettu jollekin iän tai aihepiirin mukaan määritellylle, rajatulle asiakasryhmälle. Tuoli tarve määritellä yhteiset periaatteet auttaville puhelimille. PP on perustaja- ja hallitusjäsen Vapaaehtoisen puhelinauttamisen eettisten periaat-

teiden neuvottelukunnassa (PuhEet), joka laati yhteiset puhelinauttajien eettiset periaatteet 1990-luvun alkupuolella. Näihin periaatteisiin on sitoutunut parikymmentä puhelin- tai verkkoauttamista tarjoavaa yhteisöä.

Miltei kaikkialla itsemurhat ovat olleet kimmokkeena puhelinauttamisen perustamiselle. Tavallisimmin keskustellaan kuitenkin yksinäisyydestä. Toisaalta yksinäisyys voi olla tappavan musertavaa. Päivystäjät kuulevat tarinoita sellaisilta ihmisiltä, joiden olemassaolosta kukaan muu ei välitä tai olosuhteista, joista kukaan muu ei tiedä. Yksinäisyyden lievittäminen on erinomaista itsemurhien ehkäisyä.

Palvelevan puhelimen keskeinen periaate, nimettömyys, on kaksiteräinen miekka, joka tuo mukanaan muun muassa seksiaddiktien yritykset päästä toteuttamaan fantasioitaan. Tämä kansainvälisesti tunnettu puhelinauttamisen lieveilmiö koskee n. 8 % Palvelevan puhelimen puheluja. Tärkeintä kuitenkin on, että nimettömyyden suoja madaltaa yhteydenottajan kynnystä nostaa luuri tai kirjoittaa viesti elämän kipeimmissä tai jopa hävettävimmissä kysymyksissä.

Palveleva puhelin kirkon vapaaehtoistyön helmenä

Palveleva puhelin on omanlaisensa auttamismuoto. Voidaan sanoa, että

Palveleva puhelin on kirkon auttava puhelin, kirkon sielunhoidon väylä, joka toimii koulutettujen vapaaehtoisten varassa. Toisaalta painotetaan päivystäjien koulutuksen ja kokemuksen tuomaa osaamista, mutta toisaalta päivystäjien tärkeimmät työvälineet ovat kuunteleminen ja soittajan rinnalla kulkeminen. Vuosien varrella keskustelunaiheet ovat monipuolistuneet sekä monimutkaistuneet. Välillä on kyseenalaistettu, voiko tällaista tehtävää tehdä vapaaehtoispuhelimelta. Palveleva puhelin on vuodesta toiseen todistanut, että auttajana koulutettu ja työnohjattu vapaaehtoinen on pätevä

kirkon keskusteluavun tarjoaja. Tässä työmuodossa toimivat tasavertaisina anonyymeina auttajina paikkakunnan johtohenkilöt, seurakunnan työntekijät, ns. tavalliset tallaajat, auttamisalan ammattilaiset ja aivan muiden alojen osaajat. Työmuoto säilyy niin kauan kuin päivystäjät haluavat tehdä tätä työtä. Onneksi päivystäjät, vapaaehtoiset ja työntekijät ympäri Suomea, asettuvat soittajaa varten, kuulemaan ja keskustelemaan, suomeksi ja ruotsiksi, joka ilta, arkena ja pyhänä. Koskaan ei voi päivystyksen alkaessa tietää, mitä tuleman pitää. Palveleva puhelin haastaa päivystäjänsä, mutta

myös avartaa näkemään, miten ja milloin olosuhteissa ihmiset Suomessa elävät. Varmaa on vain se, että puhelin soi, tänäänkin.

● TITI GÄVERT
Asiantuntija
Kirkkohallitus

Tekstin pohjana rovasti Helena Ojanperä-Samulinin esitelmä Palvelevan puhelimen 50-vuotisjuhlassa sekä Tuula Haatajan, Palvelevan puhelimen toiminnanohjaaja, Kajaani, kirjoitus Kirkonkello-verkkolehdestä 1.10.2014.

Kirkon työntekijä Palvelevan puhelimen päivystäjänä

Olin kesällä 1988 suorittamassa nuorisotyönohjaajaopintoihin liittyvää harjoitteluani. Tuohon kesään liittyi myös mahdollisuus osallistua yhteen viikonloppuun osuneeseen päivystysvuoroon Palvelevassa puhelimesta yhdessä viranhaltijan kanssa. Kyseessä oli pitkä vuoro, joka tuohon aikaan tarkoitti päivystystä klo 21-06. Ajankohtaan osui valtava hellejakso, jonka aikana myös yöt olivat tukalan kuumia. Muistan, että tuo tukaluus oli monen yön aikaisen puhelun aihe ja että luurin molemmilla päissä hikoiltiin, urakan tuntua loputtomalta.

Ensimmäisen päivystyskokeemuksen raskaudesta huolimatta koin saaneeni jonkinlaisen PP-pistoksen. Tämä on merkittävää työtä ja haluan toimia tässä vastakin. Kuvittelin päivystysten kuuluvan kaikille seurakunnan työntekijöille, mutta seurakunnassa, jossa ensimmäisessä nuorisotyönohjaajan virassani aloitin, näin ei ollutkaan. Ilmaisin kuitenkin haluni myös nuorisotyönohjaajana osallistua päivystykseen, joka työalallani herätti kauhista, ”kohtahan me kaikki joudutaan sinne”. Työtehtävät ja koulutuskin ovat kohdallani vuosien varrella vaihtuneet, mutta seurakunta on pysynyt työnantajana ja Palvelevan puhelimen päivystykseen

olen tehnyt säännöllisesti 2-4 kertaa vuodessa.

Kollegojeni pelot kertonevat joiltakin osin yleisemminkin asennoitumisesta Palvelevaan puhelimeen. Kaikilla kipinä ei ole syttynyt vaan kysymys on pakkopullasta. Ymmärrettävä puoli tämäkin, koska päivystystyössä on myös turhauttava puolensa. Toistuvasti soittelevien monin tavoin syrjäytyneiden kautta heijastuu yhteiskunnan kykene-

mättömyys huolehtia mm. mielen-terveysongelmista, jolloin ainoaksi selviytymiskeinoksi jää puhelu PP:hen. Turhautuminen saattaa olla myös voimattomuutta esille nousevien kysymysten ja elämäntilanteiden edessä. Moninaisuudessaan Palveleva puhelin on seurakunnan työntekijälle hyvä peili vallitsevasta suomalaisesta todellisuudesta, jota ei välttämättä muuten kohtaa.

Yhteys toiseen ihmiseen mahdollistaa kohtaamisen

Nykyisessä työssäni diakonina asunnottomien, päihde- sekä mielenongelmaisten ja vankien parissa on auttanut riman asettaminen oikealle tasolle. Kaikkein läheisimmin työtäni kuvaavana terminä olen nykyisin mielistynyt sanoa kohtaaminen. Mikäli kohtaamista tapahtuu, on tapahtunut jo paljon. Kohtaaminen on erilais-

ta eri ihmisten kanssa, mutta kaikissa muodoissaan tärkeää. Sama ajatus pätee Palvelevaan puhelimeen. Päivystyksessä liiallinen ajatus auttamisesta tai ratkaisujen löytymisestä on jätettävä taka-alalle. Muistan PP:n 40-vuotisjuhlissa piispa Erik Vikströmin siteeranneen puheessaan silloista Nokian sloganina *Connecting People*. Monelle Palvelevan puhelimen tarjoama yhteys on yksi harvoista, ellei ainoa.

Anonyymi palvelu pitää yhteydenoton riman matalalla

Palvelevan puhelimen soittajiksi valikoituvat paljolti he, joille yhteyden rakentaminen on muualla vaikeaa. Voimavarat eivät riitä tai rima tuntuu liian korkealta lähteä seurakunnan tai muun yhteisön toiminnasta yhteyttä hakemaan. Palvelevan puhelimen rima on soittajan kannalta matalalla. Ei tarvitse paljastaa nimeään, ulkomuotoaan, vaatetustaan taikka sosiaalista

asemaansa. Tämä edesauttaa kaikkein kipeimpien kysymysten esilletuomisen keskustelussa Eräällä tavalla on kysymys tämän päivän rippituolista. Tämän mahdollisuuden tarjoaminen on kirkon tärkeä tehtävä.

Palvelevan puhelimen työn tulokellisuuden arviointi on usein vaikeaa. Usein keskustelussa jäädyään epävarmaan tilanteeseen, jossa soittajaa pyritään rohkaisemaan ja jaksamaan eteenpäin. Joskus soittajat kuitenkin

antavat myös saman tien palautetta puhelun tuottamasta olon helpottumisesta. Viimeisin päivystykseni päättyi hieman epätavallisesti. Tulkitsin palautteen sen sisältämästä teologisesta ristiriidasta huolimatta positiiviseksi. Klo 01.10 soittaja sanoi: ”Kiitos! Sun kanssa oli mukava jutella ja kaiken lisäksi sulla on helvetin hyvä ääni.”

PP PÄIVYSTÄJÄ

Palveleva puhelin vapaaehtoistyöntekijän silmin

haastattelijana Hanna Koponen. Haastattelu on julkaistu myös Palvelevan puhelimen Linkki-lehdessä 2 / 2014.

Ihmissuhteet, yksinäisyys ja mielenterveysongelmat painavat yleisimmin Palvelevaan puhelimeen nimettöminä soittavien mieltä. Olen toiminut 40 vuotta vapaaehtoisena päivystäjänä. Olen kuullut vuosien aikana monenlaisia murheita, mutta käyty keskustelut olen aina jättänyt päivystyshuoneeseen puheluiden jälkeen. Mielen päälle jääneitä asioita voi purkaa päivystysryhmissä tai toiminnanjohtajan kanssa.

Palvelevan puhelimen keskusteluissa näkyy elämän koko kirjo

Olen tehnyt työurani sairaanhoitajana. Vaitiolovelvollisina Palvelevan puhelimen päivystäjänä autamme kuuntelemalla. Päivystäjät eivät ole tuomareita, vaikka osa kyselee meiltä moraalisisista asioista. Koen, että ihmisten ongelmat ja arat aiheet ovat pysyneet samoina vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen. Vastamme hyvin monenlaisiin puheluihin aina käytännön asioista vaikeisiin aiheisiin. Vaikeimpia käsiteltävistä asioista ovat itsemurha-ajatukset sekä insettiin liittyvät puhelut. Moni tilittää läheisensä kuolemasta, josta ei ole pääsyt yli. Osa soittajista saattaa olla hyvin vihaisia, ja puhelun aikana ärräpäät lentelevät. Osa soittaa linjalle humalassa tai lääketokkurassa. Joillekin on epäselvää, ettei puhelin ole seksilinja.

Yksinäiset kokevat vapaaehtoisen

Marjut Hentunen

taja rukoilee ja toivoo päivystäjille voimia.

Palvelevaan puhelimeen tulee vuosittain yli 13 000 mykkäsoittoa. Jotkut soittajat etsivät tiettyä ihmistä keskustelukaveriksi ja he lopettavat puhelun heti, jos päivystäjänä onkin joku muu.

Ilmoituksen innoittamana 40 vuotta päivystystyötä

Alun perin huomasi Palvelevan puhelimen ilmoituksen työpaikkani ilmoitustaululta. Lähdin uteliaisuuttani kokeilemaan päivystystyötä. Mukaan toimintaan tuli tuolloin yli 80 vapaaehtoista. En olisi uskonut, että olen 40 vuotta mukana, aika on mennyt nopeasti. Jotkut entiset päivystäjät ihmettelevät nau-raen, että vieläkö olet mukana.

Päivystysvuoro sattuu kohdalle noin joka viidennelle viikolle. En ole kokenut sitä liian raskaana. Eläkeläisenä pidän vapaaehtoistyötä hyvänä harrastuksena. Minusta tämä työ on antoisaa ja hyödyllistä, vaikka kaikkia soittajia ei pysty auttamaan vaikeissa kysymyksissä. Siten pitää jäädä pois kun rupeaa höperehtimään!

PP PÄIVYSTÄJÄ

Palvelevan puhelimen 50v juhlaKirja *Yhteys toiseen ihmiseen – Kontakt med en annan människa* on vapaasti ladattavissa Sakastin julkaisutietokannassa. Kirjan keskeistä sisältöä on mm. Helena Ojanperä-Samulinin laatima historiikki.

Taiteessa oppiminen osana ammatillisuutta

Se miten kohtelemme toisiamme, erityisesti heikoimmassa asemassa olevia, määrittelee yhteiskuntamme ja itsemme arvon.

T. Wright

Lahden diakonian instituutin lähihoitajaopiskelijat toteuttivat Lahdessa taidelauantaina osallistavan performanssin Amnestyn kidutuksen vastaisen kampanjan innoittamana. Opiskelijat saivat käyttöönsä kolmen kidutuksen uhrin kertomukset ja valokuvat. Katsojan oli mahdollista kuulla **Ali Aarasin, Moses Akatuban** tai **Claudia Medina Tamarizin** tarina soittamalla näyteikkunassa olevalle opiskelijalle. Tarinan jälkeen kuulija sai halutesaan kirjoittaa kidutuksen uhrille postikortin vankilaan tai sijoituspaikkaan. Stop Torture kampanja on maailmanlaajuinen. Elokuun iltapäivänä Lahdessa Aleksanterinkadulla tapahtui kohtaamisia, kuuntelua, dialogin taitoa ja läsnäoloa.

30 vuotta sitten 150 maata allekirjoitti YK:n kidutuksenvastaisen sopimuksen. Sopimuksen tulisi suojella ihmistä julmalta, epäinhimilliseltä ja halventavalta kohtelulta tai rangaistukselta. Silti arvioiden mukaan jopa puolet maapallon väestöstä elää alituisessa pelossa tulla kohdelluksi ihmisoikeuksien vastaisesti. Uutiset ovat yhä tulvillaan esimerkkejä ihmisen käsittämättömästä julmuudesta, välinpitämättömyydestä ja raakuudesta. Tähän teemaan lähihoitajat halusivat tarttua. Aikaisemmin opiskelijat ovat käsitelleet erilaisia aiheita, kuten rakkautta, onnellisuutta, koulu-kiusaamista, ihmiskauppaa tai minäkuva. Draamatyö ei kaihdakaan mitään elämän ilmiötä. Yhdessä käydyn prosessin jälkeen voi syntyä esitys,

näyttely, performanssi tai tapahtumapäivä infoineen. Kidutuksen vastainen kampanja synnytti myös postikorttisarjan. Malleina olivat nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajaopiskelijat. Kuvat otti **Sonja Siikanen**.

Luovat aineet osana opintoja

Lahden diakonian instituutissa koulutetaan lasten ohjaajia, lähihoitajia ja nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajia. Kolmen vuoden opintojen aikana opiskelijat suorittavat opetussuunnitelman mukaisten aineiden lisäksi myös vapaavalintaisia opintoja Theatrum Olga: ilmaisu, draama, soveltava teatteri, naamiotyöskentely, voimauttava valokuva ja taiteessa oppiminen. Luovat aineet läpileikkaavat kolmen vuoden opintoja alusta loppuun. Lahden diakonian instituutissa ei kouluteta näyttelijöitä vaan ihmisiä, jotka osaa puhua, kuunnella, ajatella ja löytää luovia ratkaisuja arkeen ja työn tekoon sekä toimimiseen ihmisen parissa.

Työssäoppimisjaksoilla opiskelijat vievät osaamistaan vanhustyöhön, iltapäiväkerhoihin, kouluun, päiväkotiin ja sairaaloihin. Jokainen oppii tavallaan, kuka kuuntelemalla, kuka näkemällä, kuka liikkumalla, kuka dialogin, ryhmätöiden ja luovan prosessin kautta. Opettajan tärkein ja perimmäisin tehtävä on innostaa oppimaan, suunnittelemaan ja luomaan. Kun tämä on tehty, alkaa oppilaan työ ja opettaja siirtyy kannustajaksi, järjestäjäksi ja valmentajaksi. Hänestä tulee työryhmän oppija ja kokija oppilaiden rinnalle.

Yhteistyötä

Perinteisesti kouluaineissa korostuu vieläkin akateemisuus, vaikka ammatillisten oppilaitosten opiskelumuodot tähtäävät työelämä- ja lähtöisyyteen. Lahden diakonian instituutti tekee yhteistyötä mm. Sinfonia Lahden, päiväkotien, koulujen, sairaalan, Yleisradion ja toisten ammatillisten oppilaitosten kanssa. Parhaimmillaan syntyy kunnioitus ja ymmärrys toisen osaamista ja oppialaa kohtaan. Yhteistyö Salpauksen hiusalan tai tarpeistonvalmistajien kanssa on ollut upea kokemus.

Lähihoitajaopiskelijat ovat tutustuneet erilaisiin luoviin menetelmiin osana opintojaan. Yhteistyötä on tehty Kaarisillan Taide- ja toimintakeskuksen kanssa. Hankeen nimi on Sote Kutsu. Tavoitteena on tutkia ja kehittää luovien menetelmien hyödyntämistä sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurialan ammattilaisten ja opiskelijoiden yhteisten kohtaamisten avulla.

Monelle opiskelijoista esilläolo näyttämöllä tai katsojan edessä ei tunnu luontevalta tai oikealta. Draamatyöskentely haluaa kammata myös tätä pelkoa. Roolissa esiintyminen vieraannuttamisen avulla luo turvan, jonka myötä voi työstää myös esiintymisjännitystä, pelkoa tai esilläoloa.

Asiantuntijoiden mukaan tulevaisuuden työmaailma tarvitsee luovuutta, innovointikykyä, ongelmanratkaisutaitoa, tiimityötä ja joustavuutta. Ihminen todennäköisesti toimii työuralaan useassa ammatissa, yhdistellen osaamistaan ja taitojaan. Kuuntelulla ja kyvyllä olla läsnä ihminen mahdollistaa kohtaamisen. Hetken, joka kannattelee ja tuo tärkeyden tunteen.

● LASSE KANTOLA

Draamapedagogi ja lehtori

Hengellisen hoitotyön

Hengellisyden ja terveyden vuorovaikutuksellinen suhde on tunnustettu lähes kaikissa kulttuureissa ja uskomusjärjestelmissä vuosisatojen ajan. Valistusajalla terveystieteellisessä ajattelussa siirryttiin kuitenkin dikotomiseen ajatteluun, jossa ihmisen kehon ja hengen hoitaminen erotettiin toisistaan. Tälle dikotomialle ovat sittemmin perustuneet sekä länsimaisen lääketieteen että osittain myös hoitotieteiden paradigmat.

Viimeaikoina olemme saaneet kuitenkin havaita uudenlaista positiivista liikkettä kohti kokonaisvaltaista terveyskäsitystä terveystieteellisten toimijoiden parissa. Vuonna 2013 julkaistussa tutkimuksessamme havaitsimme, että esimerkiksi lääketieteen opiskelijoiden terveyskäsitys on ehkä aiempaa ennakoitua kokonaisvaltaisempi. Tutkimukseen osallistuneista lääketieteen opiskelijoista puolet oli sitä mieltä, että terveyteen kuuluu omana alueenaan henkinen ulottuvuus. Henkisen kehittyneisyyden ja terveyden välillä ei uskottu olevan suoraa riippuvuutta, mutta osallistujien enemmistö katsoi henkisesti kehittyneen ihmisen pärjäävän sairautensa kanssa paremmin kuin muut. Tämän tutkimuksen perusteella suomalaiset lääketieteen opiskelijat näkevät henkisyiden ja uskonnon suhteen hyvin monimuotoisesti. (Vaskilampi, Karvinen & Kauhainen 2013.)

Tässä artikkelissa tarkastelen niin kutsutun hengellisen hoitotyön kehittämisen liikettä. Artikkelini perustuu sekä kirjalliselle lähdeaineistolle että kokemukselliselle tiedolleni aihealuetta käsitelleestä konsensuskonferenssista.

Hengellisyden monet merkitykset hoitotyössä

Terveystieteissä ei ole vain yhtä, yhteisesti hyväksyttyä käsitystä siitä, mitä hengellisydellä tarkoitetaan. Omassa väitöskirjatutkimuksessani (Karvinen 2009) ehdotin, että pelkän hengellisyden käsitteen sijaan suomalaisessa

terveystieteellisessä diskurssissa tulisi käyttää käsitteparia ”henkinen ja hengellinen”. Tällöin tätä laajaa hengellisyden ja henkisyiden kokonaisuutta ei pelkistettäisi tai supistettaisi liiaksi. Väitöstutkimuksessani syntyneen mallin mukaisesti henkiseen ja hengelliseen terveyteen liittyy ymmärrys kokonaisvaltaisesta terveydestä. Henkisesti ja hengellisesti terve yksilö on silloin, kun hän kokee dynaamista yksilöllistä ja yhteisöllistä tasapainoa, jossa suhde tuonpuoleiseen ja omaan vakaumukseen on pohdittu. Terveystieteen antropologian alaan kuuluneessa tutkimuksessani totesin myös, että kansainvälisessä kontekstissa muun muassa ravitsemuksella, henkisyiden ja hengellisyiden kokonaisvaltaisella tukemisella sekä yhteisön tuella näyttää olevan terveyttä edistävä vaikutus.

Sekä lääketieteen että laajemmin myös muiden terveystieteiden piirissä on ollut yrityksiä löytää yhteinen ymmärrys hengellisyden merkityksestä ja käsitteen sisällöstä potilas- ja asiakastyössä. Eräs merkittävimmistä yrityksistä on ollut vuonna 2013 järjestetty konsensuskonferenssi, jonka hengellisyttä koskevassa käsitteenmäärittelyssä siihen liitettiin muun muassa dynaamisuus, tarkoituksen ja merkityksen etsiminen, kokemus yliluonnollisesta sekä suhteesta itseän, perheeseen, yhteisöön, luontoon ja pyhään. Konsensuskonferenssi totesi, että hengellisyys ilmaistaan uskon, arvojen, perinteiden ja hengellisyden harjoittamisen välityksellä. (Puchalski, Vitillo, Hull & Reller 2014.)

Hengellisyys vahvistuu

Viime aikoina monet merkit ovat osoittaneet, että hengellisyys ymmärretään lisääntyvässä määrin merkittävänä osana laadukasta terveydenhuoltotyötä. Toukokuussa 2014 WHO:ssa julkaistiin palliatiivisen hoitotyön julkilausuma, jossa hengellisyys nostetaan esille merkittävänä kuolevan potilaan lohdun ja turvan tuojana. Julkilausumassa todetaan yksiselitteisesti, että hengellistä hoitoa tulee tarjota osana kuolevan potilaan hoitotyötä ja tuentarve tulee ymmärtää monipuolisesti. (WHA 2014.) Suomessa tämä on todettu aiemmin vuonna 2010 julkaistuissa saattohoitosuosituksissa, joissa todetaan saattohoitoon kuuluvan hyvän perushoidon ja fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tarpeiden huomioimisen lisäksi hengellisiin ja eksistentiaalisiin tarpeisiin vastaamisen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.)

Hengellisyden merkitys on tunnustettu monilla hoitotyön osa-alueilla. Muun muassa merkittävä brittiläinen psykiatriaseura (<http://www.rcpsych.ac.uk/>) toteaa, että mielenterveytyksessä asiakkaan yleisiin perustarpeisiin lukeutuu elämän perustarpeiden sekä erityisesti sairauden ja sen merkitysten ymmärtämisen tarve sekä tarve saada tukea oman vakaumuksen ilmaisemiselle. Lisäksi todetaan, että voimakkaammin uskonnollinen henkilö saattaa tarvita myös erityistä aikaa ja paikkaa vakaumuksen toteuttamiselle, mahdollisuuden keskustella hengellisistä asioista sekä kokemuksen siitä, että hoitohenkilökunta kunnioittaa hänen vakaumustaan ja rohkaisee häntä vahvistumaan omassa uskossaan.

Hengellistä hoitotyötä kuvaava tutkimusnäyttö on myös vahvistunut viime vuosina. Koenig (2011) osoittaa teoksessaan, että vertaisarvioitu tieto hengellisyden ja terveyden vuorovai-

kehittäminen liikkeessä

kutteisesta suhteesta on ollut voimakkaassa kasvussa vuosien 1965–2009 aikana. Lisäksi huomionarvoista on, että esimerkiksi mielenterveyttä kuvaavissa tutkimuksissa hengellisyydellä on kyetty osoittamaan lähestulkoon vain positiivisia vaikutuksia asiakkaiden hyvinvointiin. Lisäksi monet merkittävät Koenigin (2011) ja Puchalskin (2010) käsikirjanomaiset teokset hengellisyyden merkityksestä ovat vahvistaneet terveysalalla työskentelevien positiivista käsitystä hengellisyyden integroimisesta terveydenhuoltoon.

Konsensuskonferenssi liikettä vauhdittamassa

Vuoden 2013 alussa joukko hengellisyyden ja terveyden asiantuntijoita saapui yhteen Genevessä järjestettyyn konsensuskonferenssiin, jonka tarkoituksena oli luoda suositukset hengellisyyden integroimisesta terveydenhuoltoon. Konsensuskonferenssin järjestivät yhteistyössä George Washingtonin yliopisto, Caritas international sekä Fetzer instituutti. Konferenssi järjestettiin läheisessä yhteistyössä WHO:n kanssa. (Puchalski, Vitillo, Hull & Reller 2014)

Konferenssiin osallistuneita kliinisen työn, sairaalasielunhoidon ja sosiaalityön asiantuntijoita pyydettiin muodostamaan suositukset hengellisyyden integroimisesta terveydenhuoltoon sektoreittain. Suosituksia annettiin työn kuudella osa-alueella, ja näihin lukeutuivat tutkimus, kliininen työ, koulutus, vaikuttamistyö, viestintä ja yhteisötyö.

Suosituksia hengellisen hoitotyön vahvistamiseen

Annetuissa suosituksissa todettiin, että hengellisyyttä ja terveyttä tutkivien tulisi jatkossa keskittyä vertaisarvioidun tutkimustiedon tuottamiseen. Suositeltavaa olisi monipaikkainen ja kansainvälinen yhteistyö tutkimuskeskusten kesken. Lisäksi suositeltiin

aiempaa aggressiivisempää pilottitutkimusten aloittamista aihealueelta.

Kliinisen työn osa-alueella konferenssi suositteli hengellisen hoitotyön hyvien käytänteiden keräämistä. Lisäksi todettiin, että hengellistä historiaa ja hyvinvointia mittaavien kliinisten työkalujen käyttöä tulisi tehostaa ja yhtenäistää. Konsensuskonferenssi piti myös tärkeänä, että sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa hengellisen hoitotyön opetus on integroitu opetussuunnitelmiin. Opetussuunnitelmien tulisi sisältää opintojaksoja, joissa opetettaisiin ainakin hengellistä hoitotyötä, itsetuntemusta ja kulttuurista sensitiivisyyttä. Tulevaisuuden erityiseksi haasteeksi todettiin, että hengellisen hoitotyön osa-alueella työskentelevien eri alojen asiantuntijoiden tulisi entistä voimakkaammin vaikuttaa siihen, että hengellinen hoitotyö sisällytettäisiin terveydenhuollon suosituksiin sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Kansainvälinen järjestö työtä vauhdittamaan

Keväällä 2014 hengellisyyden integroimisesta terveydenhuoltotyöhön vauhdittamaan perustettiin kansainvälinen verkosto, The Global Network for Spirituality & Health (GNSAH, <http://smhs.gwu.edu/gwish/global-network>). Järjestön tarkoituksena on edistää laadukkaan ja kokonaisvaltaisen terveydenhuollon toteutumista siten, että terveydenhuoltojärjestelmissä tunnustettaisiin myös hengellisen todellisuuden läsnäolo. Järjestö toimii terveydenhuollon työntekijöiden, tutkijoiden ja päättäjien yhteistyöelimenä tarjoten kanavan ajantasaisen informaation jakamiseen, yhteistyön ja yhteisten hankkeiden toteuttamiseen sekä hyvien käytänteiden edistämiseen.

Lopuksi

Kansainvälinen keskustelu hengellisyyden integroimisesta luontevaksi osaksi terveydenhuoltoa on vahvistunut viime vuosina. Tutkimusnäytön lisääntyminen, integroimista kuvaavien hyvien käytänteiden leviäminen sekä moniammatillinen yhteistyö lääketieteen, muiden terveystieteiden, sosiaalitieteiden ja sairaalasielunhoidon toimijoiden kesken kannustaa myös meitä Suomessa tämän osa-alueen kehittämiseen. Jatkossa hengellisen hoito-

työn merkitystä tulisikin Suomessa tarkastella myös palvelujen integroimisen näkökulmasta. Kun tulevaisuudessa sosiaali- ja terveystoimet tuotetaan entistä saumattomampana kokonaisuutena, tulisi palvelujenjärjestämisessä huomioida myös hengellisten tarpeiden näkökulma. On toivottavaa, että potilaiden ja asiakkaiden hengellisiä tarpeita arvioitaisiin järjestelmällisesti. Hengellisen hoitotyön suositukset takaisivat myös yhtenäisen oikeuden hengelliseen hoitoon kaikille sitä tarvitseville. Hengellisyyden integroiminen hoitotyöhön ei muistuta vain potilaiden henkisistä ja hengellisistä terveystarpeista. Sen sijaan siihen liittyy myös muistutus siitä, että hengellisyys voi olla aito voimavara myös terveysalan työntekijälle itselleen.

IKALI KARVINEN

TtT, Sh AMK

Yliopettaja

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki

Lähteet:

Karvinen, Ikali 2009. Henkinen ja hengellinen terveys – Etnografinen tutkimus Kendun sairaalan henkilökunnan ja potilaiden sekä Kendu Bayn kylän asukkaiden henkisen ja hengellisen terveyden käsityksistä. Väitöstutkimus. Kuopion yliopisto, Lääketieteellinen tiedekunta.
Koenig, Harold 2011. Spirituality & Health Research. Methods, Measurement, Statistics and Resources. West Conshohocken (PA): Templeton press.
Puchalski, Christina & Ferrell, Betty 2010. Making health care whole. Integrating spirituality into patient care. West Conshohocken: Templeton press.
Puchalski Christina M., Vitillo Robert, Hull Sharon K., and Reller Nancy. Journal of Palliative Medicine. June 2014, 17(6): 642–656.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.

Hyvä saattohoito Suomessa.

Asiantuntijakuulemisen perustuvat saattohoitosuosittukset. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2010: 6. Helsinki.

Vaskilampi, Tuula; Karvinen, Ikali &

Kauhanen, Jussi 2013. Terveystieteiden tutkimus ulottuvuutta etsimässä. Suomen lääkärilehti 37 (68), 2300–2301.

WHA / World Health Assembly 2014.

Strengthening of palliative care as a component of comprehensive care throughout the life course. 24.5.2014, WHA 67.29.

SENIORIPYSÄKKI
HELSINKIMISSIO

UUTTA VOIMAA ELÄMÄÄSI, UUSIA TUULIA TYÖHÖSI

Senioripysäkki-ohjaajakoulutus antaa sinulle uusia työkaluja ja näkökulmia työhösi – ja samalla koko elämääsi. Ohjaajakoulutus kestää 1,5 vuotta ja voit osallistua siihen joustavasti työsi ohella.

Senioripysäkki-ohjaajana voit auttaa tehokkaasti yksinäisyydestä kärsiviä senioreita.

Seuraava ohjaajakoulutus käynnistyy vuoden 2015 alkupuolella Jyväskylässä ja Kouvolassa.

Tulemme kouluttamaan muillekin paikkakunnille, jos koulutettavia on vähintään 10.

Ota yhteys ja kysy lisää:

Marjut Jaakkosela, kouluttaja, työnohjaaja, ryhmäanalyttikko (VET), psykoterapeutti
Puh. 045 341 0582
marjut.jaakkosela@helsinkimissio.fi

www.senioripysakki.fi • www.helsinkimissio.fi

“Senioripysäkkejä taritaan lisää!”

“Ryhmäkeskustelu on kansainvälistenkin tutkimusten mukaan erittäin tuloksellista ikäntyneiden yksinäisyyden ja lievän masennuksen hoidossa.

HelsinkiMission kehittämä ammatillisesti ohjattu Senioripysäkki-ryhmämalli vähentää tutkimusten mukaan tehokkaasti senioreiden yksinäisyyttä, masennusta ja ahdistusta.”

Sirkka-Liisa Kivelä
Yleislääketieteen ja geriatrian erikoislääkäri,
yleislääketieteen professori (emerita), Turun yliopisto

Uusi näkökulma nuorisotyöhön

Olen diakoni/ sosionomi ja lisäksi ratkaisukeskeinen psykoterapeutti. Osittain terapiakoulutuksen ansiosta minua kiinnosti lähteä projektiin kartoittaakseni, mitä 12–13-vuotiaiden hyväksi voisi tehdä alueella.

Oulunkylän seurakunnassa Helsingissä toteutetaan nuorisodiakonian projektia vuosina 2014–2017. Projektin tarkoituksena on tukea 12–13-vuotiaita eri tahojen kanssa yhteistyössä mm. koulukiusaamisessa, yksinäisyydessä, päihteiden käytössä tai erimielisyyksissä vanhempien kanssa. On muodostunut käsitys, että yläasteelle siirryttäessä tämän ikäiset saattavat olla vähän väliinpuotoajia. He eivät koe olevansa enää oikein varhaisnuoria, mutta eivät vielä ihan nuoriakaan. Siksi heitä ei aina tavoiteta varhaisnuorten/ nuorten iltoihin.

Projekti on ainutlaatuinen ja mielenkiintoinen sinällään, mutta se sisältää myös omat haasteensa. Projektin muotoutuvat pitkälle sen mukaan, miten vastavuoroisuus toimii eri tahojen kanssa. Lisäksi tietysti oma aktiivisuus on tärkeä lähtökohta projektin edistymiselle. Projektin tarkoitus on jättää jotain pysyvää toimintaa/ uutta näkökulmaa seurakuntaan. Minun kohdallani se on varmaankin mm. ratkaisukeskeisen ajattelutavan tuominen nuorten ja heidän lähipiirinsä tueksi.

Mitä nuorille kuuluu?

Projektin aluksi tein paljon kartoitustyötä, loin suhteita ja jaoin mainoksia projektista. Olen myös osallistunut nuorten asioihin liittyviin koulutuksiin sekä osallistunut erilaisiin verkostopalaveriiniin. Menneenä syksynä olin mukana seiskaluokkalaisten ryhmätyksissä, jotka siis toteutetaan seurakunnan ja kaupungin taholta. Syksyn aikana olen myös vierailut van-

hempainilloissa Oulunkylän ja Maunulan alueella.

Tänä syksynä meillä on käynnistynyt varhaisnuorille ”Tiistai-jengin iltapäivät” Maunulan kirkolla. Iltapäivää pidetään nimensä mukaisesti tiistaisin klo 16–18. Tällöin nuoret voivat viettää aikaa yhdessä pelaillen ja jutustellen ohjaajien kanssa. Tarkoituksena on kehittää toimintaa eteenpäin myös nuorten toiveista käsin. Iltapäivässä on käynyt mm. musiikkiluokan tyttöjä, jotka ovat olleet mm. esilaulajina nuorten messussa, joka alkaa siis aina varhaisnuorten iltapäivän jälkeen.

Jatkossa ajatuksena on yrittää koota kasaan vanhempainryhmiä keväälle 2015 Maunulan / Oulunkylän alueella. Lisäksi erään koulun kanssa on ajatuksena perustaa ryhmä tytöille ”Voima-neidot” - kirjan pohjalta ensi kevään alkupuolella. Myös vastaanottotyötä on tarkoitus tehdä tarpeen mukaan nuorten ja heidän lähipiirinsä parissa. Tällaista työtä olenkin jo vähän pääsyt tekemään.

Ratkaisukeskeistä lähestymistapaa aion käyttää esim. vanhempainryhmissä ja myös nuorille perustettavissa ryhmissä projektin aikana. Mahdolliset vanhempainryhmiin seurakunnastamme tulevat työntekijävierailijat pääsevät näkemään kyseistä menetelmää ja voivat sitten hyödyntää sitä tulevissa työtehtävissään nuorten ja heidän lähipiirinsä parissa.

● RIIKKA HUUSKONEN

Nuorisodiakonian projektityöntekijä
Oulunkylän seurakunta

Hengellisyys terveyttä suojaavana tekijänä

Hengellisyys on tutkimusten mukaan yksi hyvinvointia ja terveyttä edistävä tekijä. Hengellisyys ja uskonnollinen vakaumus voidaan kokea voimavaroina, jotka auttavat yksilöä, perhettä ja yhteisöä selviytymään vaikeissa ja kuormittavissa tilanteissa.

Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) tutkimus- ja kehittämishankkeessa ”Terve sielu terveessä ruumiissa – diakonissat terveyden edistämisen toimijoina” selvitettiin kokonaisvaltaista terveyden edistämistä diakoniatyössä. Tulosten mukaan hengellisyys oli yksi diakonian asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia suojaava tekijä.

Maailman terveysjärjestön (WHO) mukaan terveys on fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja hengellistä hyvinvointia, ja se voi vaihdella elämänkulun eri vaiheissa. Tämän määrittelyn taustalla on kokonaisvaltainen terveyskäsitelmä. Sen mukaan terveys ymmärretään myönteisenä, joka-päiväiseen elämään kuuluvana voimavarana. Terveyden edistämisen yhteydessä on tärkeää selvittää ihmisen käsitys omasta terveydestään ja toimintakyvystään sekä vahvistaa yksilöllisiä voimavaroja ja sosiaalista tukea.

Diakoniatyö perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan sielu, henki ja ruumis ovat samanaikaisesti läsnä yhtä arvokkaina. Ihminen kohdataan jakamattomana ja ainutlaatuisena. Diakoniatyöntekijöiden työotetta kuvataan kokonaisvaltaiseksi. Työntekijöillä on sekä hengellisen työn että terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osaamista.

Terveyden edistämistä voidaan tarkastella kolmesta näkökulmasta. Terveyttä suojelevalla (protection) toiminnalla vahvistetaan yksilön ja yhteisön voimavaroja ja mahdollisuuksia. Terveyttä edistävällä (promotion) työotteella ylläpidetään terveyttä ja

hyvinvointia. Sairauksia ja syrjäytymistä ehkäisevä (prevention) työ painottuu terveysriskien tunnistamiseen ja hoidon sekä kuntoutuksen järjestämiseen. Diakoniatyöntekijän toiminta voi olla sisällöltään kaikkea tätä. Hän tunnistaa myös hengellisyyden yksilön ja yhteisön hyvinvointia vahvistavana, terveyttä suojelevana ja ylläpitävänä sekä terveysriskejä ehkäisevänä tekijänä.

Hengellisyyden yhteys terveyteen

Hengellisyydellä ja terveydellä on keskinäinen yhteys. Esimerkiksi menetykskokemusten yhteydessä hengellisyys on tunnistettu yhdeksi selviytymistä auttavaksi tekijäksi. Korkeampaan voimaan uskomisen auttaa jaksamaan vaikeassa elämäntilanteessa. Vastaavasti epäterve hengellisyys voi muodostua terveysriskiksi ja pahoinvointia aiheuttavaksi tekijäksi. Hengellistä terveyttä on kuvattu hoitotieteessä esimerkiksi moraalisten uskomusten ja periaatteiden tunnistamisena ja tasapainona, sisäisenä eheytenä sekä sopusointuna omantunnon kanssa.

Tutkimus- ja kehittämishankkeessa oli mukana kuusi seurakuntaa. Paikalliset terveyden edistämisen toimijat kehittivät eri-ikäisten kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia edistäviä käytäntöjä. Esimerkiksi Espoon kaupungin kotihoidon ja Espoonlahden seurakunnan yhteisenä tavoitteena oli vastata entistä paremmin yksin kotona asuvien ikääntyneiden hengellisiin tarpeisiin. Seurakunnan ikäihmisten

kerho-ohjelmia muutettiin myös aikaisempaa selkeämmin terveyttä ja osallisuutta edistäviksi.

Hengellisyys lapsiperheiden ja ikääntyneiden voimavarana

Hankkeen tutkimustulosten mukaan hengellisyys on yksi lapsiperheen voimavaroja ja hyvinvointia edistävä tekijä. Osalle perheistä usko Jumalaan ja osallistuminen seurakunnan toimintaan ovat merkittävät voimanlähteet arjessa jaksamiselle. Lapsiperheiden vanhemmat arvostavat seurakunnan järjestämiä ryhmiä, kerhoja, tilaisuuksia ja tapahtumia. Ne tarjoavat vanhemmille mahdollisuuden vertaistukeen, virkistymiseen, virikkeiden saamiseen ja verkostoitumiseen.

Kerhot ja tapahtumat antavat perheen arkeen iloa, positiivista energiaa, hengellisyyttä ja mahdollisuutta hiljentymiseen. Vanhemmilla voi myös olla tarvetta puhua hengellisistä asioista erityisesti diakoniatyöntekijän kanssa, ja he luottavat diakoniatyöntekijän antamaan kokonaisvaltaiseen apuun. Hankalissa elämäntilanteissa keskusteluavun ja hengellisen tuen tarve korostuu yksittäisen perheen jäsenen tai koko perheen terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä.

Ikääntyneet diakonian asiakkaat saavat lähes poikkeuksetta hengellisyydestä ja uskosta voimaa omalle jaksamiselleen ja terveydelleen. Ikääntyneet arvostavat diakoniatyöntekijän antamaa apua. He pitävät kotikäyntiä ja seurakunnan järjestämää ryhmä- ja kerhotoimintaa tärkeinä hyvinvoinnilleen. Kerhot ovat ikääntyneille yhdessä olemisen yhteisöjä ja hengellisen rakentumisen paikkoja. Niihin osallistuminen parantaa elämänlaatua, hyvinvointia, toimintakykyä ja selviytymistä. Osa toivoo saavansa kerhoissa myös tietoa terveyden ja toimintaky-

Espoossa edistettiin yhdessä ikääntyneiden terveyttä. Edessä kotiutushoitaja Pia Töyrylä (vas) Espoon kaupungin kotihoidosta, diakonissa Pirjo Hagmark ja diakoni Eija Siivonen Espoonlahden seurakunnasta. Takana aluekoordinaattori Lea Rättyä (vas) ja lehtori Helena Kotisalo Diakista.

vyn ylläpitämisestä sekä sairauksien ehkäisystä.

Osa ikääntyneistä on aktiivisia, liikunnallisia, seurallisia ja tietoisia omaista terveyskäyttytymisestään. Toisena tilanne on niillä ikääntyneillä, joiden sosiaaliset verkostot ovat vähäiset, ystävät ja läheiset ovat kaukana, heitä ei ole tai heistä on vieraannuttu. Tällöin yksinäisyyden kokemukset, oman terveyden ja hyvinvoinnin laiminlyöminen sekä vanhuuden mukanaan tuomat rajoitteet voivat kaventaa elinpiiriä korostaen kotiin saatavien palveluiden tarvetta. Ikääntyneelle ihmiselle hengellisyys ja usko Jumalaan voivat antaa lohtua ja turvallisuuden tunnetta silloinkin, kun elämässä on huolia, rajoitteita, luopumista, kipuja ja sairautta.

Hengellisydestä saa turvaa

Usko ja hengellisyys voivat vahvistaa ja voimaannuttaa ihmistä. Tutkimus

osoitti, että osalle diakonian asiakkaita erityisesti virrenveisuu, siunauksen saaminen, rukous, Raamatun teksteihin syventyminen, hartaudet ja hengellisen ohjauksen saaminen ovat merkittäviä hengellistä terveyttä edistäviä tekijöitä.

Ihminen voi saada hengellisyydestä turvaa, rauhaa ja tasapainoa elämänsä. Hengellisyys voi auttaa selviytymään ja sopeutumaan erityisesti silloin, kun elämässä on vastoinkäymisiä, kriisejä, menetyksiä, sairautta, luopumista tai muita rajoitteita. Se voi myös vahvistaa positiivista elämänasennetta, antaa elämäniloa, toivoa ja vahvuutta itsetunnolle, jolloin ihminen uskaltaa rohkeammin hyväksyä itsensä sellaisena kuin on.

Hengellisyys voi avata silmiä huomaamaan omassa elämässä ja elämänsä historiassa olevia hyviä asioita ja kiitoksen aiheita. Se voi luoda perustaa

elämäntavoille, ohjata terveyttä ylläpitävien valintojen tekemisessä ja antaa suuntaa elämälle. Omasta hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on luontevaa silloin, kun elämä nähdään Jumalan antamana lahjana.

● HELENA KOTISALO

TtM, lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu

● LEA RÄTTYÄ

TtT, aluekoordinaattori, Diakonia-ammattikorkeakoulu

Kirjoitus perustuu julkaisuun Kotisalo, Helena & Rättyä, Lea (2014) Diakonissat terveyden edistäjinä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. B Raportteja 58. Julkaisu on luettavissa internet -osoitteessa: <http://www.diak.fi/tyoelama/Julkaisut/B-sarjan%20julkaisut/Sivut/default.aspx>

Leena Nygård

Klaus Nygård

Diakonia ja strategiat: yhteen sopivat?

Mitkä ovat diakonian luovuttamattomia sisältöjä ja tavoitteita tänään – entä viiden tai viidentoista vuoden kuluttua?

Mihin työskentelyssä tulisi keskittyä erilaisten kirkon sisäisten ja yhteiskunnan haasteiden paineessa?

Yhteisissä strategioissa pyritään kirjastamaan toiminnan perusteita, visioita ja kirkon olemusta myös diakonian näkökulmasta. Strategiat ja toimintalinjaukset suovat mahdollisuuden suunnitella, toteuttaa ja arvioida diakoniatyötä monesta näkökulmasta.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakoniaa ja kirkon toimintaa laajemmin on jäsenetty yhteisin strategioin ja linjauksin. Vuoteen 2015 ulottuva strategia ”Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö” määrittää kirkon arvot, mission ja vision sekä useita stra-

tegisia suuntaviivoja. Tuoreemmassa, vuonna 2014 julkistetussa kirkon toimintasuunnitelmassa ”Kohtaamisen kirkko – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020” eritellään neljä painopistettä: sanoma, kohtaaminen, lähimmäisenrakkaus ja jäsenyys. Strategia haastaa seurakunnat löytämään paikallisesti sopivia ja kestäviä toimintalinjauksia asettamatta kovin yksityiskohtaisia yhteisiä suuntaviivoja.

Kirkollisten strategioiden laatimi-

nen vaatii monipuolista toimintamahdollisuuksien ja -tarpeiden sekä työn teologisten perusteiden tuntemista. Näiden lisäksi myös diakoniaa jäsentävien linjausten laatiminen vaatii paikallistasolla luovutta ja oman toimintaympäristön tuntemista: millaisia ovat alueelliset ominaispiirteet, väestörakenne ja muutossuunnat esimerkiksi kunta- ja sote-uudistusten suhteen? Mitkä ovat diakoniatyöntekijöiden vastuualueet ja valmiudet? Koska lähtökohdat ovat erilaisia, ei ole mieltä tasapäistä seurakuntia strategioita laadittaessa.

Diakoniakasvatus esimerkkinä tulkintänäkökulmasta

Tällä hetkellä ajankohtainen diakonian toimintasuunnitelma ”Meidän kirkko – välittävä yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön linjaus 2015” määrittää diakonian arvojen, vision ja mission lisäksi diakonialle viisi strategista suuntaviivaa. Näitä ovat (1) erityisesti kaikkein hädänalaisimpien auttaminen, (2) suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen osallistuminen, (3) yhdessä tekemisen vahvistaminen, (4) maailmanlaajan lähimmäisyyden edistäminen sekä (5) rukoileminen ja työskenteleminen.

Tarkastelin keväällä 2014 käytännöllisen teologian kandidaatintutkielmassani vuoteen 2015 luotaavaa ”Meidän kirkko – välittävä yhteisö”-linjausta diakoniakasvatuksen näkökulmasta. Linjauksesta hahmottui sisällönanalyysin keinoin viisi diakoniakasvatukseen sovellettavaa piirrettä.

Ensimmäiseksi: diakoniakasvatuksen näkökulmasta korostuu yhteisvastuullinen toiminta. Yhteisvastuuseen sitoutuminen opettaa elämään yhdessä maailmanlaajaa lähimmäisyyttä ja yhteistä hyvää edistäen. Yhteisvastuu läpäisee kaikki yhteiskunnan kerrokset ja toteutuu muun muassa köyhyyttä ja epäoikeudenmukaisuutta ylläpitävien rakenteiden purkamisessa, ympäristön kestävä kehitystä edistäviin elämäntapoihin sitoutumisessa ja lähimmäisistä huolehtimisessa sekä luomakunnan varjelemisessa. Vapaaehtoisuus ja siihen tuke-

minen voivat olla yksi diakoniakasvatusten menetelmistä.

Toiseksi: Vaikuttamisella pyritään yhteisvastuun vahvistamiseen ja hädän näkyväksi tekemiseen. Esimerkiksi poliittiseen päätöksentekoon vaikuttamalla voidaan lisätä tietoisuutta diakonian aiheista ja sitouttaa yhteisvastuuseen. Tarkoitus on myös tukea heitä, jotka työssään tekevät ihmisarvoista elämää edistäviä päätöksiä ja arvovalintoja.

Kolmanneksi: Linjauksessa pidetään ihmisarvon ja -oikeuksien edistämistä kansallisesti ja kansainvälisesti tärkeänä. Ihmisarvon ja -oikeuksien kysymyksiä liitetään suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen ja toisaalta globaaleihin ihmisoikeus- ja hyvinvointihaasteisiin vastaamiseen. Erikseen mainitaan ihmisarvoihin ja -oikeuksiin liittyen yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja erilaisuuden arvostamisen ihanteet. Myönteiseen muutokseen pyrkiminen tehostuu aktiiviseen toimintaan kannustamalla.

Neljänneksi: Pyrkimys on yhteisyyden ja yhteisöllisyyden edistämiseen. Jo nimensä perusteella ”Meidän kirkko – välittävä yhteisö”-linjaus on yhteisöllisyyden ja yhteyden ohjelmanjulistus. Diakonian aiheet nähdään yhteisinä asioina niin yksilön kuin yhteisöidenkin näkökulmista. Yhteys toisiin ihmisiin on mahdollisuus muutokseen ja oppimiseen.

Viidenneksi: Yksilöä korostetaan linjauksessa suhteellisen vähän yhteisyyteen nähden. Yksilö nähdään ennemminkin yhteisön kautta. Silti yksilön varustamisen voi nostaa linjausta analysoidessa omaksi kategoriakseen: yksilön varustaminen ja valmistaminen tarkoittaa henkilökohtaisten valmiuksien ja paikan löytämistä seurakunnan keskellä.

Mikäli oppimista ja muutosta pidetään kasvatuksen tavoitteena, puoltaa ”Meidän kirkko – välittävä yhteisö”-linjaus ikäkaudet ylittävää ja eri toimintamuotoja läpäisevää diakoniakasvatusta. Koko linjausta voidaan tulkita kehottavana ja ohjaavana, diakoniakasvatuksellisenä, toimintasuunnitelmana. Ilmauksia on monia: kasvatuksen ja opettamisen sijaan puhu-

taan edistämisestä, tukemisesta, toimimisesta, rohkaisemisesta ja vahvistamisesta. Suuri osa linjauksen tekstistä on konkreettiseen toimintaan kannustavaa.

Paikalliset strategiat syventävät yhteisiä linjauksia

Diakoniakasvatus on yksi esimerkki erilaisista katsontakulmista, joista diakonian toimintasuunnitelmia ja strategisia linjauksia voi tutkailla. Yhtä lailla linjauksia voisi ”pureskella” vaikka pa kansainvälisen diakonian, verkostoyhteistyön tai vapaaehtoisuuden kehittämisen näkökulmista. Kirkon yhteiset toimintasuunnitelmat kiteyttävät peruselementtejä, joiden voi olettaa sisältyvän jokaisen paikallisseurakunnan toimintasuunnitelmiin.

Diakonian suuntaviivojen ”perkaaminen” havainnollisti itselleni strategisten suuntaviivojen joustavuutta ja tulkinnallisuutta. Suunnitelmat diakoniakasvatuksen edistämiseksi paikallistasolla voisivat jäädä melkoisen ympäröiviksi yhteisten linjausten puitteissa. Mikäpä estää yksittäistä työntekijää laatimasta henkilö- tai työalakohtaisia strategioita. Oman työn perustehtävän määrittelemisen sekä työn johdonmukainen suunnitteleminen, toteuttaminen ja säännöllinen arvioiminen voivat olla kaikkien osapuolien etu. Suunnitelmien jatkuva peilaaminen suhteessa toimintaympäristöön on tärkeää työntekijäkeskistyksen välttämiseksi.

Kysymys diakonian resursseista ja monet meneillään olevat kirkon ja kuntien muutosvalmistelut haastavat sekä rajaamaan työtä että kehittämään toimintatapoja. Selkeästi sanoitettujen diakonian suunnitelmien ja toteuttamisprosessien voivat osaltaan vahvistaa diakoniatyön profilia ja tehdä näkyväksi arvokkaan työn tarvetta ja perusteita paikallisseurakunnissa.

● LEENA NYGÅRD
Diakonissa
TK

Kirkon strategiset asiakirjat löytyvät Sakastin osoitteesta <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content49204B>

Kirkko hyvinvointipalvelujen – realismia vai utopiaa?

Hyvinvointivaltio on korostanut julkisen sektorin merkitystä ihmisten hyvinvoinnin takaajana. Samalla julkisen sektorin kasvu on tarkoittanut kirkon supistuvaa hyvinvointiroolia. Nykytilanteessa on aika kysyä, voiko kehitys kulkea toiseen suuntaan, kirkon ja valtion vahvuuksia yhdistävään suuntaan. Käytännössä tämä tarkoittaisi uskonnollisten yhteisöjen nykyistä merkittävämpää roolia hyvinvointipalvelujen tuottajana.

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisemassa raportissa *Yhteistyön kolmas polku* arvioin kirkon mahdollisuuksia siirtyä aikaisempaa tietoisemmin julkisten palvelujen tuottajaksi. Muutos olisi merkittävä, sillä hyvinvointipalvelujen tuottajana kirkko olisi riippuvainen ulkopuolisesta rahoituksesta. Tällä hetkellä seurakunnat tuottavat julkisesti rahoitettuja palveluja lä-

hinnä koululaisten iltapäiväkerhojen ja perheneuvonnan osalta.

Uskontolähtöiset toimijat palveluntuottajina

Hyvinvoinnin tukeminen on kirkon toiminnan yksi ulottuvuus. Suorimmat hyvinvointimerkitykset liittyvät kirkon diakoniatyöhön, varhaiskasvatukseen ja nuorisotyöhön. Näillä työ-

aloilla työskentelee kaikkiaan noin 5000 työntekijää, kun pappeja ei oteta huomioon. Työntekijämäärä vastaa vajaa kymmentä prosenttia yksityisten sosiaalipalvelujen henkilöstöstä. Toiminnan merkitystä laajentaa vapaaehtoistyö.

Uskonnollisten yhteisöjen rooli julkisten palvelujen tuottajana on tullut aikaisempaa ajankohtaisemmaksi. Tähän ovat vaikuttaneet hyvinvointipalveluiden haasteet, uudistuvat palvelujen järjestämistavat, kirkon aseman muutos sekä uskontojen kasvanut palvelurooli kansainvälisesti. Kirkoilla, diakoniajärjestöillä ja muilla uskontolähtöisillä toimijoilla on tosin ollut jo aiemmin erilaisia julkisia palveluja.

Uskontolähtöisten toimijoiden palveluroolia on kannustettu eritasoisin

Marjut Hentunen

tuottajaksi

poliittisin toimin Yhdysvalloissa, Isossa-Britanniassa ja viime aikoina myös Pohjoismaissa. Taustalla ovat niin eri toimijoiden mukaan ottamisen periaatteet kuin käytännölliset intressit.

Julkisen sektorin harjoittama palvelujen ulkoistaminen edellyttää joka tapauksessa monipuolista tuottajien joukkoa. Ilman merkittävää järjestöjen roolia palvelusopimukset voivat ajautua suurehkoille yrityksille. Käytännön seurauksena on kustannusten koahoaminen.

Kriittistä arviointia

Kirkon rooliin julkisten palvelujen tuottajana liittyy merkittäviä kysymyksiä. Yksi niistä on kirkon tosiasialliset mahdollisuudet siirtyä palveluntuottajaksi. Toinen vähintään yhtä keskeinen kysymys on se, miten kirkon palvelurooli vaikuttaisi kirkon omaan identiteettiin ja perustehtävään.

Näihin kysymyksiin pyrin raportissa vastaamaan empiiriseen aineistoon perustuen. Keräsin yhteistyössä kirkkohallituksen kanssa kaikkia seurakuntia koskevan kyselyaineiston, joka kohdennettiin kirkkoherroille sekä varhaiskasvatuksen, diakonian ja nuorisotyön vastaaville.

Tarkastelin nykyisen sopimusten, erilaisten yhteistyösuhteiden ja verkostojen tarjoamia mahdollisuuksia kirkon uudelle roolille. Nykyinen sopimusyhteistyö julkisen palvelutuotannon osalta on vaatimatonta. Syynä tähän on se, että kirkko ei ole tietoisesti suuntautunut palvelutuotantoon. Periaatteelliset valmiudet sekä henkilökunnan että erilaisten yhteistyösuhteiden kautta ovat kuitenkin olemassa.

Käytännössä sopimuksellisen palvelutuotannon edellytykset ovat parhaat suurimmissa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Näissä työskentelee riittävä määrä henkilöstöä palve-

lutuotannon käynnistämiseen. Lisäksi näiden läheisyydessä toimii usein järjestöjä tai säätiöitä, joita on mahdollista hyödyntää toiminnan kehittämiseksi ja organisoinnissa.

Sote-uudistuksen tuomat muutokset vaikeuttavat tulevaisuuden arviointia. Seurakuntien perinteisen yhteistyökumppanin, kunnan, rooli palvelujen järjestäjänä tulee heikentymään. Tämä ei kuitenkaan välttämättä supista kirkon mahdollisuuksia.

Periaatteellisia esteitä uskonnollisten toimijoiden palvelutuotannon roolin vahvistumiselle ei ole. Lievät rajoitukset liittyvät uskonnonvapauden takaamiseen joko palvelusetelin tai vaihtoehtoisen palveluntuottajan kautta. Asian merkitys riippuu myös palvelun muodosta ja merkityksestä: esimerkiksi perheneuvonnan osalta kirkon palvelut ovat useilla alueilla ainoa vaihtoehto.

Merkitys kirkon identiteetille

Perustavin kysymys palvelutuotannossa koskee kirkon perustehtävää. Ulkopuolinen rahoitus tarkoittaa joka tapauksessa merkittäviä toiminnan laatuun ja lähtökohtiin kohdistuvia vaatimuksia.

Jos kirkon uskonnollinen rooli on selkeästi esillä, palveluiden rinnalle tarvitaan vaihtoehtoinen tuottaja. Tämän järjestäminen on julkisen sektorin vastuulla, joskin asialla on merkitystä kirkolle. Kirkon omasta identiteetistä nousevat palvelut ovat nimittäin todennäköisimpiä, silloin kun kansalaisten toiveet taataan.

Palveluroolin merkitykseen kirkon identiteetille ei voi antaa yhtä vastausta, sillä vaikutukset riippuvat palvelun luonteesta, sen ympäristöstä ja järjestämistavasta. Yleisellä tasolla esitän, että palvelusetelit sopivat laajoja os-topalvelusopimuksia paremmin kir-

kon kaltaiselle arvosidonnaiselle toimijalle. Myös julkisen sektorin asettamat ehdot ovat ratkaisevassa asemassa. Yksityiskohtaisempia vaihtoehtoja on kuvattu itse raportissa.

Selkeä profiloituminen on eduksi uskontolähtöiselle palvelulle. Asiakkaiden odotusten ja palvelun sisällön on kohdattava. Uskontokasvatus antaa kasvatustyölle diakoniaa selkeämmän lähtökohdan. Diakoniatyöntekijöiden suhtautuminen palvelutuotantoon on myös kasvatustyötä kriittisempää.

Polkuja kehittämistyölle

Kokoan tulokset neljään skenaarioon kirkon mahdollisesta palveluroolista. Jokaiseen vaihtoehtoon liittyy vahvuutensa ja heikkoutensa.

Helpoin ja selkein vaihtoehto on jatkaa nykyisellä linjalla. Tällöin sopimukselliset yhteistyösuhteet eivät kasva, mutta kirkon yhteiskunnallinen osallistuminen tulee heikentymään. Seurauksena on kirkon vähittäinen marginaalisoituminen ja yhteiskunnan maallistuminen.

Toisessa ääripäässä ovat voimakkaat panostukset sopimukselliseen palvelutuotantoon. Tällöin palvelutuotanto tulee eriyttää kirkon toiminnasta. Toiminnan selkeä kirkollinen profiloituminen ei ole välttämättä mahdollista. Kyseinen vaihtoehto ei myöskään tue selkeästi kirkon omaa toimintavolyymia.

Suosittelen lähestymistapaa, jossa yhdistetään sekä kirkon omaa uskonnollista identiteettiä että yhteiskunnallisia tavoitteita. Näkökulmien yhdistäminen edellyttää valikoivaa palveluroolia. Toiminnan volyyymi ei ole tällöin keskeisin tavoite, vaan uuden roolin sopivuus kirkon omiin lähtökohtiin.

● VALDEMAR KALLUNKI

Dosentti

Diakoniasäätiö liikkeessä – Alsterdorf vauhdissa

Kun muurit murtuivat

Alsterdorfin evankelinen diakoniasäätiö Hampurissa on sosiaali- ja terveysalan jätti. Työntekijöitä yli 125 vuoden iän saavuttaneella säätiöllä on reilusti yli 6200, toimintaa noin 180 paikkakunnalla yli 600 toimipisteessä, lisäksi säätiön läsnäolo leimaa koko Alsterdorfin kaupunginosaa.

Arvokkaasta iästään ja perinteestään huolimatta säätiö seiso i vielä viitisen vuotta sitten hyvin horjuvilla jaloilla. Konkurssin uhka leijui vakavasti diakonialaitoksen yllä sen jouduttua Saksan muiden diakoniasäätiöiden ja -laitosten tavoin aivan uuteen kilpailutilanteeseen yksityisen yritys elämän kanssa. Taluskriisiin lisäksi säätiön johtaminen tökki ja työn profiili oli ka teissa. Kriisin keskellä säätiön johtoon valittiin **Hans-Stephan Haas**, Saksan Diakonisen Akatemian silloinen johtaja, joka toimi myös professorina ja rehtorina Saksan Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Haas on varsin dynaaminen teologi, tutkija, pappi ja yritysjohtaja. Hänen tutkimuksellinen mielenkiintonsa oli jo vuosia suuntautunut harvinaiselle alueelle – teologian ja talouden väliseen suhteeseen.

Uhkien edessä murros ja muutos olivat pakollisia, rajuja ja epäilemättä kipeitä. Melkoinen joukko suurempia ja pienempiä johtajia, mutta myös työntekijöitä sai lähteä. Koko työ- ja toimintakulttuuri uudistettiin, johtajien ylisuuret palkkiot leikattiin, johtokunnan jäsenistö vaihdettiin.

Aikanaan omaan rauhaansa ja erottavien muurien sisälle kätkeytynyt jättilaitos oli vuosien kuluessa vähitellen avautunut ympäristölleen. Nyt viimeisetkin rajalinjat häivytettiin pois ja portinvartijat pääsivät eläkkeelle. Säätiön keskusalueesta on muodostunut koko kaupunginosan sykkivä keskus, toreineen, ravintoloineen, kauppoineen ja kioskeineen, urheiluhalleineen, sairaaloineen, kirkkoineen sekä koulutus- ja hoitoyksikköineen. Mo-

Hans-Stephan Haas

nenkirjava elämä on vyörynyt säätiön historialliselle ydinalueelle.

Omista aikaisemmista virheistä oppiminen on Alsterdorfin strategisen vahvuus. Uudistetun hallituksen jäseneksi nousi mm. työntekijä, joka oli aikanaan paljastanut lehdistölle, miten ala-arvoisesti vammaiset ihmiset elivät Alsterdorfin laitoksissa. Alsterdorf nousi Stern-lehden artikkelien myötä koko maata ravistelleen skandaalin symboliksi.

Tänään on toisin. Alsterdorf on vammaisten ihmisten inklusion puolesta taisteleville käsite ja esimerkki. Säätiö on inklusion alueella jo kauan sitten toteuttanut esimerkillisesti sen, mistä muut vasta puhuvat, korostavat alan asiantuntijat Saksassa. Diakonialaitoksen keskusalueen profiilia aikaisemmin hallinnut vammaisten asuntolokolossi on jo vuosia sitten revitty maan tasalle. Vammaiset elävät, asuvat ja toimivat siellä, missä kaikki muutkin (vrt. myös Diakonian vuosikirja 2009: Taide luo työtä).

Kaupunki kaikille

Sosiaalisesta inklusiosta on tullut Alsterdorfin kaiken toiminnan ydin ja perusohjelma. Säätiön tavoitteen voi tiivistää sanoihin erityismaailmasta yhteiseen sosiaaliseen ympäristöön. Säätiö pyrkii uudistamaan ihmisten yhteiselämän radikaalilla tavalla. Uudistus on välttämätön, koska nykyisillä malleilla hyvinvointivaltiolla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia vastata tulevaisuuden uusiin – erityisesti kansalaisten ikääntymisen ja syrjäyttämisen myötä – nouseviin haasteisiin. Samalla tavoin vakavasti otettava haaste – joskin myönteinen – on kansalaisten tietoisuus itsemääräämisoikeudesta ja halu osallistua aidosti niin ympäröivän kuin omankin elämän hahmottamiseen.

Q8 – yhteisen elämän eväät

Säätiön tavoite onkin ollut kehittää toimintamalli, joka takaa riittävät, maksettavissa olevat tuki- ja huolenpitorakenteet kaikille ihmisille. Uusi malli ei ole sen enempää eikä vähempää kuin uusi elämäntapa. Tavoitteena on yhteiselämän kulttuuri, joka koskee kun-

kin asuinalueen kaikkia asukkaita. Nimmikkeellä Q8 säätiö puhuu kahdeksasta elämänalueesta, jotka luovat hyvän elämän edellytykset. Ne ovat asuminen ja koti, tuki ja palvelut, työ ja toiminta, sivistys, kulttuuri ja taide, paikallinen talous, spiritualiteetti ja uskonto sekä vuorovaikutus ja osallisuus.

Q8 merkitsee luopumista kaikista kalliista ja ihmiset toisistaan eristävästä erityismaailmoista – ennen kaikkea laitoksista, asuntoloista, ammattilaisten erityisasemasta välittäjinä.

Ihmisen tilanteen ja avuntarpeen analyysi lähtee liikkeelle kysymyksestä: Mitä minä voin tehdä itse? Seuraavaksi tarkastellaan, minkälainen on tuettavan oma verkosto – missä asioissa ystävät, naapurit ja sukulaiset voivat olla auttamassa? Vasta tämän jälkeen selvitetään, mitä palveluita alueen viralliset tahot ja toimijat jo tarjoavat ja mitä täydentävää apua ehkä kaivataan ammattilaisilta. Ja lopuksi jokainen autettava johdatetaan pohtimaan, mitä hän itse voi tehdä muiden hyväksi. Ihminen ei siis ole autettava, passiivisesti avun vastaanottava objekti, hän on monisäikeisen yhteisönsä tiedostava jäsen, avun tarvitsijanaikin aina myös sen antaja sekä yhteisvastuullisen kulttuurin rakentaja.

Uudet verkot veten

Hampurilaiset eivät kuvittele – toisin kuin Suomen hallitus – että keskinäisen auttamisen, tuen ja hoidon kulttuuriin riittää pelkkä hoitolaitosten sulkeminen. Ei, perusedellytys uudelle elämänmallille on asukkaiden koko yhteiselämän uudistaminen inklusiiviseksi.

Kaikilla kansalaisilla, niin terveillä kuin sairailta, vanhuksilla ja nuorilla, vammaisilla ja ”ei-vammaisilla”, on oltava täysi oikeus olla osallisia yhteisestä elämästä ja toiminnasta sekä elää siellä, missä he haluavat, omassa kodissaan omassa kaupunginosassaan. Tämä mahdollistuu vain, jos vaikeuksiin joutuneiden ihmisten itseapu, kansalaisten ja ammattilaisten osaminen ja heidän valmiutensa auttaa sekä uuden tekniikan tarjoamat mahdollisuudet yhdistetään. Tätä uutta verkostoitumista voidaan määrätietois-

ti edistää ja tukea ja se on täysin mahdollista, vannottavat alsterdorfilaiset.

Verkostoituminen edellyttää aivan uudenlaista yhteistyötä ja vuorovaikutusta kansalaisten, markkinoiden, politiikan ja hallinnon välillä. Tämän mahdollistavat Q8 välittävät koordinoijat, joiden on osattava puhua kaikkien asuinalueen eri tahojen kieltä. Juuri he auttavat eri sektoreita ymmärtämään ja löytämään toinen toisensa. Loppujen lopuksi uusi elämäntyyli ei toteudu ilman tutustumista, kohtaamista ja yhteistä ideoiden kehittämistä. Hampurin Altonan kaupunginosa on keskeinen toimintafoorumme, jossa uutta mallia konkretisoidaan jo täyttä vauhtia myös kaupunkisuunnittelussa ja työelämässä.

Altonassa on maailman ensimmäinen IKEA, joka on keskellä kaupunkia. Se on myös maailman ensimmäinen IKEA, jonka koko vaihto- ja palautuspalvelu korjauspajoineen on uskottu työelämästä aikaisemmin syrjäytyneille ihmisille – vammaisille ja mielenterveyspotilaille. Toiminnan ideoi, toteutti ja koordinoi Altonan Q8 yhdessä alueensa IKEAN johdon, mutta myös paikallispoliitikkojen ja hallintovirkamiesten kanssa. Yritysmailman vaatimukset ja tavoitteet onnistuttiin yhdistämään uusien työntekijöiden osallisuuden ja kuntoutuksen kanssa – kaikille yhteisessä kaupunginosassa. IKEA pohtii parhaillaan mallin soveltamista maailmanlaajuisesti. Alsterdorf ei jakele avustuksia. Alsterdorf muokkaa yhteistä maailmaa, jossa jokainen on tarpeellinen.

● KAI HENTTONEN

Simple Church – Yksinkertainen kirkko

Yksinkertainen kirkko on nimensä mukaisesti yksinkertainen tapa kokoontua Raamatun ja rukouksen äärelle. Muun muassa Lontoon hiippakunta Englannin kirkossa pyrkii tietojeni mukaan synnyttämään sata Simple Church -ryhmää lähivuosien aikana, osana muuta seurakuntatoimintaa.

Tavoitteena on, että ihmiset saisivat osallistua Raamatun lukemiseen ja pohtimiseen sekä rukoukseen, joita voidaan hyvällä syyllä pitää osana seurakunnan ydintä. Vaikka voikin tuntua yllättävältä julkisen keskustelun valossa, niin Raamattu ja Jeesus kiinnostavat ihmisiä. Siksi olisi hyvä, että ihmiset pääsisivät itse käsiksi Raamattuun ja rukoukseen.

Simple Church -idea voidaan käsitellä hyvin laajasti ja sillä voidaan jo-

pa pyrkiä korvaamaan koko perinteinen seurakuntaelämä. Itse en näe tällaista hyvänä vaihtoehtona, mutta mielestäni yksinkertaisen kirkon periaatteita voi hyvin käyttää tuomaan selkeyttä ja myös yhteisöllisyyttä erilaisiin ryhmäkokoontumisiin tai vaikkapa jumalanpalveluksiin. Parhaimmillaan periaatteet voivat rohkaista toteuttamaan yksinkertaisen kirkon missä tahansa ja saamaan siten uusia ihmisiä evankeliumin ja rukouksen äärelle. Mielestäni

tämä tarvitsee tuekseen seurakunnallisen yhteisön, jossa on selvä johtajuus ja joka seuraa tasapainoisen seurakunnan periaatteita, esimerkiksi Apostolien tekojen toisen luvun jakeiden 42–47 malliin tai vaikkapa Tukholman Santa Clara -seurakunnan tapaan, jossa yhdistyvät hienolla tavalla mm. diakonia ja rukous. Jälkimmäisestä on muuten kuluvana vuonna viimeinkin suomennettu **Carl-Erik Sahlbergin** kirja *Kasvava seurakunta*. Suosittelen kirjaa lämpimästi!

Yksinkertaisen kirkon yksinkertainen esittely

Yksinkertaisimmillaan näitä periaatteita voi toteuttaa lähes missä tahansa ryhmässä vaikkapa seuraavasti.

Kukin ryhmän osallistuja kertoo kuluneelta viikolta yhden kohokohdan eli kiitosaiheen ja/tai yhden mieltään painavan asian eli rukousaiheen. Heti tämän jälkeen toiset ryhmäläiset rukoilevat hänen puolestaan esimerkiksi niin, että yksi ryhmäläinen rukoilee ääneen. Toinen vaihtoehto on siunata hänet Herran siunauksella. Jos ryhmiä on useita esimerkiksi jumalanpalveluksessa, niin tilaisuutta johtava henkilö rukoilee ääneen ja kukin ryhmä voi laittaa rukouksen ajaksi käden sen henkilön päälle, jonka puolesta rukoillaan.

Toiseksi luetaan Raamatunkohta ääneen esimerkiksi jae kerrallaan vuorotellen. Teksti laitetaan pois näkyvistä ja keskustellaan seuraavalla tavalla. Joku ryhmäläisistä kertoo omin sanoin, mitä juuri luettiin. Sen jälkeen muut täydentävät kuulemaansa. Sitten otetaan taas teksti esille ja tutkitaan sitä tarkemmin seuraavien kahden kysymyksen avulla: 1. Mitä voisoin oppia tästä tekstistä omaan elämäni? 2. Kenelle voisoin kertoa tästä?

Rukouksen ja raamatunkohdan pohdinnan voi toteuttaa edellä mainitulla tavalla myös jumalanpalveluksessa, jolloin keskustelu toimii osana saarnaa tai jopa korvaa sen. Rukousryhmässä voi olla samoin osa esirukousta tai muodostaa koko esirukousoosan vaikkapa viikkomessussa.

Yksinkertaisen kirkon kokoontumisen pitempi esittely

Alussa on mahdollisuuksien mukaan hyvä olla yhteistä syömistä. Kahvin ja teen äärellä on luontevaa vaihtaa kuulumisia ja tutustua toisiin. Keskustelua voi tarvittaessa ohjata vaikka kysymällä, mitä hauskaa sinulle on tapahtunut viimeisen viikon aikana. Tai mikä on ollut viikon kohokohta. Yhdessä syömiseen voidaan käyttää aikaa noin puoli tuntia.

Seuraavaksi voi laulaa yhdessä, jos se tuntuu luontevalta. Tämän voi toteuttaa vaikkapa cd-levyn avulla tai

Jukka Jämsén kertoo, että Yksinkertaisen kirkon kantavana ajatuksena on viedä Raamattu ja rukous ihmisten ulottuville mahdollisimman yksinkertaisella, mutta kuitenkin yhteisöllisellä tavalla.

perinteisemmin lauluja tai virsiä laulamalla.

Sitten voidaan siirtyä Raamatun tutkisteluun. Raamatusta valitaan teksti, jota käsitellään. Tekstien valintaa kannattaa suunnitella etukäteen. Englannissa on käytetty esimerkiksi Johanneksen evankeliumin seitsemää ihmettä ensimmäiseen seitsemään kokoontumiseen, kun ryhmä kokoontuu säännöllisesti. Tekstit voivat olla esimerkiksi Jeesuksen vertauksia, jokin evankeliumi luku luvulta, koottuja psalmeja ja niin edelleen.

Raamatunkohdan pohtiminen voi tapahtua esimerkiksi seuraavalla tavalla. Luetaan Raamatunkohta ääneen vaikka jae kerrallaan vuorotellen. Sitten teksti laitetaan pois näkyvistä ja joku ryhmäläisistä kertoo omin sanoin, mitä juuri luettiin. Sen jälkeen muut täydentävät kuulemaansa. Sitten otetaan taas teksti esille ja tutkitaan sitä tarkemmin seuraavien kysymysten avulla: Mitä teksti tarkoittaa? Mitä opin Jeesuksesta tai Jumalasta tämän tekstin pohjalta? Mitä voisoin oppia täs-

tä tekstistä omaan elämäni? Kenelle voisoin kertoa tästä?

Raamatunkohdan käsittelyn jälkeen on rukouksen vuoro. Jos ryhmässä on enemmän kuin neljä ihmistä, niin ryhmät jaetaan vielä pienemmiksi rukouksen ajaksi. Jokaisen puolesta rukoillaan henkilökohtaisesti omalla vuorollaan seuraavasti:

A) Kierroksen aloittava ryhmäläinen kertoo kuluneelta viikolta yhden kohokohdan eli kiitosaiheen ja yhden mieltään painavan asian eli rukousaiheen. Tähän on hyvä antaa esimerkiksi kahden minuutin ohjeaika, varsinkin, jos useat ryhmät toimivat yhtä aikaa.

B) Heti tämän jälkeen toiset ryhmäläiset rukoilevat hänen puolestaan. Ensin ollaan hetki hiljaa, sitten yksi rukoilee lyhyesti ääneen annetun aiheen puolesta.

C) Sitten kerrotaan lyhyesti, jos mieleen tuli häntä varten jotain rohkaisevaa. Tämä voi olla jokin Raamatun lupaus, laulu, mielikuva tai rohkaiseva ajatus.

D) Lopuksi henkilö siunataan Herran siunauksella. Mikäli niin koetaan hyväksi, muut ryhmäläiset voivat laittaa käden hänen pänsä tai olkapäänsä päälle.

Sitten kierros jatkuu kohdasta A) seuraavan henkilön kohdalla.

Aikataulu kokoontumiselle kannattaa miettiä etukäteen. Kaksi tuntia riittää kaikkeen edellä mainittuun varsin hyvin ja yksittäisiä osia voi toteuttaa hyvin lyhyesti. Yksinkertaisen kirkon aloittamiseen ei tarvita pitkää koulutusta, sillä ryhmänvetäjän tehtävä ei ole opettaa ryhmää. Ryhmänvetäjä tarvitsee kuitenkin tukea tehtäväänsä. Siksi on viisasta, että hän kuuluu itsekin johonkin seurakunnan ryhmään ja käy sen yhteisissä kokoontumisissa. Tällöin hän saa olla itse ryhmäläisen asemassa ja saa tarvittavaa tukea tehtäväänsä.

Edelliset mallit on sovellettu Jyväskylän seurakunnan KohtaamisPaikan sivuilta www.kohtaamispaikka.net.

● JUKKA JÄMSÉN

Hiippakuntas sihteeri, lähetys- ja kansainvälinen työ
Lapuan hiippakunta

Kun ”äiti ei pysy

Helsingin Ruoholahdessa järjestettiin marraskuussa ”Pysytään kärryillä” -seminaari ”Äiti ei pysy kärryillä” -projektin päätökseksi. Seminaarissa nostettiin esille diakoniatyön merkittävä rooli niiden perheiden kohtaamisessa ja tukemisessa, joissa vanhemmalla on ymmärryksestä tai käsityskyvystä johtuvia erityisen tuen tarpeita tai kehitysvamma.

Marjut Hentunen

”Asiakkaan on hankalaa täyttää hakeuksia ja kaavakkeita, hän puuttuu epäolennaisuuksiin, vastoinikäminen perheessä johtaa vanhemman lamaantumiseen.” Tässä vain joitakin diakoniatyöntekijöiden luonnehdintoja ja niiden perheiden piirteistä ja tunnistamisesta, joissa vanhemmalla on ymmärryksestä tai käsityskyvystä johtuvaa erityisen tuen tarvetta. Oppimisen, ymmärtämisen ja käsityskyvyn haaste voi tarkoittaa erilaista tapaa oppia, laaja-alaista oppimisvaikeutta, autismia, Aspergerin oireyhtymää tai kehitysvammaa. Näillä vanhemmilla ei useinkaan ole minkäänlaista diagnoosia.

Niiden perheiden määrästä, joissa yhdellä tai molemmilla vanhemmilla on laaja-alainen oppimisvaikeus tai kehitysvamma, ei ole tarkkaa tietoa. 5–7 prosenttia kehitysvammaisista henkilöistä tulee vanhemmaksi. Perheet tarvitsevat sosiaali- ja terveyspalveluita, myös diakoniatyötä, keskimääräistä perhettä enemmän. Perheiden tuen tarve on pitkäaikaista, vaikka tarpeet ja tuen muodot muuttuvat lapsen kasvaessa. Useat perheistä ovat myös lastensuojelun asiakkaita.

Diakoniatyö ja perheen kohtaaminen

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry on toteuttanut Raha-automaattiyhdistyksen tuella yli 10 vuotta projekteja, joiden kohderyhmään ovat kuuluneet ne perheet, joissa vanhemmalla tai vanhemmilla on ymmärtämisestä ja käsityskyvystä johtuvaa erityisen tuen tarvetta. Yhtenä tavoitteena kaikissa kolmessa projektissa on ollut, että vanhemmat ja heidän tuen tarpeensa tunnistetaan entistä paremmin. Tuorein projekteista on ollut nimeltään ”Äiti ei pysy kärryillä”. Yksi projektin valtakunnallisista yhteistyökumppaneista on ollut Suomen evankelisuterilaisen kirkon Kirkkohallitus.

Yhtenä osana projektissa on ollut

tavoite selvittää, kuinka näitä perheitä tuetaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Kirkkohallituksen kanssa tehdysä selvityksessä lähetettiin webropol-kysely asiasta Tampereen ja Kuopion hiippakuntien diakoniatyöntekijöille. Kysely tehtiin yhteistyössä hiippakuntien kanssa. Selvityksessä oli tarkoitus saada lisätietoa siitä, tapaavatko diakoniatyöntekijät perheitä, joissa vanhemmalla on ymmärryksestä tai oppimisessa haasteita. Lisäksi oli tarkoitus saada lisätietoa siitä, miten perheitä tuetaan kirkon piirissä, mistä diakoniatyöntekijät saavat apua perheiden kanssa tehtävään työhön ja mihin diakoniatyöntekijät tarvittaessa ohjaavat näitä perheitä suomalaisessa palvelurakenteessa eteenpäin.

Mutu-tuntumalla tarkasteltuna diakoniatyöntekijä kohtaa viikoittain projektin kohderyhmään kuuluvia asiakkaita. Tämä ilmeni myös tutkimuksessa. Niistä vastaajista, jotka ilmoittivat tekevänsä perhediakoniatyötä, 81 prosenttia kertoo tunnistaneensa vanhemman ymmärryksestä ja käsityskyvystä johtuvan erityisen tuen tarpeen.

Oppimisen vaikeutta piilotellaan

Vastaajilta kysyttiin, kuinka paljon he kokivat tavanneensa viimeisen kahden vuoden aikana niitä perheitä, joissa vanhemmalla tai vanhemmilla on laaja-alainen oppimisvaikeus tai kehitysvamma. Vastaavaa kysymys on esitetty myös muille Äiti ei pysy kärryillä -projektin koulutuksiin osallistuneille sosiaalialan ja järjestökentän toimijoille. Koulutuksiin osallistujien vastauksissa on noussut ilmi, että keskimääräinen osuus heidän tapaamilleen perheille on 3,5 perhettä. Diakoniatyöntekijöiden vastausten keskiarvo on huomattavasti enemmän, 4,75 perhettä. Diakoniatyössä siis kohdataan ja myös tunnistetaan kohderyhmään kuuluvia perheitä paljon. Vanhempien

kärryillä”

tunnistaminen on palveluissa helpottunut jonkin verran. Tunnistaminen ei ole kuitenkaan vieläkään helppoa, koska vanhemmat saattavat piilotella oppimisen vaikeuttaan, koska he pelkäävät erityisen tuen tarpeen paljastumista, leimaantumista ja lastensuojelua.

Perheet, joissa vanhemmalla on kehitysvamma tai laaja-alainen oppimisvaikeus, tulevat diakoniatyön piiriin lähes aina taloudellisen tuen toivossa. Muita syitä olivat vastausten mukaan parisuhdeongelmat sekä avun pyytäminen kaavakkeiden täyttämiseen. Työkokemus, elämäkokemus, koulu- ja hiljainen tieto ovat elementtejä, joita diakoniatyöntekijät nostivat esille omina valmiuksinaan kohdata näitä perheitä. Diakoniatyöntekijät olivat myös valvutuneita hankkimaan lisätietoa sekä ohjaamaan perheitä eteenpäin muun tarvittavan avun piiriin.

Tuen tarve kasvussa

Eräs vastaaja kertoi, että hänen kokemuksensa mukaan näitä perheitä on yhä enemmän ja tukea tarvitaan yhä enemmän. Diakoniatyön resurssien kerrottiin olevan liian pienet näiden perheiden tukemiseen. Perheet eivät saa vastaajien kokemusten mukaan tarpeeksi tukea myöskään muilta tahoilta, vaikka diakoniatyöntekijä olisikin yrittänyt sitä perheen kanssa hankkia. Perheiden koetaan tarvitsevan tiiviimpää tukea, kuin mitä on tällä hetkellä tarjolla diakoniatyössä tai kunnallisessa työssä.

Lähimmäisenrakkaus on vastausten mukaan toisinaan koetuksella näitä perheitä tuettaessa. Tukemista luonnehdittiin useissa vastauksissa erittäin haastavaksi, turhauttavaksi, rasittavaksi ja aikaa vieväksi. Vanhempia luonnehdittiin lisäksi takertujiksi. Toki vastauksissa kävi ilmi myös työn tärkeys ja antoisuus sekä voimavarakeskeisyys. Tukemistyössä on tärkeää asiakkaan arjen tarpeista liik-

keelle lähtö. Iloa työhön tuo ajoittainen palaute siitä, että joku ymmärtää ja on tukena eikä ole välittömästi kategorisoimassa. Diakoniatyö näyttäytyy ”turvallisena luukkuna” kohderyhmän perheille.

Tuloksista oli hieno huomata, että vanhemmat osaavat tulla diakoniatyön piiriin myös vanhemmuuden haasteiden takia. Huolestuttavana näyttäytyi se, miten kuluttavana perheiden kohtaaminen koettiin: jos diakoniatyöntekijätkään eivät tue näitä perheitä tai ole heidän puolellaan, niin kuka sitten on? Toisaalta kuitenkin tuloksista heijastui ilo mahdollisuudesta auttaa monipuolisesti. Diakoniatyöntekijät voivat esimerkiksi käydä kotikäynnillä toisin kuin jotkut muut tukitahot.

Selvityksessä tuli kuitenkin esille, että diakoniatyöllä on kotikäyntimahdollisuudesta huolimatta liian vähäiset resurssit näiden perheiden tukemiseen. Tavoitteena ja tarpeesta lähtevänä toiveena olisi, että diakonialta voisi vapautua resursseja perheiden tukemiseen edelleen matalalla kynnyksellä, mutta myös nykyistä tiiviimpänä ja pidempikestoisesti.

Erityisperheille erityisryhmiä

Projektin kautta on valmistettu monipuolisesti materiaalia, joka on hyödynnettävissä ja tilattavissa projektin kotisivuilta. Diakoniatyön aito haaste on, että kirkko voisi olla kohtaamassa ja tukemassa juuri näitä projektin kohderyhmän perheitä. Perheiden tarpeen ytimessä on se, että heille täytyy kertoa selkeämmin, tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin siitä, kuinka eri tilanteissa täytyy toimia. Perheet eivät ehkä hakeudu tavallisiin perhekerhoihin leimaantumisen pelossa ja arkuuden vuoksi. Nämä perheet tarvitsisivat omia ryhmiä, joissa he voisivat kohdata toisia samankaltaisessa tilanteessa olevia perheitä. Esimerkiksi Ensi- ja turvakodeilla on hyviä kokemuk-

sia vastaavanlaisten ryhmien järjestämisestä.

Diakoniatyössä autetaan niitä, joita kukaan muu ei auta. Niitä, jotka ovat jollakin tasolla avun piiriin ulkopuolella tai pudonneet yhteiskunnan raitaita. Projektin kohderyhmän perheet ovat yksi ryhmä, joista ei yhteiskunnassa juuri puhuta ja jotka eivät ole näkyviä, todettiin keskusteluissa Ruoholahdesa. Siksi on perusteltua, että myös diakoniatyössä perheet ja niihin liittyvät kysymykset nostetaan näkyväksi, keskusteluun laajemminkin mittakaavassa.

● PIA MÖLSÄ JA KATRI SUHONEN

Projektin nettisivut
www.kvtfi.fi -> ammattisivut -> projektit ->
Äiti ei pysy kärryillä

Marjut Hentunen

Huoma ja seurakunnat tukevat yhteistyössä

henkirikoksen uhrien läheisiä

**Vertaistukiryhmillä tuetaan arjessa jaksamista.
Terapeuttisia ryhmiä tarvittaisiin lisää.**

Henkirikoksen uhrien läheiset ry Huoma järjestää eri puolilla maata vertaistukiryhmätoimintaa yhteistyössä seurakuntien kanssa. Tällä hetkellä ryhmiä on Tampereella, Kuopiossa, Oulussa, Rovaniemellä, Kotkassa ja Varsaudessa. Helsingissä on terapeuttinen ryhmä yhteistyössä Ihmissuhdettyö ry:n kanssa.

Vertaistukiryhmät kokoontuvat yleensä kerran kuussa niin syys- kuin kevätkaudella kahden vetäjän johdolla. Huoman vertaistukija on itse läheisensä henkirikoksen uhrina menettänyt henkilö, joka on käynyt surujärjestöjen tukihenkilökoulutuksen ja ryhmänohjaajakoulutuksen. Seurakunnan puolelta vetäjinä on enimmäkseen diakonia-työntekijöitä. Vetäjinä toimii tai on toiminut myös sairaalateologeja ja pappeja.

Vertaistukiryhmät on tarkoitettu myös muille kuin lähisukulaisille. Niihin voi mennä esimerkiksi uhrin läheinen työkaveri. Ryhmissä rakennetaan luottamuksellista ilmapiiriä ja tuetaan arjessa jaksamista.

– Syksyn ja kevään ensimmäisessä tapaamisessa uudet ryhmäläiset kertovat menetyksestään sen verran kuin haluavat. Tämän jälkeen keskitytään tukemaan heidän jaksamistaan arjessa, Huoma ry:n toiminnanjohtaja **Sanna Kalajanniska** kertoo.

– Tapaamisissa ei vellota läheisen kuolinhetkessä ja sen kamaluudessa. Emme mene kaivonpohjalle yhdessä tuettavan kanssa. Sen sijaan heitämme kaivonpohjalle tikkaat. Etsimme yhdessä arjesta niitä pieniä asioita, jotka auttavat jaksamaan seuraavaan päivään ja viikkoon.

Kokoontumiset tavataan aloittaa rennosti kahvi- tai teekupposen äärellä. Kuulumisten vaihdon jälkeen yhteistä keskustelua jatketaan monesti jonkun teeman ympärillä.

– Kokoontumisissa mennään ryhmän ehtoilla, eikä niihin luoda liian tiukkoja rajoja. Kokoontumiset ovat yleensä keskustelevia, eivät niinkään toiminnallisia. Tosin esimerkiksi Rovaniemellä on välillä maalattu ja piirretty keskustelun lomassa. Joskus ryhmäläisiä on pyydetty ottamaan mukaansa jokin menetettyyn läheiseen liittyvä positiivinen muistoesine, vaikkapa harrastukseen liittyvä valokuva, Kalajanniska havainnollistaa.

Vertaistukiryhmissä käydään yleensä noin kahden vuoden ajan. Osallistuminen ei ole aina yhtäjaksoista, osa palaa ryhmään tauon jälkeen.

Vertaistukiryhmät eivät ole kriisitukitoimintaa eivätkä ammatillista terapiaa.

– Vertaistukiryhmään kannattaa tulla varsinaisen kriisiajan päätyttyä. Hyvänä perussääntönä on, että ryhmään tullaan vasta oikeuskäsittelyn jälkeen. Tähän menee yleensä puoli–puolitoista vuotta.

Yhteistyö seurakuntien kanssa toiminut erinomaisesti

Huoman toiminta alkoi Kotkassa vuonna 2000, jonka jälkeen toiminta on laajentunut vähitellen. Ryhmiä perustetaan tilanteen ja tarpeen mukaan. Huoman toiminta sai alkunsa läheisensä henkirikoksen uhrina menettäneiden kotkalaisen ja rovaniemeläisen äidin keskusteluyhteystyöstä.

– He löysivät muita saman kohtalon kokeneita. Pian oli saatu kasaan isompi porukka, joka perusti Huoman. Ensin Huoma toimi omakustanteisesti ilman mitään ulkopuolista tukea. Nyt olemme toimineet jo vuosien ajan Raha-automaattiyhdistyksen kohdenne-tulla avustuksella.

Tällä hetkellä Huoman kaikki vertaistukiryhmät toimivat yhteistyössä seurakuntien kanssa. Aiemmin eräillä ryhmillä oli yhteistyötä paikallisten Kriisikeskusten kanssa.

– Seurakunnilla on paremmin resursseja. Niistä löytyy hyvin valmiuksia ja osaamista tällaiseen työhön. Yhteistyö seurakuntien kanssa on mennyt älyttömän hyvin, Kalajanniska kehuu.

Kalajanniska toivoo seurakuntayhteistyön jatkuvan.

– Ainakin itse näen niin, ettei tämä työ vie seurakunnilta hirveästi resursse-

ja. Tapaaminen ja sen valmistelu vievät työntekijältä kuukaudessa kolme-neljä tuntia. Huoman työssä on kysymys kaikkein vakavimmista traumoista, ja kaikki siihen saatava tuki on äärimmäisen tärkeää. Uskon myös seurakuntien kokevan tämän tärkeänä työnä.

Huoma tukee jäseniään myös puhelimitse tapahtuvan vertaistuen, henkilökohtaisen tukihenkilötoiminnan ja kaksi kertaa vuodessa järjestettävien valtakunnallisten vertaistukiviikonloppujen avulla.

Vertaistukiryhmiin osallistujat tulevat noin viidenkymmenen kilometrin säteeltä.

– Lisäryhmillekin olisi tarvetta, mutta pienellä järjestöllä on aina resurssihaasteensa. Esimerkiksi ryhmänohjaajien koulutukseen ei löydy enempää rahaa. Yhteiskunnalta vertaistukitoimintaan ei rahaa saa.

Ainut terapeuttinen ryhmä toimii

Helsingissä. Kalajanniskan mukaan niillekin olisi enemmän tarvetta.

– Terapeuttisissa ryhmissä apua voidaan antaa kokonaisvaltaisemmin. Etsimme keinoja, joiden avulla pysyisimme perustamaan terapiaryhmiä yhteistyössä eri organisaatioiden kanssa. Terapiaryhmään tulevat voisivat saada myös Kela-korvausta. Näiden ryhmien järjestämisessä on kuitenkin monenlaisia haasteita. On esimerkiksi vaikea löytää ammattitaitoisia ryhmänvetäjiä.

Vertaansa vailla oleva ryhmä

Liisa Kolehmainen menetti vuonna 2008 henkikirikoksen uhrina siskonpoikansa, joka oli samalla hänen kummi-poikansa.

– Asuin pienellä paikkakunnalla ja apua oli huonosti saatavilla. Asiaan vaikutti myös se, etten ollut ihan lähiomainen. Seurakunnan sururyhmään en halunnut mennä tällöis-

ten asioiden kanssa. Ryhmässä oli lähinnä pitkän avioliiton jälkeen puolisonsa menettäneitä.

Kolehmainen hakeutui vuonna 2012 Mielenterveysseuran kaksiosaiselle internaattijaksolle, josta oli hänelle suuri apu. Sen kautta hän sai vinokin Helsingissä toimivasta Huoman terapiaryhmästä.

– Kokoonnuimme terapiaryhmässä kaksi kertaa kuussa terapeutin ja vertaistukijan johdolla. Arki-iltaisin kokoontuminen kesti kolme tuntia ja lauantaisin viisi tuntia. Oli hienoa, että käytössä oli noin paljon aikaa.

– Ryhmänvetäjät kuuntelivat hyvin tarkkaan, mitä meillä oli kerrottavana. Tämän jälkeen teimme asioiden kanssa töitä terapeutin johdolla, esimerkiksi psykodraaman avulla. Omaan ja toisten tilanteeseen sai uutta näkökulmaa. Ryhmä oli auttavainen ja ihan vertaansa vailla. Asioita ei tarvinnut selitellä, vaan kaikki ymmärsivät, mistä on kysymys.

Kolehmainen kävi Helsingin ryhmässä noin vuoden ajan. Tänä syksynä hän muutti Tampereelle.

– Olen käynyt myös täällä Huoman vertaistukiryhmässä. Ryhmä on vaikuttanut hyvältä ja aion käydä siellä jatkossakin.

Sanna Kalajanniska toivoo, että toiminnan tueksi saataisiin tutkimustietoa.

– Suomessa on ollut todella vähän henkikirikosten uhrien läheisten auttamiseen liittyvää tutkimusta. Vaikkapa yliopistot voisivat selvittää esimerkiksi sitä, millaisia kokemuksia uhrien läheisillä on ryhmäterapiasta.

● JUHANA UNKURI

Tarinoiden maa

– diakonian uusia menetelmiä asiakastyöhön ja vertaistukitoimintaan

Lapsi jää usein diakonian asiakkaana näkymättömäksi. Hänet saatetaan kyllä huomioida hetkellisesti, mutta kun aikuisten asiat täyttävät vastaanottotilan, lapsen henkilökohtaisen hädän ja huolen kohtaaminen unohtuu. Lapsikin tarvitsee sielunhoitoa ja huojennusta. Hän saattaa leikkiä ja touhuta kuin kuka tahansa iloinen lapsi, mutta sisällään hän kantaakin suurten salaisuuksien ja aikuisten elämään kuuluvien huolien taakkaa. Salaisuuksien kantajana hän saattaa ajatella olevansa syyllinen aikuisten tilanteeseen ja on lisäksi täysin yksin asiansa kanssa. Lapsi voi joutua rakentamaan yksin selviytymiskeinonsa kannatellakseen itseään ja vanhempiaan vaikeassa elämäntilanteessa.

Kun lapsi tai nuori elää poikkeuksellisen haastavissa olosuhteissa, vaatii se myös seurakuntien toiminnassa uutta, ennakkoluulotonta työtettä ja kohtaamisen menetelmiä. Lapsi- ja perhediakoniaan liittyvä vertaistukitoiminta voi toimia arvokkaana lisätukena auttamisverkostossa. Yhdenkin lapsen solmujen aukeamisella tai vanhempien pieneltäkin tuntuvalla havahtumisella

voi olla merkittävä vaikuttavuus perheen ja yksittäisen lapsen tulevaisuuteen. Työ perheiden kanssa edellyttää vaivannäön lisäksi myös vahvaa pe-rehtyneisyyttä ja ammatillisuutta sekä työntekijöiltä että vapaaehtoisilta. Vuorovaikutuksen tulisi olla tiivistä ja avointa myös yhteistyötahojen kanssa.

Tampereen Ohjaus- ja toimintakeskus Messissä on kehitetty Tarinoi-

Tarinoiden maan Viisas kettu kertoo ryhmäläisille, kuinka nallen kokemat tunnettaakat tuntuvat kehossa sykkyröinä.

den maa – vertaistukimalli perhediakoniassa kohdattavien lasten tarpeisiin. Mallissa huomioidaan lapsen tarpeet ja hänen oma asiantuntijuutensa tilanteissa, joissa käsitellään lapselle vaikeaa asiaa hänen ikätason mukaisesti ja asian oikeilla nimillä. Kirjallisuusterapeutista työskentelyä hyödyntävää mallia voidaan soveltaa myös aikuisten ja nuorten tarpeisiin etenkin silloin, kun omaa elämäntarinaa on muutoin vaikea sanoittaa.

Tarinoiden maassa sanoitetaan ehyempiä tarinoita

Messin kehittämä mallisuojuuttu vertaistukimalli on kehitetty alkuaan rikostaustaisten perheiden lasten auttamiseksi. Kehitystyön vahvana innostajana ja yhteistyökumppanina on toiminut Kriminaalihuollon Tukisäätiö. Mallista hyötyvät erityisesti ala-asteikäiset lapset vanhempineen, mutta jo neljävuotiaskin voi hyötyä toiminnasta merkittävästi. Messin kehittämä toimintamalli on sovellettavissa myös muihin vertaistukiryhmiin sekä toimintoihin, joihin kaivataan uusia yksilö- ja ryhmätyön menetelmiä. Sitä kehitetään ja mallinnetaan edelleen toimivammaksi ja laajempia ryhmiä palvelevaksi tuotteeksi Kirkon keskusrahaston myöntämän syrjäytymisenehkäisyyn määrärahan turvin.

Tarinamatolla ohjaajista Merja Jokela, Teija Hollo ja Kristiina Vanha-Jaakkola

Tarinoiden maavertaistukimallia toteuttavat Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymän ja yhteistyötahojen ammatillaiset sekä toimintaan koulutetut vapaaehtoiset. Toimintaan osallistuvat perheet on valittu ryhmään haastattelun perusteella. Mallissa lasta ryhmään tuovat aikuiset kokoontuvat kahdeksan viikon ajan omassa lapsilähtöisesti teemoitettussa ryhmässään samanaikaisesti lasten ryhmän kanssa. Kokoon-tumiskerroilla perheillä on ollut mahdollisuus osallistua myös yhteiseen ruokailuun ryhmän alussa. Ruokahetki kokoaa yhteen ja auttaa vanhempia sitoutumaan toimintaan. Osalle perheistä ruokailu voi olla myös selkeä diakoninen vastaantulo vaikeassa taloudellisessa tilanteessa.

Leikkiä ja seikkailua Tarinamatolla

Lastenryhmien keskiössä ovat lasten itse tuottamat tarinat. Ohjaajapari kohtaa lapsen yksilönä jokaisella ryhmäkerralla Tarinamatolla. Tarinamatto on leikkialusta, jossa on mm. taloja, koulu, kirkko ja vankila sekä toivomuskaivo ja näkötorni, josta voi tähytellä tulevaisuuteen. Matolla on myös joki, joka erottaa nykyhetken tulevaisuudesta. Ryhmien aikana lapsi pääsee matolla seikkailemaan Viisaan Ketun ja valitsemansa käsinukkehahmon kanssa.

Työskentelyn edetessä nykyhetki matolla pienenee ja tulevaisuus tulee lähemmäksi. Lapsi voi pohtia matolla omien valintojensa mahdollisuuksia ja vaikutuksia tulevaisuudessa sekä löytää näin paikan myös omille henkilökohtaisille haaveille ja unelmille. Tarinamatto tarjoaa samalla tilan myös aidolle perinteiselle leikille, sillä leikki itsessäänkään ei enää nykyisin ole itsestäänselvyys lasten suorituskeisessä elämässä. Leikin tarinoiden kautta kaikki on lapselle mahdollista,

Merja Jokela

vaikka hänen arkitodellisuutensa olisi-kin toisenlaista.

Sadut ja tarinat hoitavat ja antavat toivoa. Lapsi toteuttaa tarinamatolla syntyvästä tarinasta ohjaajien avustamana oman kirjan. Työskentely havahduttaa myös vanhempia huomioimaan lasta paremmin. Kun lapsi löytää tarinoiden ja leikin avulla nimiä ja merkityksiä pohtimilleen asioille, alkaa hän usein rauhoittua ja muodostaa samalla ehyempää tarinaa tilanteestaan ja kokemuksistaan.

Lasten toiminnallisissa ryhmässä on kirjojen tekemisen ja leikin ohella keskusteltu vanhemman rikosseuraamuksiin liittyvistä asioista lapsen ikätason mukaisesti. Työskentelyn päätteeksi lapset kääriytyvät viltteihin kuuntelemaan toistensa sillä kerralla tuottamat tarinat ja keskus-

telemaan niistä. Ryhmä päätetään yhdessä loppupiiriin ja lyhyeen lasten rukoukseen. Toimintaan on sisällytetty lisäksi perheiden leiripäivä ryhmätyöskentelyn päätteeksi. Silloin järjestetään lapsille kirjanjulkistamisjuhla. Lapsella on ollut oikeus itse päättää, näyttääkö hän työstämänsä kirjaa läheisilleen. Kirjoista on kuitenkin useimmiten tullut tärkeä iltasatukirja tai niitä on annettu lahjaksi esim. van-

kilassa olevalle vanhemmalle.

Tarinoiden maassa puhutaan sykkyröistä

”Hei multa on jo yksi sykkyrä lähtenyt, kun uskalsin kysyä isiltä, että miksi hän on joutunut vankilaan...Isinkin sykkyrä pieni, kun se kertoi sen mulle!” Näin jutusteli eräs Messin kuusi-vuotias ryhmäläinen vertaistukiryhmässään. Tarinoiden maan Viisas ketu on kertonut lapsille ja heidän vanhemmilleen, kuinka tunnetaat, syyllisyys ja häpeä kertyvät lapsen kehoon sykkyröiksi, jotka voivat tuntua päänsärkynä, vatsakipuina ja levottomuutena aiheuttaen esim. poissaoloja koulusta ja päiväkodista.

Lapsen on helpompi vapautua sykkyröistään paikassa, jossa saa rauhassa oman vanhemman tukemana kertoa ja kysyä mieltä askarruttavista asioista. Vanhempikin voi huoventua kun huomaa, että asioiden salailu esim. isän tai äidin vankilassaolosta on ollut turhaa. Sykkyröiden selvittäminen ja lapsen kohtaaminen hyväksyvällä katseella voivat parhaimmillaan katkaista haitallisten mallien periytymisen seuraaville sukupolville. Myös aikuiset voivat havahtua omassa ryhmässään pohtimaan, millä keinoin esim. sukupolvelta toiselle siirtyvä rikollisuus tai riippuvuuksien kierre saadaan katkaistua.

● ANNE-MARI MÄKINIEMI

Perhediakoni

Ohjaus- ja toimintakeskus Messi

Laaajan valikoiman ja hyvän palvelun kristillinen kirjakauppa, josta löydät kaikkien kustantajien kristilliset kirjat. Tervetuloa ostoksille myymälään ja verkkokauppaan!

SACRUM

Kaikkea maan ja taivaan väliltä.

Tunika

Pitkä tunika sokeripalakauluksella naiselle. Leveä helma, edessä halkio ja nappi, 3/4 -pituiset hihat. Saatavilla toiveesta myös vetoketju tai halkio + nappi niskan puolelle. Väri vaihtoehdot vihreä ja musta. Takapituus noin 95 cm.

Saatavilla kaksi eri materiaalivaihtoehtoa;

Musta	villa / pe sekoite	85,00
	100 % pe	68,00
Vihreä	viskoosi / pe sekoite	85,00
	100 % pe	68,00

3⁰⁰

Suojelusenkeli -heijastin

Heijastimena kaikkein tehokkain, aito kotimainen prismaheijastin perinteisellä suojelusenkelikuvalla. **3,00** (6,00)

YHTEISVASTUU

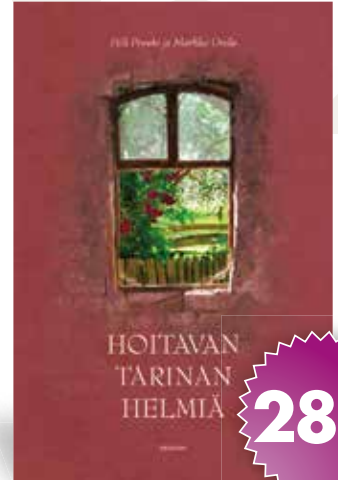
36⁰⁰

Sari Toivakka, Miina Maasola

Itsetunto kohdalleen!

Itsetunto vaikuttaa hyvinvointiin ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Hyvä itsetunto on kykyä luottaa itseemme, pitää itsestämme ja arvostaa itseämme. Itsetunto kohdalleen! antaa monipuolisesti työkaluja siihen, miten ottaa puheeksi ja käsitellä itsetuntoon liittyviä aiheita.

ILMOITUKSEN HINNAT OVAT
SEURAKUNTAHINTOJA

28⁸⁰

Heli Pruuki, Markku Orsila

Hoitavan tarinan helmiä

Kokoelma klassikkotarinoita sekä uudempiä kertomuksia inspiraatioksi ja lohdutukseksi. Tarjoaa myös ideoita saarnan tai muun puheen pitämisen avuksi.

28,80 (32,00)

29⁶⁰

Paavo Kettunen

Häpeästä hyväksyntään

Häpeän ja syyllisyyden tunteet vaikuttavat sosiaalisen elämämme ja ihmissuhteidemme lisäksi myös jumalasuhteeseemme. Onko häpeästä mahdollista päästä irti vai täytyykö sen kanssa vain oppia elämään? Kirja opastaa syyllisyyden- ja häpeän-tunteidensa kanssa kamppailevaa sekä yhteisöä kohti hyväksyntää, kohti sitä, että yksilö tulisi nähdyksi kokonaisuutena ja omana itsenään.

29,60 (32,90)

Helppo huudella katsomosta

Kirkko on sitä ja sitä. Sen pitäisi tehdä tätä ja tätä.

Neuvonantaja riittää. Joukko kristittyjä on oikein erikoistunut katsomosta huuteluun. Niin he uskovat tuovansa oman kortensa Jumalan valtakunnan kehoon.

Vakaalla rintäänellä he esittävät diagnoosin. Kirkko on maallistunut, byrokraattistunut, puuhailee toisarvoisissa, ei kohtaa ihmistä ja niin edelleen.

Sitten yhtä kliseiset parannusohjeet. Evankeliumia kirkaasti. Ihmisten keskuuteen. Rakkautta ja palvelua. Irti työaloista. Maallikot vapaaksi. Tehdään yhdessä.

Hohhoijaa. On kuultu. Ja pakko kuunnella edelleen ja vielä kiittää päälle.

Meidän kirkon työntekijöiden kun täytyy kiltisti ottaa vastaan palautetta. Se kuuluu virkaamme.

Vastaan ei kannata sanoa, sillä se tulkitaan puolusteluksi. Teiltä puuttuu rohkeus. Ette halua tehdä työtänne kunnolla. Siksi väistätte kritiikin ja jatkatte mieluiten helppoa tuttua latua.

Huutelin itsekin nuorempana katsomosta. En ole aina ollut kirkon työssä.

Nyt oikein korvia punottaa, kun muistelen jakelemiani mukaviisaita neuvoja. Lehteenkin kirjoitin. Kyllä olin tyhmä. Luulin, että kun harrastelen kirjaviisautta ja uskovaisten raamattupiirejä, minusta tulee seurakuntatyön asiantuntija.

Tosiasiassa en tiennyt juuri mitään siitä, mitä kirkon työntekijät oikeasti tekevät. Minulla oli muutenkin aivan epärealistinen käsitys seurakunnan toiminnasta ja siitä, minkälainen organisaatio kirkko ylipäätään on.

Varmaan olin välillä melkoinen taakka kotiseurakunnan työntekijöille.

On helppoa heittää sivusta ihanteiden täyteistä retoriikkaa, joka pintatasolta käsin kuulostaa aivan pätevältä. Juu on siinä, että puhutaan riittävän yleisellä tasolla.

Tottahan se on, että ihmisiä on kohdattava ja niin edelleen.

Mutta miten se tehdään käytännössä? Miten kirkon asia saadaan kiinnostamaan suuria joukkoja? Minkälaisin konkreettisin toimin katsomoneuvot laitettaisiin käytäntöön?

Ja pliis, realismia peliin. Mikä on oikeasti mahdollista? Mikä toimii todellisessa elämässä?

Tälle konkretian tasolle katsomossa ei yritäkään päästä. Siksi sieltä voidaan huudella niin itsevarmasti.

Suoritin sitten kirkollisen tutkinnon ja tulín seurakuntaan töihin. Katsomossa keksimillään neuvoilla ei ole ollut mitään käyttöä.

Kuulen niitä edelleen, nyt vain toisten suusta. Kuuntelen kohteliaasti, kiitos vinkistä, ja unohdan saman tien. En yritäkään toteuttaa muiden utopioita.

Minua kiinnostavat vain niiden ideat, jotka oikeasti tekevät seurakuntatyötä. Sieltä ei huudella suulla suuremmalla.

Diakoniatyö on ollut uranuurtajana monessa nykyään yhteiskunnan ylläpitämässä palvelussa. Diakoniatyöllä on ollut kyky nähdä ihmisten arjen konkreettiset haasteet ja ihmisiin kohdistuva epäoikeudenmukaisuus ja muuttaa se ihmisiä palvelevaksi toiminnaksi. Oleellista on ollut asioiden tiedostaminen ja siitä syntyneet innovaatiot. Tiedostamisesta nousevia innovaatioita rajoittaa diakoniatyössä erityisesti yksi tekijä, näkökulmien staattisuus. Käsittelen nyt yhtä kirkon näkökulmaa, parisuhde- ja perhenäkökulmaa.

Perehdyin parisuhde- ja perhenormin valtaan pro gradu -tutkielmassani ”Vahva täytyy olla että pärjää yksin”. Aineistonani oli nettikeskustelu, joka seurasi Taloussanomien verkkojulkaisussa olleesta artikkelista. Artikkelellä käsiteltiin yksin asuvien unohdettua asemaa köyhyyskeskustelussa, heidän suurta määräänsä pienituloisten joukossa ja toimeentulotukea saavissa kotitalouksissa, yksin asuvien korkeam-

pia elinkustannuksia suhteessa pariskuntiin sekä muita taloudellisia haasteita, jotka liittyivät yksin asumiseen.

Nettikeskustelun sisältönä yksinelävien vähempiarvoisuus

Tutkimuksestani kävi ilmi parisuhde- ja perhenormin vahva asema eläimen normittajana, tiedon suuntaajana ja vallan keskittäjänä. Parisuhdenormi oli niin itsestään selvä asia, että sen olemassaolo oli muuttunut tiedostamattomaksi. Nettikeskustelussa ihmisen arvoa määritteli se, elikö hän parisuhteessa vai ei. Parisuhteen ja perheen arvo luokiteltiin suuremmaksi kuin yleinen yksilön ihmisarvo. Tämän johdosta parisuhteellisille muodostui yksineläviä ylempänä oleva asema.

Parisuhde ja perheellisyys olivat edellytys aikuisuudelle ja hyvälle kansalaisuudelle. Perheelliset olivat elämässään edenneet aikuisuuden edellyttämällä tavalla ja ansaitsivat siten hyvälle kansalaiselle kuuluvat etuudet, esim. perheille kohdistetut palvelut tai sosiaalietuudet. Yksinelävät sen sijaan eivät olleet toimineet hyvän kansalaisen tavoin eli pariutuneet ja hankkineet lapsia, ja siksi heidän ei katsottu olevan oikeutettuja yhteiskunnalliseen tukeen.

Yksinelävien taloudellisen ahdingon katsottiin olevan lähinnä yksinelävien marinaa ja ininää. Taloudenpidossa yksinelävien katsottiin olevan tuhlailevia, kuluttavan rahansa turhanpäiväisyyksiin ja elävän yli varojensa. Yksinelävien talouteen liittyvät ongelmat nähtiin henkilökohtaisina ongelmina, joita voidaan ratkaista yksilöiden tekemillä valinnoilla. Yksinelävien tulisi siis vain tehdä oikeita valintoja ja säästää kustannuksista parantaakseen taloudellista tilannettaan.

Marjut Hentunen

erilaiset näkökulmat perustana

Heidän taloudelliset ongelmansa poistuisivat, jos he tyytyisivät vähempään.

Toisena ratkaisuna yksinelävien taloudellisiin vaikeuksiin nettikeskustelijat ehdottivat yhteisöasumista. Yksinelävien tulisi parantaa taloudellista tilannettaan yksin asumisen sijaan yhteisöasumisella. Yksinelävien katsottiin voivan asua perheitä vaatimattomammin ja yksityisyydestään luopuen. Nettikeskustelijat katsoivat, että yksinelävien tulisi pärjätä, koska heille on kaikki järjestettävissä ja koska he ovat itse valinneet elämäntapansa.

Elämänmuotojen erilaisuuden tiedostamattomuus

Perheellisten talouteen liittyvät kysymykset nähtiin sen sijaan yhteiskunnallisina ja rakenteellisina ongelmina, joita tulee ratkaista yhteiskunnallisin toimenpitein esim. verokäytäntöjä muuttamalla tai etuuksia parantamalla. Perheen jäsenillä ei katsottu olevan myöskään samanlaisia mahdollisuuksia tehdä henkilökohtaisia valintoja pienentääkseen arkeen liittyviä kustannuksia. Kaiken kaikkiaan nettikeskustelijoiden mielestä perheellisten hyvinvointi on yhteiskunnallisesti merkittävämpää kuin yksinelävien. Siksi perheellisyyden elämänmuodolle muodostui oikeus omistaa enemmän ja käyttää rahaa väljemmin.

Nettikeskustelun yksinelävät kokivat ulkopuolisuutta ja toissijaisuutta. Heitä nimiteltiin (natiaiset, höpsöt jne.), ja alentavilla puhetavoilla heille osoitettiin heidän vähempiarvoisuutensa. Yksin elämisen katsottiin olevan perheellisyyden välivaihe, ei joidenkin yksilöiden oikeaa, sen hetkistä elämää. Yksin elämisen ja perheellisyyden elämänmuotojen erilaisuutta ei tiedostettu.

Huomiotta jättäminen on syrjintää

Nettikeskustelun sisällöt eivät lie ne vieraita myöskään kirkon piirissä. Yleisin yksineläviin kohdistuva syrjinnän muoto on huomiotta jättäminen. Diakoniatyön suurin asiakasryhmä ovat yksinelävät. Vaikka he ovat suurin asiakasryhmä, heihin kohdistetaan hyvin vähän huomiota. Heille ei juurikaan ole tarjolla toimintaa. He eivät ole joulukeräysten kohde tai koulutuspäivien ja kirkollisten lehtikirjoitusten aihe. Yksinelävillä on hätä. Yksinelävistä 33 prosenttia elää alle köyhyyserajan (kahden vanhemman perheistä 8 prosenttia ja pariskunnista 6 prosenttia). Yksinelävät ovat suurin peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajien ryhmä ja heidän terveydellinen hyvinvointinsa on muita väestöryhmiä heikompi. Eikö juuri tällaista ryhmää diakoniatyön tulisi nostaa esille?

Yhteiskuntateoriat väittävät, ettei muutosta tapahdu, ennen kuin sorretut itse tiedostavat asemansa ja ryhtyvät muuttamaan käytäntöjä. Tällä hetkellä tiedostamisen esteenä ovat yksinelävien omat parisuhteeseen ja perheellisyyteen liittyvät ihanteet sekä se, että yksinelävät pyrkivät välttämään kaikin tavoin vastakkainasettelun syntymistä yksinelävien ja parisuhteessa elävien välillä.

Yksinelävät pyrkivät korostuneeseen yksilöllisyyteen, ettei yksin elämisestä vain muodostuisi uhkaa perheellisten ryhmälle. Ilman joukkovoimaa ei kuitenkaan synny muutosta. Yksin eläminen tulisi nähdä tasa-arvoisena elämänmuotona ja yksinelävät väestöryhmänä kuten perheet, joissa elämän haasteet nähdään niin sosiaalisina, materiaalisina kuin yhteiskunnallisina-kin ja joihin on yhtäläinen oikeus saada

apua. Yksinelävien ei tulisi hyväksyä sitä, että he jättäytyvät tai heidät jätetään asiayhteyksien ulkopuolelle.

Valitsemalla näkökulmamme raajaamme jotkut ulkopuolelle emmekä tule kiinnittääksemme huomiota siihen, mitä tapahtuu heille, joista emme puhu. Näkökulman valinta on vallan käyttöä. Erityisesti diakoniatyön tulisi tiedostaa epäoikeudenmukaisuutta luovat käytännöt ja perhenäkökulman valintaan liittyvä vallan käytön merkitys heille, jotka eivät täytä parisuhde- ja perhenormia. Eikö juuri tässä olisi tiedostamisen ja erilaisen innovatiivisen diakoniatyön paikka? Erilaisen näkemisen paikka, joka muuttuisi yksineläviä huomioivaksi toiminnaksi. Diakoniatyö on perinteisesti toiminut jo ennen kuin itse alisteisessa asemassa olevat ovat jaksaneet toimia, mutta mikä meitä estää?

● RAIJA EEVA
Diakoni, VTM

Sytyttääkö sinkkutyö?

Tänä aamuna viimeksi kuulin Poliisiammattikorkeakoululla, mikä on yhteiskuntamme suuri, ellei jopa suurin ongelma. Se ei olekaan köyhyys, tuki- ja liikuntaelinsairaudet tai sydän- ja verisuonisairaudet, vaan yksinäisyys. Olemmeko seurakunnissa ottaneet koppia tästä asiasta? Vastaammeko työllämme ja toiminnallamme ja seurakuntaelämällä yksinäisten ihmisten kysymyksiin ja kaipauksiin?

Riittääkö yksinäiselle ihmiselle se, että hän voi osallistua jumalanpalvelukseen, polvistua ehtoollispöytänsä, istahtaa kuuntelemaan konserttia tai syventyä luennolle yhdessä toisten kristittyjen kanssa?

Vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa on ihmiselle yleensä todella tärkeää. Eräs nuorehko, työssä käyvä, mielestäni todella fiksu nainen kertoi käyneensä kerran Tuomasmessussa, mutta pettyneensä, kun rauhanrukouksen aikana kukaan ei toivottanut hänelle rauhaa, vaikka kirkko oli väkeä pullollaan. Hänestä tuntui, että kaikki tervehtivät vain tuntemiaan ihmisiä. Hän ei kokenut siinä kristittyjen yhteyttä, vaan hänen yksinäisyytensä korostui entisestään tuolla kirkkokäynnillä.

Yksinäisiä ihmisiä on varmasti todella monenlaisia. Itsensä voi kokea yksinäiseksi niin yksin elävä kuin perheellinenkin ihminen. Yksinäisyys kuitenkin kärjistyy usein yksin elävien elämässä, kun kaikki elämän asiat ja päätökset ja kustannuksetkin pitää hoitaa yksin. Toisaalta taas monet yksin elävät eivät ole lainkaan yksinäisiä. Meitä on niin moneksi.

Olen päässyt tutustumaan Tampereen seudun yksin elävien elämäntilanteisiin jo useamman vuoden ajan, sillä yhtenä vastuutehtävänäni on yksin elävien parissa tehtävä työ eli niin

kutsuttu sinkkutyö. Kun sain tämän vastuutehtävän itselleni, koin jo ajatuksenkin vastenmielisenä. En tiedä vielä kukaan, miksi näin oli. Oletettavasti moni muukin seurakunnan työntekijä kokee jotain samankaltaista, sillä kirkossamme tehdään käsittääkseni melko vähän ”järjestelmällistä” sinkkutyötä. Vuosien varrella – tai jo aika pian työn aloitettuani – aloin kuitenkin pitää myös sinkkutyöstä. Asenne ratkaisee – ja tietysti se kokemus, että työllä on merkitystä.

Suomessa on yli miljoona yksin elävää

Suomen noin 2,6 miljoonasta asutuskunnasta lähes 1,1 miljoonaa on yhden hengen talouksia. Monissa kaupungeissa lähes joka toinen koti on yhden ihmisen koti ja tietyillä keskusta-alueilla noin 70 % kaikista kodeista on yhden hengen talouksia. Otammeko huomioon tämän tosiasian toteuttaessamme seurakuntatyötä?

Yhteiskuntamme on muuttunut tässäkin suhteessa hyvin rivakasti. Vuonna 1960 harvempi kuin 1/6 kodeista oli yhden hengen talouksia. Vuonna 1990 jo noin 1/3 kodeista oli yhden hengen asuttamia, ja nyt siis lähentelemme kovaa kyytiä tilannetta, että valtakunnallisestikin joka toisessa kodissa asuu vain yksi ihminen.

Seurakuntien vapaaehtoistyössä toimii monia yksin eläviä ja on hienoa, että he ovat löytäneet oman paikkansa seurakunnassa. Uskon, että juu-

Maria Aromaa

Tampereen seurakuntien tuhannes pikadeittailija
Pirkko työntekijätiimin ympäröimänä.

ri valituissa luottamushenkilöissään on monia yksin eläviä. Millaisia ovat ne tilanteet, joissa yksin elävien omat elämäkysymykset tulevat kuulluiksi?

Mitä yksinäinen ihminen kaipaa?

Jokainen ihminen on erilainen kaipauksissaan ja tarpeissaan. Sosiaaliset taidot vaihtelevat. Yli miljoona yksin elävää Suomessa käsittää valtavan kirjon erilaisia ihmisiä, joita ei voi niputtaa yhdenlaiseksi joukoksi. Olen käsittänyt, että jokainen ihminen kaipaa sitä, että hänen elämäntilanteensa ja tarinansa otetaan todesta. Inhimillinen ihminen haluaa, että häntä kuunnellaan ja että joku on kiinnostunut hänestä ihmisenä. Luonnollisesti puhuessa, kirjoittaessa tai muuten itseään ilmaistessa saa purettua mieltään ja parhaassa tapauksessa voi jopa inspiroitua. Onko yksinäisillä tähän riittävästi tilaisuuksia?

Muissa maissa ollaan kiinnostuneita siitä, miksi Suomessa on niin vähän yhteisöllisyyttä. Mihin yhteisöllisyys on oikein kadonnut? Jossain sitä varmasti onkin. Uskoisin, että yksinäisyyden kokemukset voisivat olla hieman vähäisempiä, jos ihmisellä olisi mahdollisuus arkipäiväiseen kommunikointiin toisten ihmisten kanssa. Tervehtiminen tai juttelu tuntemattoman kanssa voi olla toiselle piristävää ja toiselle kiusallista.

Toisen ihmisen kaipuu lienee ihmiselle itsestään selvää? Entä jos ei ole kuulijaa eikä ketään ymmärtäjää? Voisiko kirkossa kuunnella enemmän sitä, mitä yksin elävät toivovat seurakunnalta? Tämä ei tule välttämättä kovin kalliiksikaan. Ehkä riittää, että on joku tila ja tilanne, minne voi tulla oman elämänsä kysymysten kanssa – vaihtamaan ajatuksia elämästä. Vertaisryhmäkin voi toimia, mutta kokemuksesta mukana myös työntekijää kaivataan monissa yksin elävien kohtaamisissa. Työntekijät ja luottamushenkilöt lienevät ratkaisevassa asemassa siinä, mitä toimintaa painotetaan ja mihin tiloja käytetään.

Tampereen seurakuntien sinkkutoiminnan puitteissa yksin elävät kokoontuvat sinkkuilloissa, lauantain

oloilloissa, kesäpäivien puitteissa leirikeskuksessa, satunnaisilla retkillä ja pikadeiteillä. Toiminnasta tiedotetaan mm. nettisivuillamme ja Facebook-sivulla. Saan yhteydenottoja yksin eläviltä eri puolelta Suomea. Yleensä he ovat löytäneet nettisivumme ja kyselevät sitten, mitä toimintaa heidän paikkakunnallaan olisi. Ohjaan heidät otamaan selvää oman seurakunnan ihmisiltä, jospa he voisivat itse tulla mukaan resurssihenkilöiksi. Miten sinun seurakunnassasi huomioidaan yksin elävien tilanne?

Pikadeittejä yleisön pyynnöstä

Hätkähdin viime keväänä, kun eräs oppilaitospastori sanoi minulle, että ”pikadeitit ovat parasta, mitä seurakuntamme voi tarjota opiskelijoillemme”. Mietin, että ”jaa mitä, eihän tämä työtoveri ole ollut koskaan mukana deittitapahtumissamme”. Hän kertoi opiskelijoiden yksinäisyydestä ja kaipauksesta löytää ”oma rakas”. Tämä on oppilaitospastorin mukaan toistuva teema keskusteluissa opiskelijoiden kanssa.

Päätimme pitää Pikadeitit oppilaitostyön kanssa yhdessä, ja tällä kertaa luultavasti muualla kuin kirkon tiloissa. Meillä on ollut Tampereen Aleksanterin kirkon alalassa viiden vuoden aikana jo 31 Pikadeittiä eri-ikäisille aikuisille. Kerran treffailltiin Vanhan Kirkon puistossakin. Jatkamme työtä, kun kerran kysyntää on. Vapaaehtoisiakin tähän toimintaan on löytynyt hyvin.

Pikadeiteillä noin 20 miestä ja naista saavat keskustella muutaman minuutin ajan vuorotellen toistensa kanssa, ja lopuksi osallistujat antavat yhteystietonsa niille, joita haluaa tavata vielä uudelleen. Tämä on monen mielestä huomattavasti parempi tapa kuin nettideittailu. Siksi näitä tilaisuuksia toivotaan koko ajan lisää.

Kuuntele yksin elävien tarpeita!

Työssäni sinkkujen kanssa olen saanut tutustua monenlaisiin ihmisiin, jotka ovat tuoneet uutta näkökulmaa myös omaan työhöni ja elämäni. Esimerkiksi tällä viikolla yksin elämisen

ja yksinäisyydenkin näkökulmaa minulle ovat valottaneet mm. eläkkeellä oleva ja pohjoisesta etelään muuttanut eronnut nainen, joka löytää iloa vapaaehtoistyöstä, nuori lievästi kehitysvammaainen nainen, joka on olosuhteiden pakosta perehtynyt työllisyyspolitiikan erilaisiin tukitoimiin saamatta pysyvää työsuhdetta ja uskonnollisista syistä pakolaiseksi joutunut mies, jonka avioliitto on kariutunut Suomessa asuessa. Lisäksi olen päässyt kuulemaan parin yksinäisen toimittajan tarinaa sekä mm. kapellimestarin, yliopettajan, metallimiehen ja lastentarhanopettajan selviytymisstrategiaa yksinäisyydessään. Toivon, että he ovat tulleet kohdatessamme edes pikkuisen kuulluiksi ja ymmärretyiksi. Lyhytkin keskustelu voi olla merkittävä. Pikadeittien lisäksi harrastan työssäni siis myös pikakeskusteluja. Uskon siihen, että lyhytkin kohtaaminen voi olla hyvin tärkeä.

● SARI PELTONEN

Tampereen yhteiskunnallisen työn diakoni, yhtenä vastuualueena sinkkutyö

Lähde:

Wwww.stat.fi Asunnot ja asuinolot, Tilastokeskus. Viitattu 14.11.2014
www.tampereensinkut.fi
www.yksinelävät.fi

Hannu Jukola

Dilan Arvo-kärry – tuttu näky Lahden keskustassa.

Petri Smura

Arvo-kärry kierroksella

Lahden Diakonialaitos (Dila) on alkanut syksystä 2012 kulkea markkinapäivisin Lahden kaupungin kaduilla pienen sinisen Arvo-kärryn kanssa. Lastina on ollut kahvia, teetä, voileipiä ja mm. Johanneksen evankeliumeja. Ideana on tavata ihmisiä heidän päällimmäisen inhimillisen tarpeensa äärellä. Jollakulla kolottaa vain kahvihammasta, toiselle voileipä voi olla päivän ensimmäinen, ehkä jopa ainoa, ateria. Myös ”ihmisen nälkää” eli keskustelun tarvetta ja suoranaisia esirukouspyyntöjä tulee kärryn äärellä häärväävää tiimiä vastaan säännöllisesti. Lisäksi on tarjoutunut tilaisuus infota laitoksen toiminnasta sekä ohjata ihmisiä myös paikkakunnan muiden palveluiden piiriin.

Ihmisten hätä on todellista, ja heikoimmassa asemassa oleville matalinkin kynnyksen avun hakemiseksi tuntuu olevan liian korkea ylittää. Esimerkiksi Lahden työttömyysaste on ollut useissa vertailuissa suurimpien kaupunkiemme joukossa korkein. Työttömyys sekä työuransa pienipalkkaisissa tehtävissä toimineiden nykyisten eläkeläisten

alhainen tulotaso aiheuttavat sen, että Lahdessa on paljon suoranaista pitkäaikaisköyhyyttä. Sosiaaliset ongelmat ovat usein moniulotteisia, linkittyen mm. mielenterveyden ja päihteiden ongelmakäytön kysymyksiin. Myös yksinäisyyttä on paljon, ja se lienee pitkään kotona asumista korostavan vanhuspolitiikankin kasvava sivutuote.

Mallia St. Klarasta

Olemme kokeneet Arvo-kärry-työn sen yksinkertaisesta muodosta huolimatta erittäin hyvin tähän aikaan ja yhteiskunnalliseen tilanteeseemme istuvaksi. Alun perin idea on bongattu Tukholman St. Klara -diakoniasseurakunnasta. Sieltä käsin käydään joka arkipäivä viereisellä Sergelin torilla vastaavan katupartion kanssa. ”Gå ut!”, sanoi seurakunnan nyttemmin eläkkeelle jäänyt kirkkoherra Carl-Erik Sahlberg taannoin Lahdessa vieraillessaan. Hän kehotti olemaan avoimia ihmisille – siis ei niin muodollisia ja virallisia. Suomeksikin saatavilla olevassa kirjassaan ”Kasvava seurakunta” Sahlberg esittää lähemmin yhdeksän tekijää, jotka yhdistävät kirkkohistorian ja nykyhetken kasvavia kirkkoja.

Lahden kaduilla Arvo-kärryä osataan tätä nykyä jo odottaa. Käytännössä menemme ihmisvilinään ja alamme vain kutsua väkeä kupilliselle kuumaa – tai kesällä kylmää. Kun meiltä kysy-

tään, mitä lysti maksaa, kerromme sen olevan ilmaista. Kun ensi kertaa kärryn yhyttävät ihmettelevät, että voiko niin todella olla ja että miksi ihmeessä, me saatamme sanoa, että koska he ovat arvokkaita tai vaikkapa, että koska he ovat Taivaan Isälle rakkaita. Siinä vaiheessa voi raavaan suomalaisen miehenkin silmäkulmaan nousta jo ”pohjavedet”, eikä työntekijän tarvitse sen jälkeen kuin kuunnella aktiivisesti, millaisia elämän lystejä tai lasteja kukin tahtoo jakaa. Ja hehän tahtovat!

Arvolasti arvoihmisille

Kärryn nimen taakse kätkeytyy pieni tarinansa. Laitoksemme kotihoitopalvelun autoilla on kaikilla omat nimet. Sieltä löytyvät Valo, Ilo, Hymy, Into, Onni, Usko ja Toivo. Aiemmin omistimme myös pikkubussin, joka oli vanha taksi-Mersu. Ja Mersun nimi puolestaan oli – kuinkas muuten – Arvo. Kun Arvo-Mersu luovutettiin sittemmin Romaniaan vammaisten nuorten päiväkeskukseen, jäi vanha nimi vapaaksi. Se napattiin saman tien uuteen käyttöön, nyt käsivetoisen kärrymme kylkeen. Mersusta poiketen enää ei voitu puhua arvoaunusta, ei ainakaan ulkonaisessa mielessä. Mutta toisaalta: nyt vasta arvoaunusta alettiinkin puhua! Piskuinen kärryhän panee kysymään koko 43 kilon painollaan, että mikä tässä elämässä lopulta sitten todella ON arvokasta! Arvo-kärryllä vietään rakkaita terveisiä ihmisiltä ja Jumalalta, siis todellista arvolastia – arvoihmisille!

Jokin aika sitten saimme lahjoittaa Launeen seurakunnalle oman Arvo-kärryn heidän osoitettuaan mielenkiintoa asiaa kohtaan. He ovat nyt aloittaneet vastaavan työn Liipolan lähiössä, ja ensikokemukset ovat olleet sielläkin hyvin positiivisia. Työmuoto tarjoaa ennen kaikkea keinon kohdata kokonaisvaltaisesti hyvin erilaisista taustoista tulevia ja eri ikäisiä ihmisiä. Se soveltuu työkaluksi mm. papille siinä missä vaikkapa diakoniatyöntekijälle – mutta se on myös erittäin hyvä vapaaehtoistyön muoto. Myös opiskelijoita on ollut menestyksekkäästi oman kärrymme matkassa. Lahden Diakonialaitoksen ystävät ry on puo-

lestaan tahtonut tukea työtä taloudellisesti. Lisäksi lukuisia villasukkia on kudottu ja myyty työn hyväksi ja onpa sukki otettu kärryyn mukaankin, kadun kansalle suoraan jaettavaksi.

Työn mielekkyydestä itse syvästi vakuuttuneena teimme seuraavaksi myös kaikille Hollolan rovastikunnan seurakunnille tarjouksen: jos seurakunta sitoutuu tekemään Arvo-kärrytyötä vaikkapa vuoden ajan, edes keran kuukaudessa kaduille, toreille ja aitovierille jalkautuen, Dila lahjoittaa sille työhön tarvittavan oman kärryn.

Laune on siis jo omansa saanut ja nyt olemme innostuneina odotelleet, ottavatko muutkin rovastikunnan seurakunnat lahjan ja siihen sisältyvän haasteen vastaan. Itsehän he parhaiten tietävät, missä oman seurakunnan alueella mahdollisesti on se otollisin ostoskeskus, päihteiden käyttäjien koontumispaikka tai vastaava, johon kärryllä voisi karauttaa. Tätä kirjoitettaessa Joutjärvi ja Salpausselkä ovat ilmaisseet olevansa mukana.

Petri Smura

Diakonia on uskoa ja rakkautta

Mutta miten Arvo-kärry asemoituu suhteessa muuhun diakoniaan? Ensimmäkin on sanottava, että toki tiedostamme Dilassakin diakonian olevan myös paljon muuta kuin kahvinkeittoa ja katupartiointia. Itsehän me koulutimme diakonissoja 130 vuotta.

Tänäänkin opetamme diakonista työtettä kaikille Instituuttimme opiskelijoille. Samoin asumispalveluyksiköissämme tahdomme tehdä diakonista hoitotyötä. Siellä toimii myös iso joukko vapaaehtoisia. Lisäksi Dilassa on diakoniahankkeita (mm. Vauvan Taika, jossa tuetaan odottavia äitejä varhaisen vuorovaikutuksen vaikeuksissa), sekä hankkeista rakentunutta pidempiäikaistakin toimintaa (mm. Säröperheille tueksi, jossa autetaan perheitä vapaaehtois- ja ryhmätoiminnan keinoin yhteistyössä Lahden ensi- ja turvakoti ry:n kanssa). Diakonian ytimeen kuuluu myös laitoksesamme harjoitettu spiritualiteetti, mm. papin ja diakonin toteuttamat messut, hartaudet, raamattutunnit, pyhäkoulu, sielunhoito ja ehtoolliset sairaan luona.

Joku voi kysyä kriittisesti, että onko Arvo-kärry-tö diakoniaa ylipäättään vai onko se esimerkiksi – evankelioimistytötä? Itse sanoisin ensinnäkin näin: rakkautta meidän ei tule tietenkään ehdollistaa. Eikä välineellistää. Toisaalta en ole kovin innostunut kirkollisen perinteemme tiukoista työalajaotteluistakaan. Muistan Dilan viime Yhteyspäiviltä erään lähetystyössä elämänuransa tehneen sisaren kommenttipuheenvuoron. Hän sanoi, ettei itse tiedä, milloin kentällä ollessaan teki lähetystyötä, milloin harjoitti diakoniaa. Tarvitseeko sellaista todella tietääkään? Mehän olemme kristittyjä ja kun me sellaisina tätä elämää elämme, ”koko maailma mun purressani läilyy”. Jos pidämme toisaalta kunniasianamme sitä, että ”mikään inhimillinen ei ole meille vierasta”, niin miksi minkään kristillisen sitten pitäisi olla? Outo ajatus. Paavalikin kirjoittaa: ”*Rukoilemme, että eläisitte Herralle kunniaksi ja kaikessa hänen mielensä mukaan ja että kantaisitte hedelmää tekemällä kaikkea hyvää ja kasvaisitte Jumalan tuntemisessa.*” (Kol. 1:10) Kärryn äärellä konkretisoituu mielestäni juuri se, kuinka uskon ja rakkauden on määrä kasvaa ja kulkea ”kättäkaulaa”!

● PETRI KORTELAHTI

Diakonijaohjaja, pastori

DILA

Palloilua ja kulttuuria

Oulun seudulla asuu paljon lapsia ja nuoria. Valtaosa heistä voi hyvin, mutta huonosti voiva osa lapsista ja nuorista tarvitsee monenlaista tukea. Suomalaiset lapset viettävät yksin aikaa enemmän kuin missään muualla maailmassa. Yksinololla ja harrastamattomuudella on suora yhteys lasten ja nuorten pahoinvointiin ja syrjäytymisvaaraan. Tämä toimi lähtökohtana Oulussa vuonna 2012 käynnistyneelle Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) rahoittamalle ja Oulun Diakonissalaitoksen hallinnoimalle PAKU-projektille.

PAKU-projekti on tarkoitettu sellaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole taustalla mm. seuraavanlaisia tekijöitä: etnisyys (maahanmuuttajatausta), ylipaino,

heikko itsearvostus, liiallinen ruutuai-ka, ei tukea vanhemmilta tai vanhempien alhainen sosioekonominen asema.

PAKU-projekti antaa 8-16-vuotiaille lapsille ja nuorille harrastuksen kautta mahdollisuuden mielekkääseen

tekemiseen, joka ehkäisee heidän syrjäytymistään, kasvattaa itsetuntoa ja lisää fyysistä kuntoa.

PAKU-projekti tarjoaa tällä hetkellä hieman yli sadalle lapselle matalan kynnyksen harrastustoimintaa jalkapallossa, jossa on viisi eri joukkuetta, jääkiekossa ja salibandyssä sekä kulttuuripuolella toimivassa taideryhmässä eri puolella Oulua. Joukkueet harjoittelevat lähellä asutuskeskuk- sia. Näin toimimalla lasten pääsemi- nen harjoituksiin tehdään mahdolli- simman helpoksi, koska kaikilla ei oli- si mahdollisuutta kyydityksiin kauem- mas harjoituspaikoille.

Mukanaolo on tärkeintä

Itse toiminta PAKU:ssa on niin kuin missä tahansa urheiluseuran jouk-

kueessa. Joukkueet harjoittelevat keran viikossa. Jokaiselle joukkueelle on omat pelisääntönsä. Lapselta ei vaadita joukkueeseen tullessaan kyseisen lajin taitoja, halu tulla mukaan riittää. Toivomuksena tietenkin on, että lapset kävisivät harjoituksissa säännöllisesti. Lapsilta odotetaan myös, että harjoituksiin saavutaan ajallaan, pukeudutaan tarkoituksenmukaisesti, ei kiusata muita ryhmän jäseniä ja otetaan muut huomioon.

Keväällä 2014 toiminnan ohjauksesta vastanneille tehdyn selvityksen mukaan lasten ja nuorten osallistuminen joukkueemaiseen toimintaan on lisääntynyt ja kehittänyt heidän sosiaalisia taitoja. He ovat saaneet tuoda omaa osaamistaan esille ja oppineet uutta tekemisen kautta. Lapset ovat löytäneet oman joukkueen, johon he tuntevat kuuluvansa. Lisäksi joukkueessa toimiminen on kehittänyt heidän ryhmätyötaitojaan. Lapsilta itseltään saatujen tietojen perusteella suurin osa on saanut uusia kavereita, joiden kanssa ollaan tekemisissä myös vapaa-ajalla. Liikunnan lisääntyminen, uusien taitojen oppiminen, onnistumisen kokemukset, toisten huomioiminen sekä oikeiden pelien pelaaminen tuotiin myös esille.

Harjoittelun lisäksi joukkueet pelaavat ystävyys- ja harjoitusotteluita eri seurojen ikäkausijoukkueita vastaan kaikissa lajeissa. Pelit tuovat oman lisämausteensa harrastustoimintaan ja lisää motivaatiota kehittämään omia taitojaan.

Verkostoyhteistyö toimii

Merkittävä tekijä PAKU:n toiminnalle on laaja yhteistyöverkosto. PAKU-projekti tekee tiivistä yhteistyötä Oulun kaupungin eri tahojen kanssa. Oulun kaupungin liikuntatoimi mahdollistaa alle 18-vuotiaiden harrastustoiminnan tarjoamalla kaupungin liikuntatilat maksutta käyttöön. Sosiaalitoimi, koulukuraattorit ja terveydenhoitajat ovat suuressa roolissa kohderyhmän löytämisessä ja toimintaan ohjaamisessa. Ohjaajia PAKU:n toiminnassa on mukana noin 20 henkilöä. Ohjaajat tulevat seuroista tai toimivat vapaaehtoisina.

PAKU-projekti antaa myös tarvittaessa lapsille varusteet. Varusteita lapsille saadaan seuroilta, järjestöiltä sekä yrityksiltä lahjoituksina.

PAKU-projektin rahoitus loppuu keväällä 2015, mutta toiminnalle on haettu jatkorahoitusta. Tieto jatkorahoituksen saamisesta saadaan joulukuussa 2014. Tavoitteena on, että projektista muodostuisi rahoituksen päätymisen jälkeen pysyvä toimintamalli ja toimintaa levitetäisiin myös Oulun ulkopuolelle.

On ollut mielenkiintoista olla mukana toiminnassa, jossa lapsista näkee, kuinka tärkeätä on kuulua johonkin ryhmään. Osa lapsista on ollut mukana toiminnassa projektin alusta saakka. Ryhmässä toimiessaan lapset oppivat tulemaan toimeen erilaisen lasten kanssa. Etenkin jalkapallossa joukkueisiin kuuluu paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia.

ODL:lla on käynnistynyt syksyllä 2013 ODL:n vapaaehtoistoiminnan or-

ganisoima avustustoiminta, josta voi hakea avustusta lapsen tai nuoren harrastusmaksuihin tai harrastusvälineisiin. Avustustoiminnan tarkoituksena on estää lapsen jääminen harrastuksen ulkopuolelle perheen taloudellisen tilanteen takia tai auttaa lasta harrastuksen aloittamisessa edellä mainitun syyn takia. Avustusta hakevat lapsen tai nuoren vanhemmat ja sitä voi saada niin liikunta- kuin musiikkiharrastukseen. Kriteerinä on kuitenkin se, että toiminnan tulee olla ohjattua. Avustustoiminnan ensimmäisenä toimivuotena avustusta on saanut noin 70 oululaista perhettä. Varat avustustoimintaan tulevat lahjoituksina niin yksityishenkilöiltä kuin yrityksiltäkin.

● JANI LUUKKONEN
PAKU-projekti
Projektikoordinaattori

Lisätietoja PAKU-projektista löytyy sivulta www.odl.fi.

Sokeain Ystävät toivoo

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

näkövammaistyötä tekeville diakoniatyöntekijöille ja

muille yhteistyökumppaneille!

Ohjaamme joulukorttirahat Majatalo Onnelassa myönnettäviin

näkövammaisalennuksiin.

SOKEAIN YSTÄVÄT
De Blindas Vänner

Thaipojimijoita kohtaamassa

Thaipojimijat ovat kesäisin tuttu näky esimerkiksi Pohjois-Suomessa. Thaimaalaisen kohtaamisen välineinä voivat olla niin Uudet testamentit, lämpimät vaatteet, jalkapalloilu kuin marjakääretortut. Tärkeintä on osoittaa vieraanvaraisuutta ja lämpöä.

Thaipojimijat saapuvat Suomeen vuosittain runsaslukuisina heinäkuun lopussa ja viipyvät maassamme syys-lokakuun vaihteeseen, jolloin marjastuskausi päättyy.

Lapin maakunnan itäosassa sijaitsevalle Savukoskelle thaimaalaiset marjastajat saapuivat ensimmäistä kertaa vuonna 2005. Rovaniemen seurakunnan lähetyssihteeri **Liisa Alanne** huomasi asian lehdestä ja päätti lähteä tervehtimään marjanpoimijoita yhdessä savukoskelaisten seurakuntalaisten kanssa. Alanne on ollut aiem-

min pitkään lähetystyössä Thaimaassa. Näin thaikieli ja -kulttuuri ovat hänelle tuttuja.

– Toivotimme thaimaalaiset tervetulleiksi Suomeen ja kysyimme, voisimmeko olla avuksi. Thaimaalaiset suhtautuivat meihin ystävällisesti, sellaisia he ovat yleensäkin, Alanne kertoo.

Alanteen mukaan yhteinen kieli ei ole välttämättömyys toimivan kontaktin syntymiseen.

– Thaimaalaisia voi mennä tervehtimään ihan ummikkokielelläkin. Mu-

kaan kannattaa ottaa jotain pientä tullaista. Thaimaalaiset ilahtuvat esimerkiksi kekseistä ja he rakastavat makeita marjakääretorttuja. Usein keksipaketien ojentamisen jälkeen olen saanut eteeni höyryävän thairuoka-annoksen, naurahtaa Alanne.

– Thaipojimijoiden ryhmässä on vähintään yksi englanninkielistä taitava, joka hoitaa kommunikoinnin marjafirman kanssa. Niin oli myös tämän ryhmän kohdalla.

Alkuvaiheissa Alanne ja paikalliset diakoniatyöntekijät auttoivat thaimaalaisia käytännön asioissa, esimerkiksi prepaid-puhelinkorttien hankinnassa ja terveyspalveluiden löytämisessä. Monet käytännön asiat ovat muodostuneet thairyhmille vuosien mittaan jo rutiiniksi. Lämpimille vaatteille on edelleen tarvetta.

– Suomen viilenevät syysillat saatavat tulla varsinkin uudemmille thai-poimijoille yllätyksenä. Diakoniatyöntekijöiden kannattaa kerätä jo ennakoon metsään sopivia vaatteita: takkeja, farkkuja ja kenkiä. Sadevaatteet ovat tietysti aivan upea juttu.

Kuin muuttolinnut

Rovaniemi sijaitsee 175 kilometrin päässä Savukoskelta, joten Alanne on toiminut viime vuosina tarvittaessa lähinnä puhelintulkkina. Hän on ollut yhteyksissä myös lähiseutujen muihin thai-poimijoihin. Yhteydenpidon ovat hoitaneet pääosin paikallisten seurakuntien työntekijät.

Suomessa vierailee vuosittain muutamia tuhansia thai-poimijoita. Alanne vertaa heitä muuttolintuihin, jotka saapuvat ja lähtevät tiettyyn aikaan vuodesta.

– Pohjois-Suomen pienet kylät elpivät kesäisin, kun niihin saapuu monta sataa ihmistä asumaan pariiksi kuukaudeksi. Monesti on niin, että pienellä kylällä marjanpoimijoita ei koe ta uhkana ja heille on enemmän tilaa. Thaimaalaisen ahkeruutta ihailaan. Vilkkaissa asutuskeskuksissa he eivät ole välttämättä aina niin tervetulleita, koska kilpailu marjapaikoista on kovempi.

Marjavuosissa on tunnetusti eroja.

– Osa marjafirmoista siirtää poimijoita tarvittaessa eri puolille Suomea, mutta kaikilla firmoilla tällaista mahdollisuutta ei ole. Thaimaalaiset kyllä ajavatkin päivittäin pitkiä matkoja marjojen perässä. Majapaikka on osoitettu heille ennakoon. Savukoskella he majoittuvat entiselle koululle.

Savukoskella thaimaalaisen ja paikallisen väestön kanssa on ollut jonkin verran kanssakäymistä. Seurakunnan lisäksi kunnan edustajat ovat olleet thaimaalaisiin yhteyksissä. Joskus heidät on kutsuttu paikalliseen kouluun kertomaan tulkin välityksellä elämästään. Thaimaalaiset ja paikalliset ovat tutustuneet toisiinsa myös nuotiilloissa.

– Yhteistä kieltä ei ole noissakaan tapaamisissa tarvittu. Illoissa on voi-

tu paistaa makkaraa ja laulaa nuotion äärellä thaimalaisia ja suomalaisia lauluja. Nuotioiltojen lisäksi thaimaalaiset ja suomalaiset ovat pelanneet yhdessä jalkapalloa. Tärkeintä on osoittaa vieraanvaraisuutta ja lämpöä. Tämä on kristityn perustehtävä muukalaisia kohtaan.

Yhteisen ajan viettämiselle on ollut luonteva rajoittava tekijä.

– Thaimaalaiset menevät päivittäin marjaan aikaisin aamulla ja palaavat takaisin pimeän tullen. Yhteisiä kokoontumisia on helpompi järjestää ennen marjastuskauten alkua.

Alanteen mukaan Savukoskelle tulee yleensä Koillis-Thaimaan alueen köyhiä riisinviljelijöitä. Suomen marjastuskauten aikaan heidän oma riisinsatonsa odottaa kypsymistään. Alanne ei tiedä tarkemmin thaimaisten marjastusansioista.

– On tietysti taloudellisesti riskialtista lähteä töihin toiselle puolelle maapalloa. Ainakin osa tienaa täällä hyvin ja he tulevat tänne useana vuotena, jos terveystä riittää. Viime kesänä tapasin erään thaimiehen, joka oli täällä jo viidettä kesää. Hän kertoi ostaneensa marjastusrahoilla traktorin.

Buddhalaiset eivät vierasta kristinuskoa

Thaipojimat ovat kohdanneet Suomessa ollessaan myös surua. Joitain vuosia sitten eräs Kemijärvellä majoittunut miespuolinen thaipojimaja kuoli metsään, tarkempi kuolinsyy ei selvinyt. Lisäksi muutama vuosi sitten eräs thaipojimajoiden ryhmänjohtajista murhattiin kotimaassaan. Thaipojimat olivat tuolloin jo Suomessa.

– Paikalliset seurakuntalaiset keräsivät rahaa metsään kuolleen miehen leskelle, jotta heidän lapsensa saattoivat jatkaa koulunkäyntiä. Järjestimme näihin kuolemantapauksiin liittyen thaimaalaisen keskuudessa pieniä muistotilaisuuksia kristilliseltä pohjalta.

– Useimmat thaipojimat ovat buddhalaisia. Heille osallistuminen Jeesuksen nimessä rukoiluun on täysin luontevaa. Sairaustapauksissa olen kysynyt, saanko rukoilla sairaan puolesta. Thaimaalaiset ovat jopa saatta-

neet lukea saman rukouksen minun perässäni, Alanne kertoo.

Thaimaalaisen joukossa on myös joitain kristittyjä.

– He ovat halunneet osallistua paikallisiin jumalanpalveluksiin. Tosin hekin ovat yleensä sunnuntaiaamuisin marjassa, mutta joskus aikaa jumalanpalvelukseen osallistumiselle on löytynyt.

Alanne ja kumppanit ovat jakaneet thaimaalaisille myös thai-englanti Uusia testamentteja.

– Olemme kertoneet, ettei kallista Uusia testamentteja kannata ottaa muodon vuoksi ja jättää jonnekin lojumaan. Moni on kuitenkin halunnut Uuden testamentin itselleen. Kotimaassa on paljon virikkeitä, mutta vieraassa maassa omankielisen tekstin merkitys korostuu. Monet poimijat ovat kertoneet lukevansa Uutta testamenttia ennen nukkumaanmenoa.

Lämpimiä vaatteita jakaessaan seurakunnan työntekijät ovat ehdottaneet, että ne voisi jättää koululle seuraavaa vuotta varten.

– Monet thaimaalaiset vievät vaatteet kuitenkin kotimaahansa. He sanovat vaatteiden olevan heille matkamuisto, lahja paikallisilta kristityiltä.

● JUHANA UNKURI

LYHYESTI

Selkomateriaalia

Messusta ja kirkollisista toimituksista on tehty selkomukautukset. Selkokielestä voivat hyötyä ihmiset, joilla on ymmärtämisen tai muita kielellisiä vaikeuksia, muistihäiriöitä tai joille suomi on vieras kieli. Selkokieltä tarvitsevia on arvioitu olevan Suomessa n. 500 000 ihmistä.

Messun ja kirkollisten toimitusten selkomukautukset ovat koekäytössä. Niistä voi antaa palautetta 15.4.2015 mennessä riitta.kuusi@evl.fi.

<http://sakasti.evl.fi/selkomessu>

Kaarisilta ry:n
taidetoiminta sai
opetus- ja kulttuuriministeriön
Suomi-palkinnon joulukuun
alussa. Tunnustus annettiin
uraaurtavasta työstä
erityistä tukea tarvitsevien
taiteilijoiden
parissa.

Ilona Vuoristo on yksi Kaarisillan iloisista taiteilijoista.

”Vaalimme suomalaista kulttuuriperintöä”

Kaarisiltayhdistys ja Nastolan seurakunta ovat yhteistyökumppaneita

Seurakunnan työntekijät pitävät Kaarisillassa mm. aamunavauksen kolme kertaa kuukaudessa. Kaarisitalaiset ovat esimerkiksi musisoineet Nastolan seurakunnan tilaisuuksissa.

Kaarisilta toimii erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden taide- ja toimintakeskuksena. Se tarjoaa päivätoimintaa ja musiikin sekä kuvallisen ilmaisen ammatillista koulutusta erityisopetuksena.

Idea Kaarisillan perustamisesta syntyi 1980-luvun lopulla. **Maila Koskisen** tyttärellä ei ollut rajoitteidensa takia paikkaa, minne mennä peruskoulun jälkeen.

– Tyttäreni sanoi, että hän haluaisi maalata, piirtää, laulaa ja liikkua. Hänen kavereillaan oli samanlaisia toiveita.

”Kiinnostuksen kohteita saatava toteuttaa”

Koskinen kokosi yhdistyksen, joka alkoi ideoida Kaarisillan päivätoimintaa. Suomessa ei ollut myöskään erityistä tukea tarvitseville nuorille ammatillis-

ta oppilaitosta, joka olisi tarjonnut taide- tai kulttuurialan opetusta.

– Pitää kunnioittaa sitä, että nuori saa tehdä asioita, joista on kiinnostunut.

Alkujaan Kaarisilta perustettiin Lahdessa. Toiminta saatiin käyntiin vuonna 1987. Koskinen työskenteli yhdistyksen toiminnanjohtajana 25 vuotta.

Ammattikoulussa voi suorittaa musiikkialan ja kuvallisen ilmaisen perustutkinnot. Kaarisilta ja Koulutuskeskus Salpaus toteuttavat koulutuksen yhteistyönä.

Päivä- ja työtoiminnassa on tarjolla musiikkia, kuvataiteita, keramiikkaa, käsitöitä, liikuntaa, kirjallisuutta ja ilmaisutaitoa. Kaarisilta järjestää konsertteja, taidenäyttelyjä sekä näytelmätoimintaa ja seminaareja. Kansainvälisyys on tärkeä osa toimintaa. Yhteis-

työkumppaneita on paljon niin Suomessa kuin ulkomaillakin.

– Opettajat ja ohjaajat ovat oman alansa ammattilaisia, itse taiteilijoita, Koskinen kertoo.

Ammattikoulussa on paikka 30 opiskelijalle. Osa tutkintonsa suorittaneista voi jäädä Kaarisillan päivä- ja työtoimintaan, jossa paikkoja on noin 50. Kulttuurialan työtoimintaa on nykyisin myös muualla Suomessa.

”Nastolan seurakunta pitää huolta jäsenistään”

– Vaalimme suomalaista kulttuuriperintöä. Siihen liittyy hyvien tapojen, kansallisten juhlien ja kirkkovuoden tapahtumien arvostaminen. Suomalaiset virret ovat osa musiikkitoimintaa. Kaarisillan yhteys Nastolan seurakuntaan on ollut alusta asti tiivis, kertoo nykyinen toiminnanjohtaja **Terttu Pohjolainen**.

– Aamunavaukset tuovat seurakunnan jumalanpalveluksen keskellemme. Seurakunnasta käy meillä eri työntekijöitä. He tulevat tänne aina hyvin val-

Antti Savolainen tekee mielellään töitä, jotka vaativat tarkkojen yksityiskohtien hallitsemista.

Kaarisillan toiminnanjohtaja Terttu Pohjolainen ja opettaja Jarmo Kukkonen seuraavat taiteilijoiden työskentelyä. Kuvassa taustalla maalaavat Ilona Vuoristo ja Raija Raitio, selin Saija Seppälä.

mistäutuneena, sanoma mukanaan, Pohjolainen kiittää.

Pohjolainen on itse työskennellyt monissa diakoniaan liittyvissä tehtävissä. Hänen mukaansa Nastolan seurakunnan työote näyttäytyy sellaisena, että se pitää huolta jäsenistään. Tämän vuoksi seurakuntaa myös arvostetaan.

– Mitä olemme tarvinneet, sen yleensä olemme saaneet. Nastolan seurakunta on aidosti diakoninen seurakunta. Kaarisillassa käyvät niin papit kuin kanttoritkin, apua on tarjottu seurakunnan nuorisotoimesta. Nyt meillä on avustajan tehtävissä vuoden ajan seurakunnan lastenhojaaja.

Vuosi sitten Kaarisillan laulajat olivat mukana toteuttamassa kehitysvammaisten rovastikunnallista kirkokopyhää, joka järjestettiin Nastolan kirkossa.

Lahden seurakuntayhtymän kanssa Kaarisilta järjestää vuosittain Lucia-kulkueen ja Lucian päivän konsertin. Ristinkirkossa pidettävässä tapahtumassa esiintyvät Kaarisillan kuoro ja musiikin opiskelijat.

– Pääsolistiksi on aina saatu tunnettu laulaja. Lucia-neito arvotaan Kaarisillan opiskelijoiden keskuudesta. Musiikkiesityksiä, kynttilävalaistusta, kulkemista ja pukeutumista mietitään tarkkaan ja harjoitellaan paljon, kertoo Koskinen ja Pohjolainen.

Kaarisillassa kunnioitetaan opiskelijoiden ja heidän perheidensä vakuumusta. Uskonnollisiin tilaisuuksiin

osallistuminen on vapaaehtoista eikä poissaolemista tehdä numeroa. Pohjolainen kertoo, että lähes kaikki nuoret osallistuvat tilaisuuksiin.

”Iloa ja elämänmyönteisyyttä”

– Kaarisiltaan on aina kiva mennä. Siellä on lämmin henki, kaarisiltalaiset ovat elämänmyönteisiä ja iloisia. Heiltä saa suoraa palautetta, kertoo Nastolan seurakunnan diakoniatyöntekijä **Reija Iivonen**.

Iivonen jatkaa, että kaarisiltalaiset ovat aktiivisesti mukana esimerkiksi aamunavauksissa. Kaarisillan omat musikit osallistuvat musiikin toteutukseen.

– Aina saan jonkun mukaani valmistelevaan alttaria, sytyttämään kynttilää tai laulamaan rinnalleni.

Iivonen on käynyt Kaarisillassa kymmenen vuoden ajan. Hän kertoo oppineensa tuona aikana paljon erityisnuorten kohtaamisesta. Rajoitteet voivat olla esteenä joidenkin asioiden tekemiselle, mutta omia lahjojaan pitää saada kehittää ja toteuttaa.

– Osa yhdenvertaisuutta on se, että vammaisilla on koulutusmahdollisuuksia. Iloitsen Kaarisillan olemassa olosta. Siellä ymmärretään erityisnuorten tarpeet.

Kiirastorstaina ja joulunaikaan Nastolan kirkossa järjestetään kaarisiltalaisille omat hartaudet. Aamuhartauksia Kaarisillassa käyvät pitämässä kaikki Nastolan seurakunnan hengellisen työn työntekijät.

– Pidän sitä hyvänä: työntekijät tulevat tutuiksi ja hartaudet ovat erilaisia.

Iivosen mukaan Kaarisilta ja Nastolan seurakunta ovat hyviä yhteistyökumppaneita. Nastolan seurakunta on esimerkiksi saanut jumalanpalveluksiinsa ja tilaisuuksiinsa kaarisiltalaisten musiikkiesityksiä. Seurakunta on voinut pyytää myös tiloihinsa kaarisiltalaisten taidenäyttelyitä.

”Jumala loi taivaan ja maan, taiteilija luo viivoja ja kuvia.”

Antti Savolainen ja Raija Raitio ovat suorittaneet kuvataidealan tutkinnon Kaarisillassa ja työskentelevät nyt siellä taiteilijoina.

– Päivät menevät täällä nopeasti, kuin laukaten kertoo Raija ja jatkaa, että hänestä maalaaminen on mukavaa. Kaarisillassa on kivoja kavereita ja hyvää ruokaa. Raijan maalauksista on tehty kortteja. Esimerkiksi ”New York”-taulu on iloinen teos, joka kuvaa kaupungin pilvenpiirtäjiä.

Antti tekee taideteoksia vielä työpäivän jälkeenkin, kotona. Hän on erityisen kiinnostunut anatomisista rakenteista ja liikkeen kuvauksesta. Hän on perehtynyt anime-tekniikkaan. Antin teoksia on ollut esillä mm. Italiassa. Porvoon taidenäyttelyn avajaisissa Antti piti puheen, jossa hän toteasi: ”Jumala loi taivaan ja maan, taiteilija luo viivoja ja kuvia.”

● TIA-MARIA LEHTO

Yhteisöpajat luovat välittäviä yhteisöjä

Diakonia-ammattikorkeakoulu Diak on käynnistämässä yhteisöpajatoimintaa. Maamme eri puolella käynnistetään hankkeita ja prosesseja, joilla vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Yhteisöpajoissa kannustetaan myös vapaaehtoistoimintaan sekä kirkon jäsenyteen.

Diakin Kirkko ja yhteiskunta -osaimisalueen johtajan **Matti Helinin** mukaan yhteisöpajan idea lähti liikkeelle siitä, että syrjäytyneisyys ja osattomuus ovat jatkuvassa kasvussa.

– Tarvitsemme tilanteita ja myös fyysisiä tiloja, joissa erilaisista lähtökohdista tulevat ihmiset voivat kohdata toisensa ja myös tehdä asioita yhdessä.

Yhteisöpajojen taustalla on myös Diakin uusi opetussuunnitelma.

– Sen mukaan ammattikorkeakoulutuksen tulisi lähestyä työelämää. Käytännössä osa aikaisemmin luentosaleissa tapahtuneesta opetuksesta siirretään työelämän keskelle.

– Näistä ajatuksista syntyi uuteen opetussuunnitelmaamme toimintatapa, jonka nimesimme yhteisöpajaksi.

Helinin mukaan tavoitteena on lähivuosina saada käyntiin 15–20 yhteisöpajaa. Jokaiseen hiippakuntaan tulisi ainakin yksi paja.

– Jossakin päin maata niitä voisi olla useampiakin. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla voisi toimia muutaman yhteisöpaja, hieman erilaisilla profiileilla.

Hämpin kappeli pilottina

Ensimmäinen yhteisöpaja käynnistyy keväällä 2015 Tampereella Hämpin kappelin nimellä. ”Hämppi” on kaupungin pääkadun, Hämeenkadun, kutsumanimi.

Matti Helinin mukaan Tampere sopii erityisen hyvin uuden toimintatavan pilotointiin. Kaupungissa on ai-

ka kipeääkin tarvetta yhteisöllisyyden kehittämiseksi.

– Tampereen keskustassa on ilmentynyt jo vuosia monenlaista häiriökäyttäytymistä. Tilanne on pahin Keskustorilla ja Kuninkaankadun kävelykadulla. Kaupunki ja poliisi eivät ole pystyneet tekemään asialle riittävästi.

Tavoitteena ei ole perustaa apuoliisijoukkoja vaan rauhoittaa kaupunkitilaa auttamalla häiriökäyttäytyviä yksilöitä.

– Uskon että yksilöitä auttamalla myös häiriöt vähenevät. Ja ennen pitkää ne voivat poistua kokonaan.

Diakonia-ammattikorkeakoulun toisen ja kolmannen vuoden opiskelijat toimivat yhteisöpajassa ihmisten kohtaajina.

– Heidän lisäksi Hämpin kappelissa on mukana myös useita kymmeniä koulutettuja vapaaehtoisia.

Tampereella yhteisöpajan tukikohdaksi tulee olemaan aivan kaupungin ytimessä Keskustorilla sijaitseva Vanha kirkko. Se toimii avoimena tilana, joka mahdollistaa kohtaamiset ja myös keskustelut.

– Jälkimmäisiä varten kirkkoon tulee oma rauhallinen tila. Moni tavallinenkin kadulla kulkija kaipaa paikkaa rauhoittumiselle ja varmasti toisinaan myös syvemmälle keskusteluille.

Ideat tulevat ihmisiltä

Helinin mukaan Hämpin kappelin mallia ei ole tarkoitus kopioida sellaisenaan muualle.

– Yhteisöpajan tehtävä voi eri paikkakunnilla olla melkein mikä tahansa. Lähtökohdiana ovat aina paikalliset tarpeet ja toimijoiden intressit.

Helin näkisi mielellään yhteisöpajojen olevan mittakaavaltaan isoja.

– Näin niiden vaikuttavuus saadaan paremmaksi.

Matti Helin toivoo jokaisen yhteisöpajan perusidean kumpuvan ennen kaikkea paikallisista ihmisistä käsin.

– Omakohtainen kiinnostus saa aikaan sen, että paja tuntuu oikeasti omalta. Me tarjoamme puitteet, jonka sisällä erilainen luovuus voi sitten kukkia.

Helin näkisi mielellään seurakuntien haastavan yhteisöpajoihin mukaan erilaisia toimijoita. Sellainen voi olla vaikka kunta, järjestö tai yritys.

– Näitä toimijoita voisi tulla vaikkapa yhteisöpajojen kummeiksi. Hämpin kappelissakin pyrimme löytämään kumppanien avulla sosiaalisen tilan, joka mahdollistaisi erilaisen ryhmätoiminnan.

Narratiivinen työote keskeinen

Helin määrittelee Hämpin kappelin yhteisölähtöiseksi sosiaalityöksi, joka nojautuu narratiivisiin menetelmiin. Siinä tukea tarvitsevan omia vahvuuksia kohennetaan.

– Ihmisen elämäntarinaa käydään läpi ja pohditaan yhdessä, mikä voisi olla looginen jatke sille. Miten hän itsekin toivoisi tarinan jatkuvan?

Toimivia esimerkkejä on saatu mm. Saksasta.

– Siellä on onnistuttu saamaan päihde- ja mielenterveyskuntoutujien kanssa hyviä tuloksia narratiivisella työotteella.

Helinin mukaan Diakissa on jo valmiiksi vahvaa yhteisöllisten menetelmien osaamista.

– Olemme esimerkiksi kehittäneet yhteistyössä Helsingin Diakonissalai-

Matti Helin toivoo, että Hämpin kappelin yhteisöpajatoiminta rauhoittaa välillä levotonta Tampereen keskustaa.

toksen kanssa CABLE-mallin, jossa yhteisö nähdään yhdessä elämisen ja yksilön voimaantumiseen areenana. Asioita ei tehdä valmiiksi ihmisten puolesta vaan yhdessä heidän kanssaan.

Opiskelijoille oppimislusta

Myös yhteisöpajojen omistajuutta on jo pohdittu. Niitä tulisi jatkossa hallinnoimaan paikallinen seurakunta eikä esimerkiksi Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Yhteisöpaja myös järjestäytyy halumallaan tavallaan. Pajan kestoajakin voi vaihdella, se voi olla jopa 2-3 vuotta.

– Oppilaitoksemme rooli on se, että sijoitamme sinne meidän lehtorimme työpanosta. Vastaamme myös kaikesta opintojen ohjaamisesta ja ryhmäprosessista, Matti Helin sanoo.

Keskinäisoppiminen on yhteisöpajojen yksi merkittävä piirre. Olennaista on vastavuoroinen ja tutkiva työote.

– Haluamme myös soveltaa saatua tietoa paikallisiin olosuhteisiin.

Helinin mukaan yhteisöpajoihin osallistuvat seurakuntien diakonia- tai nuorisotyöntekijät hyötyvät hankkeesta konkreettisesti. He saavat mm. pääsyn Diakin sähköisiin oppimisympäristöihin.

– Tämä mahdollistaa esimerkiksi avoimen ammattikorkeakoulun opintojen suorittamista. Mahdollista on myös opiskella ylempi amk-tutkinto, mikäli tutkinnon täyttämisen edellytykset ovat muuten olemassa.

Kiinnostusta ympäri maata

Matti Helin näkee yhteisöpajat seurakunnille oivana mahdollisuutena. Niiden avulla voidaan esimerkiksi kehittää kirkkotiloista aikaisempaa yhteisöllisempiä ja diakonisempia.

– On täysin mahdollista toteuttaa vaikkapa yhteisöllisiä jumalanpalveluksia. Myös avoin kahvila- ja olohuoneitoiminta on yksi uusi mahdollisuus.

Mukaan tuleville seurakunnille tai järjestöille ei myöskään aiheudu kustannuksia.

– Ne vastaavat omien toimitilojensa kustannuksista sekä omien työntekijöidensä palkkakustannuksista. Diak taas hoitaa oman henkilökuntansa kustannukset. Mahdollisia muita kustannuksia voidaan taas kattaa erilaisella hankerahoituksella.

Kiinnostus yhteisöpajoihin on eri puolilla maata ollut jo varsin huomattava. Helin uskookin, että vuoden sisällä saadaan Hämpin kappelin lisäksi käyntiin useita muitakin.

– Parhailaan on suunnitteilla kaksi yhteisöpajaa Ouluun ja kolme Helsinkiin.

● VESA KEINONEN

Lisätietoja:

http://www.e-julkaisu.fi/diak/yhteisopaja/1_2014/

Uudenlaista sielunhoitokoulutusta Lapuan hiippakunnassa

Mitä on sielunhoito? Kysymyksen esitti itselleen Laukaan seurakunnan diakonissa Leena Lehto aloittaessaan Seurakuntatyön sielunhoitokoulutuksen keväällä 2013 Koivuniemen leirikeskuksessa Jyväskylässä. Leenan ja muiden koulutukseen osallistuvien tavoitteena oli kehittää, syventää ja laajentaa taitojaan toimia sielunhoitajana omassa työssään. Tärkeää oli myös rohkaistua toimimaan sielunhoitajana. Kolmessa seminaarissa 7 opintopisteen verran näitä taitoja opiskeltiin omaa työtä varten.

Seurakunnista oli välittynyt hiippakunnan työntekijöille pyyntö järjestää sielunhoidon koulutusta oman hiippakunnan alueella. Hiippakunnassamme on vuosikymmenten perinteet säännöllisin väliajoin toistuvasta sielunhoidon erityiskoulutuksesta. Tälläkin hetkellä hiippakunnassa on menossa pitkä sielunhoidon kurssi yhdessä kirkon koulutuskeskuksen ja Seinäjoen saira-

lasielunhoidon kanssa. Kuitenkin hyvin harvalla seurakunnan työntekijällä on mahdollisuus päästä tähän pitkään koulutukseen.

Mitä opiskelimme ja opimme?

Sielunhoito on lähimmäisen tarpeiden kuulemista. Kuulemisen ja kohtaamisen kautta sielunhoitajiksi koulutautuvat pohtivat omaa tapaansa toimia sie-

lunhoitajana, omaa käyttöteoriaansa sielunhoitajana. Pohdintaa ohjasivat kokeneiden menttoreiden ohjaamat ryhmät, jotka kokoontuivat seminaarien väliajoilla. Näiden ryhmien merkitys osoittautui varsin suureksi sielunhoitajaksi valmentautumisessa. Kouluttajina seminaareissa toimi perheneuvonnan, sairaalasielunhoidon, seurakunnan ja hiippakunnan työntekijöitä.

Koulutuksen aikana Leena Lehto kertoi oppineensa analysoimaan omaa toimintaansa sielunhoitajana mm. kirjoittamisen kautta. Koulutukseen osallistui diakoniatyöntekijöitä, lähetyssihteereitä, pappeja ja yksi nuorisotyön ohjaajakin.

Kouluttajaksi sielunhoitopäivään kutsuttiin aiempien kontaktien vuoksi Seinäjoen seurakunnan johtava sairaalapastori **Pentti Takala**. Takala on yksi Lapuan hiippakunnassa vuoden 2014 alkaneen toisen seurakuntatyön sielun-

Syyskuussa pidettyjen Lapuan hpkn diakoniapäivien osallistujat Haapaniemessä aamurukouksessa.

hoitokoulutuksen järjestäjistä. Takala oli erittäin kiinnostunut sekä aiheesta että sen konkreettisesta toteutuksesta. Kiinnostus ja innostus näkyivät työyhteisömme koulutuspäivässä.

– Saamani palautteen mukaan alue seurakuntamme työntekijät olivat tyytyväisiä kouluttajan ansiokkaan toteutuksen lisäksi muun muassa siihen että koko työyhteisö sai keskustella yhdessä tämänkaltaisesta asiasta. Päivän toteutukseen olimme suunnitelleet myös työntekijöiden omaa sielua hoitavaa ainesta. Tuntui hyvältä lukea palautteesta, että osallistujat olivat kokeneet päivän myös hoitavana. Itse pidän tärkeänä sanoittaa julkisesti sen, että sielunhoito on kaikkien kristittyjen tehtävä. Toinen toistamme tukien teemme tätä maallista vaellusta. Ihmisen huoleen ja hätään voi jokainen kristitty/kirkon työntekijä vasta-

ta omalta paikaltaan ja omilla taidoillaan, summaa Pertti Takala.

Sielunhoitopäivä on poikunut työyhteisössämme sen verran, että ainakin yksi varhaiskasvatuksessa työskentelevä suunnittelee jatkossa osallistumista seurakuntatyön sielunhoitokoulutukseen

Miten koulutus jatkuu?

Tällä hetkellä Kuortaneen hiippakuntakartanossa on menossa toinen seurakuntatyön lyhyt kurssi. Sen sisältö on pääpiirtein ensimmäisen kaltainen. Hiippakunnan työntekijän lisäksi kouluttajina toimivat sairaalapappi ja kokenut seurakuntadiakoni. Hiippakunnassamme on tarkoitus aloittaa 2015 uusi sielunhoidon lyhytkurssi Jyväskylässä. Ilmoittautuminen siihen on menossa, emmekä osaa vielä sanoa, toteutuuko se. Yllättävää on ollut, et-

tä muistakin hiippakunnista on tullut kyselyitä mahdollisuudesta osallistua alkavalle kurssille. Kyselijöiden mukaan heidän on vaikea päästä kirkon pitkiin koulutuksiin eikä heidän omista hiippakunnissaan ole tarjolla vastaavia lyhyitä sielunhoidonkursseja.

Seurakuntien viime vuosien taloudellinen tilanne on selvästi karsinut työntekijöiden mahdollisuutta hakeutua pitkiin koulutuksiin ja jopa neuvottelupäiviin. Nähtäväksi jää, kuinka käy mahdollisten lyhyempien ja halvempien koulutusten tulevana vuosiina. Työntekijöiden tarve kouluttautua ja kehittää itseään mm. sielunhoitajana ei ole kuitenkaan kadonnut mihinkään!

● HILKKA MÄKELÄ

(hiippakuntasihteeri 31.10.2014 asti)

● JOHANNA KORKEANIEMI

hiippakuntasihteeri Lapuan hiippakunta

Miten käytän sosiaalista mediaa sielunhoitotyön välineenä?

Sielunhoitotyön kurssilla opiskeli myös nuorisotyönohjaaja **Alpo Syvänen**. Hän kirjoittaa:

Työskentelen pienessä maalaiskaupungissa seurakunnan nuorisotyönohjaajana. Perusnuorisotyössä nuortenillat, kerhot, leirit ja hartautteen tai hiljaiseen huoneeseen osallistuminen suovat tilaisuuden nuorten kohtaamiseen ja yhdessä koettuun hiljentymiseen ja rukoilemiseen.

Viime vuosina olen kohdannut yhä enenevässä määrin nuoria ja nuoria aikuisia sähköisen kommunikaation kautta. Vaikuttaa siltä, että joillekin nuorille on helpompaa tulla kertomaan kipeistä asioistaan ja pohdintoistaan tutulle ihmiselle nettikeskustelun kautta. Monet keskustelut ovat jääneet lähinnä netissä käydylle tasolle, mutta myös monet keskustelut ovat jatkuneet henkilökohtaisten tapaamisten myötä. Osa keskustelusta on jatkunut jo vuosia, ja nuoret ovat ehättäneet kasvaa nuoriksi aikuisiksi.

Sosiaalinen media (some) käyttää kymmeniä erilaisia viestintäväilyä. Keskityn tässä kirjoituksessani lähinnä Facebookin kautta käytäviin chat-

keskusteluihin, mutta ne eivät todellakaan ole ainut tapa kohdata ihmisiä sähköisesti.

Verkon kautta tapahtuvan kohtaamisen ongelma on se, kuinka kohtaaja ja kohdattava voivat luottaa toisen kommunikaation aitouteen. Avainkysymys lienee, kuinka aistia keskusteluun osallistuvien mieliala ja yleinen asennoituminen, kun kommunikoi jilla ei ole saatavilla palautetta ele- ja ilmekeielestä tai äänensävyistä. Sähköisen kohtaamisen aikana kirjoitetun tekstin sisällöllä on suuri merkitys, sillä sanavalinnat ja vastaavasti luetun ymmärtäminen voivat joko ylläpitää keskustelua tai tukahduttaa sen alkuunsa.

Turvallisuus

Netti on sähköisenä kommunikaatiovälineenä lähtökohtaisesti aina turvaton. Nettikirjoittelut jättävät jälkiä niin kirjoittajien omille koneille, vastaanottajien koneille kuin kenties kymmenille tai sadoille servereille, joiden kautta viestit kulkevat ihmisten välillä. Tämä asia on tärkeää tiedostaa niin Facebookin kuin mui-

denkin some-väylien kautta käytävissä keskusteluissa ja siitä on olennaista myös kertoa keskustelukumppanillekin, ennen kuin hän ehtii kertomaan luottamuksellisia asioita ko. sivuston kautta.

Sielunhoitokeskustelujen jälkeen tapaan pyytää keskustelukumppaniani poistamaan Facebookin viestit-kansiosta kyseisestä keskustelusta tallentuneen viestiketjun. Saman teen myös omalla koneellani. Usein myös muistutan heitä sammuttamaan koneensa tai vähintäänkin kirjautumaan ulos Facebookista, jos he poistuvat koneelta hetkeksi.

Jatkuvuus

Facebookin kautta käyn viikoittain muutaman keskustelun kohdattavien henkilöiden kanssa. Usein keskustelut ovat nopeita ja/tai pintapuolisia, mutta välistä ne päätyvät pitkäaikaisiksi kanssakulkemisen hetkiksi. Keskusteluyhteyden ja luottamuksen synnyttyä olisi hyvä, että keskustelua pystyisi jatkamaan nimenomaan tutuksi tulleen henkilön kanssa. Avoimilla foorumeilla käytyjen nettikeskus-

teluiden saralla tämä ei läheskään aina ole mahdollista.

Jatkuvuuden aspektiin kuuluu myös nettikeskusteluiden jälkeen mahdollisesti tarvittavat kohtaamiset reaali maailmassa. Monet Facebookin kautta käydyt keskustelut ovat jatkuneet esim. nuorisotoimistolla tapahtuneina tapaamisina. Käytän tässä varsin laajaa käsitystä sielunhoidosta, sillä monet näistä kohtaamisista voisivat olla lähempänä keskustelutukea tai ihan vain kuulijana olemista yksinäiselle tai sulkeutuneelle. Mutta tällaiseen rinnalla kulkemiseenhan meidän on juuri kutsuttu: Itkeä itkevien kanssa ja iloittaa iloitsevien kanssa. Monelle nuorelle tuntuu olevan helpompaa kirjoittaa omista asioistaan kuin sanoa niitä ääneen toiselle ihmiselle. Virtuaali maailmassa läsnäolo on nykyaikana tärkeää.

Työntekijän jaksaminen

Työajattomuus on monelle meille tuttu työntekotapa, mutta nettimedioiden ja kännyköiden aikana liiallisessa työlleen antautumisessa on myös vaaransa. Hädissään olevat viestivät mihiin kellonaikaan tahansa ja tästä voi muodostua 24h/7pv/365-päivystyskierto, jollei työntekijä itse aseta ta-

voitettavuudelleen rajoja. Netin kautta kommunikoitaessa työntekijä saattaa myös joutua monen chatti-ikkunan, sähköpostitulvan, puhelun ja paikalle saapuvan ihmisen yhtäaikaiseen kommunikaatoristiriitaan. Omalta kohdaltani tuosta voi kertoa esimerkiksi kahdeksan yhtäaikaisen chatti-ikkunan keskusteluiden ylläpitämisen surevien ja hätäntyneiden nuorten kanssa ja siinä samalla perheenjäsenen kanssa käytävän kommunikaation.

Työntekijän tulee tunnistaa itsensä ja toimintavalmiutensa rajat. Mihiin aikaan ja millaisessa tilanteessa hän suostuu aloittamaan mahdolliset syvällisemmät keskustelut kohdatavansa kanssa ja miten raivaa aikaa keskusteluiden käymiseen. Monesti nettikeskusteluiden voimavara, ja samalla voimia vievin osuus, on juuri niiden spontaanisuus ja akuutin kommunikaatiotarpeen synnyttämä kohtaaminen. Mikä on työntekijän vastuu, jos hän ohittaa spontaanin kommunikaatiotarpeen ja kuinka paljon hänellä on oikeus olla armollinen itselleen ja voimavaroilleen?

Eräs iso kysymys näiden rajojen vetämisessä ja työntekijän voimavarojen rajallisuuden kohtaamisessa nousee siitä, kuinka esimerkiksi pienellä

paikkakunnalla voi säilyttää sopivan etäisyyden ilman, että antaa tylyn kuvan kommunikaatiotarpeensa ilmaisevalle ihmiselle.

Läsnäolon ja ymmärtämisen työ

Sielunhoitotyö kutsuu meitä kuulijoiksi, kanssarukoilijoiksi ja lohdutuksen välikappaleiksi. Tämä on seurakunnalle olennaista työtä ja sen ydinosaamisalueella toimimista. Tämän päivän sähköisen viestinnän myötä läsnäolomme netin syövereissä on myös entistä merkittävämpää. Jos emme kohtaa seurakuntalaisia siellä, missä he toimivat ja ovat, niin hyvin pian me olemme kirkko keskellä syrjäkylää ja muut viestijätahot ovat pystyttäneet ”temppeleinsä” ihmisten elämän keskelle.

Torit ovat yhä tärkeitä kohtaamispaikkoja tietyille ikäryhmille, mutta yhtälailla olennaista on myös olla läsnä virtuaalitoreilla, nuorten ja nuorten aikuisten keskellä. Ihmisen perusluonteeseen kuuluu kaipaus saada jaksaa tuntojaan ja saada lohdutusta surun hetkellä ja siinä me olemme ammattilaisia kuulijoita, niin sähköisesti kuin läsnä ollen. Voimia ja siunausta työhömmelle!

Mitä Säynätsalon alueseurakunnan työyhteisö oppi sielunhoidosta?

Toinen kurssilainen, diakonian viranhaltija ja lähetyksenvastaava **Paula Kiviranta** pohdiskeli asiaa näin:

Koulutukseen osallistuvilta pyydettiin ideoita siitä, mikä voisi olla omaan työhön liittyvä kehittämistehävä sielunhoitotyössä. Aika nopeasti itselläni alkoi itää ajatus ”sielunhoidosta jokaisen seurakunnan työntekijän ja jokaisen kristityn yhteisenä tehtävänä”. Miten tämä voisi konkretisoitua omassa työssäni? Miten voisin viedä tätä ajatusta eteenpäin?

Kirkkomme internetsivuilla (evl.fi) olevan ”Aamenesta öylättiin” -sanastossa sielunhoito määritellään seuraavasti: ”Sielunhoito on yksityisen ihmisen auttamista hänen elämäänsä, ihmissuhteitaan ja jumalasuhtet-

taan koskevissa kysymyksissä. Sielunhoito on henkilökohtaista keskustelua papin tai maallikon kanssa. Yksityisen sielunhoidon rinnalla puhutaan yleisestä sielunhoidosta, joka toteutuu eri tavoin seurakunnan työssä, ennen muuta jumalanpalveluksessa.”

Keskustellessani kehittämistehävästä esimieheni kanssa yhteiseksi ajatukseksi muodostui suunnitelma pitää koko työyhteisöllemme koulutuspäivä sielunhoidosta. Alueseurakunnassamme on ollut tapana pitää vuosittain niin kutsuttu teologinen päivä, jonka aihe on ollut vaihtuva. Vuoden 2013 päivän aiheeksi päätettiin ottaa sielunhoito. Näihin teologisiin päiviin osallistuvat aina kaikki työntekijämme, myös aluesihteri

sekä kiinteistö- ja hautatoimen vakituiset työntekijät.

Ennen varsinaista sielunhoitopäivää kyselin työkavereiltani heidän käsitteisiään sielunhoidosta, kenelle sielunhoitotyö kuuluu ja tekevätkö he sielunhoitotyötä. Lisäksi kyselin heidän saamaansa koulutusta sielunhoitotyöhön. Ilahduttavaa oli, että lähes kaikki katsoivat sen kuuluvan muillekin työntekijäryhmille kuin niin kutsutuille hengellisen työn tekijöille. Useimmat olivat myös käyneet ihmisten kanssa sielunhoidollisiksi katsomiaan keskusteluja. Koulutusta olivat saaneet kuitenkin lähinnä papit ja diakoniatyöntekijät, hiukan myös nuorisotyötä tekevät.

Suomalainen saattohoitokirja virokksi

Viron Palliatiivisen hoidon yhdistyksen viides Hospice-konferenssi pidettiin Tallinnassa 2.10.2014.

Sen teemana oli Total pain, Kokonaisvaltainen kiipu. Konferenssin luennoitsijat olivat Skotlannista, Norjasta, Virosta, Venäjältä ja Suomesta. Konferenssissa oli 268 osanottajaa. Se pidettiin Viron kansalliskirjastossa, kaupungin keskustassa. **Kirsti Aalto** puhui kuolevan hoidosta kotona ja hoitokodissa korostaen moniammatillisen tiimin merkitystä ja perheen tukemisen tärkeyttä.

Konferenssiin osallistui myös Tallinnan kaupunginjohtaja sekä kak-

si ministeriä: terveystoimintaminsteri ja sosiaaliministeri. He esittivät tervehdyksenä konferenssin osanottajille.

Viime vuonna ilmestynyt Kirsti Aallon toimittama kirja *Saattohoito kuolevan tukena* julkistettiin vironkielisenä konferenssin yhteydessä. Kirjan otsake viron kielellä: *Hospitteenus surija toetajana*. Kirjaa myytiin samantien toistasataa kappaletta. Tarton onkologisen klinikan johtaja, syöpälääkäri **Kaiu Suija** on viimeistelnyt Virossa tehdyn käännöksen. Hän esitteli kirjan konferenssin osanottajille yhdessä Kirsti Aallon kanssa. Kaiu Suija piti

erittäin arvokkaana sitä, että ajankohtainen ja monipuolinen saattohoitokirja on nyt julkaistu viron kielellä.

Mielenkiintoista oli kuulla isä **Aleksandr Tkatchenkon** kertovan työstään Pietarissa. Hän johtaa lasten Hospice-hoitokotia Pietarissa. Viron Palliatiivisen hoidon yhdistyksen puheenjohtaja **Katrin Raamat** oli järjestänyt osalle konferenssin luennoitsijoista mahdollisuuden vierailulla Pohjois-Viron aluesairaalassa Tallinnassa, noin 10 kilometriä keskustasta. Siellä pidetyssä koulutuspäivässä oli mukana kolmisenkymmentä kuulijaa, sairaalaan omaa henkilökuntaa.

● KIRSTI AALTO

Laita kalenteriin!

Lapsen oikeudet – Kirkon ihmisoikeusfoorumi 2015

Maaliskuun 12. päivänä 2015 järjestettävän Kirkon IV ihmisoikeusfoorumin teemana ovat lapsen oikeudet. Aihe on ajankohtainen – lapsen oikeuksien sopimus täyttää tänä vuonna 25 vuotta. Ihmisoikeusfoorumi pidetään Kirkon talossa, Eteläranta 8, Helsinki.

Kirkon ihmisoikeusfoorumi on vuosittainen tapahtuma, jolla on kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin haluamme nostaa esiin tärkeitä ja ajankohtaisia ihmisoikeusteemoja, jotka vaativat huomiota. Toiseksi haluamme tarjota tilaisuuden kirkon ja suomalaisen kansalaisyhteiskunnan vuoropuheluun ihmisoikeuskysymyksissä.

Lapsen oikeudet ovat ajankohtaisia myös kirkossa. Vuoden 2015 alusta Kirkkojärjestys velvoittaa kirkkoa lapsivaikutusten arviointiin ennen päätöksentekoa. Kirkko on suurimpia kasvatusalan toimijoita Suomessa.

Ihmisoikeusfoorumi on avoin kaikille, mutta sinne kutsutaan erityisesti lapsen oikeuksista kiinnostuneita sekä niitä, jotka ovat lapsen oikeuksien toteutumisen kannalta avainasemassa.

Foorumi alkaa klo 10 ja päättyy klo 16 mennessä. Avauspuheen pitää piispa **Seppo Häkkinen**, joka pohtii, miten lasten oikeudet liittyvät kirkon arvopohjaan. Professori **Suviana Hakalehto-Wainio** ja lapsiasiainvaltuutettu **Tuomas Kurttila** selvittävät, miten lapsen ja nuoren etu toteutuu Suomessa. Iltapäivällä esitetään tapauskertomuksia siitä, miten lapsen ja nuoren etu toteutuu kirkon piirissä.

Yksityiskohtainen ohjelma tulee Sakastiin.

Ihmisoikeusfoorumi on maksuton. Kirkon talossa on mahdollisuus omakustanteiseen lounaaseen.

Lisätietoja: apulaisjohtaja
Marja Kantanen
marja.kantanen@evl.fi
050 324 3167

Tilaa Diakonia vuodelle 2015!

Vuosikerta maksaa kotimaahan 45 €, ulkomaille 50 € ja opiskelijoille 18 €. Tiedäthän, että jos maksat itse lehtesi, voit vähentää tilausmaksun verotuksessaasi.

Vuoden 2015 ilmestymisajat ja teemat ovat seuraavat:

- 2.3. *Vapaaehtoisena seurakunnassa*
- 11.5. *Diakonian paikka kirkossa ja yhteiskunnassa*
- 12.10. *Diakonian teologia*
- 21.12. *Viestintä ja vaikuttaminen*

Tilaukset ja osoitteenmuutokset hoitaa Eila Karkkunen, eila.karkkunen(at)evl.fi

Diakonia-lehti on ainoa Suomessa julkaistava diakonia-alan ammattilehti. Sen tavoitteena on tarjota diakoniaa ja kirkkoa koskevaa ajankohtaista tietoa ja virikkeitä helposti omaksuttavassa, journalistisessa muodossa. Lehti on ilmestynyt vuodesta 1960. Lehden julkaisee Diakonia ry, jonka taustayhteisöjä ovat Kirkkohallituksen diakonia ja sielunhoito, diakonialaitokset ja diakonijärjestöt.

Kutsu yhteistyöhön

Opiskeluhyvinvointia rakennetaan yhteisöllisesti

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki tuli voimaan 1.8.2014. Laki koskee esi- ja perusopetusta sekä lukio- ja ammatillista koulutusta. Lain piirissä on yli 925 000 oppilasta ja opiskelijaa. Opiskeluhuollon tavoitteena on opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen. Opiskeluhoitoa ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen opiskelijaan ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Painospiste yhteisöllisessä opiskeluhuollossa

Keskeisinä näkökulmina uudessa laissa ovat ennaltaehkäisevä ja yhteisöllinen opiskeluhoito sekä yksilökohtainen opiskeluhoito. Painopistettä on siirretty aikaisempaa enemmän yhteisölliseen ja ennaltaehkäisevään työhön. Lain hengen mukaisesti huomio tulisi nyt kiinnittää opiskeluyhteisöihin ja niiden hyvinvointiin. Yksilöä lähestytään opiskeluyhteisöjen jäsenenä. Opiskelijaryhmiä pyritään rakentamaan mahdollisimman turvallisia ja yksilöitä kannattelevia.

Koulu- ja oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien tehtävänä on yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhoitoon suunnittelu, kehittäminen ja toteuttaminen. Ryhmä koordinoi myös muiden toimijoiden opiskeluhyvinvointityötä. Uusi laki mahdollistaa aikaisempaa selkeämmin yhteistyön koulujen ja oppilaitosten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Seurakuntien ja järjestöjen rooli opiskeluhuollossa

Yhteisöllisen opiskeluhoitoon kehittämiseen ja toteuttamiseen voivat seurakunnat ja järjestöt tuoda merkittävää osaamista. Seurakuntien ja järjestöjen työntekijät ovat jo pitkään osallistuneet esimerkiksi opiskelijoiden ryhmäytyksiin. Niiden tavoitteena on vuorovaikutuksellisen, turvallisen ja luottamuksellisen ryhmän muodos-

taminen. Erilaiset opiskeluryhmät ja porukat ovat lapselle ja nuorelle tärkein kokemus tuntea itsensä hyväksytyksi ja merkitykselliseksi. Yhteisöllisyys ei synny itsestään vaan osallistamalla ryhmiin ja porukoihin.

Opiskelijan liittyminen ryhmiin voi toteutua myös tiettyjen ilmiöiden tai teemallisten kokonaisuuksien kautta. Oppilaitoksissa tulisi olla pienryhmätoimintaa esimerkiksi jännittäjille. Pienryhmissä voisi käsitellä myös seurusteluun, terveyteen, pähteisiin, ta-

lousasioihin tai muuten arjen hallintaan liittyviä kysymyksiä. Seurakunnilla ja järjestöillä on edellä mainittujen teemojen monipuolista asiantuntemusta sekä osaamista käsitellä teemoja eri tavoin.

Koulujen ja oppilaitosten henkilökunnan arki on kiireistä, jolloin erilaisiin yhteisöllisiin tilaisuuksiin, juhliin ja juhlaperinteiden toteuttamiseen jää vähän aikaa. Seurakunnilla on sellaista taitoa, joilla ne voisivat tukea oppilaitoksia järjestämään juhlia, huomioi-

maan juhlapyyhiä ja luomaan myös koulujen ja oppilaitosten omia juhlatraditioita. Opetushallituksen uudistamien ohjeiden mukaisesti kouluissa ja oppilaitoksissa voi järjestää perinteisiä juhlia ja niihin voi sisältyä joihtakin uskontoon viittaavia elementtejä. Tällaiset juhlatraditiot ovat osa suomalaista kulttuuria.

Seurakunnat ja järjestöt ovat tärkeässä roolissa rakentaessaan siltoja opiskelu- ja vapaa-ajan välille. Yhteisöllinen hyvinvointi ei rajoitu opiskeluun vaan myös lasten ja nuorten muille elämän osa-alueille. Tärkeää olisi, että heillä olisi turvallisia ryhmiä myös vapaa-ajalla. Erityisen merkittävää olisi tukea uudelle opiskelupaikkakunnalle muuttaneita nuoria tutustumaan monipuolisesti uuteen paikkakuntaan ja liittymään mukaan sen erilaisiin toimintoihin. Yhteistyötä kaivataan asuntolatoimintaan sekä nuorten tukemiseen heidän asuessaan omissa asunnoissaan.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon merkitys säilyy

Opiskeluhuollon yhteisöllisistä painotuksista huolimatta yksilöllisen opiskeluhuollon merkitys tulee säilymään. Vaikka koulujen ja oppilaitosten psykologeilla ja kuraattoreilla on velvollisuus kehittää yhteisöllistä hyvinvointia, heidän resurssinsa menevät usein yksilötyöhön. On tilanteita, joissa opiskelijat tarvitsevat yksilöllisen kokonaistilanteensa huomioimista ja moniammatillista tukea. Opiskelijalla voi olla samanaikaisesti monia vaikeuksia. Uuden opiskeluholtolain mukaan opiskelija saa itse vaikuttaa siihen, millaisella ryhmällä hänen asioitaan oppilaitoksessa käsitellään. Tässä ryhmässä voi olla mukana, opiskelijan niin halutessa, esimerkiksi seurakunnan työntekijä.

Tulevaisuuden opiskeluhuollon kehittämisen näkökulmasta olisi ra-

kentavaa, jos yksilö- ja yhteistyöhön suuntautuneet työntekijät työskentelevät työpareina tai tiimeinä. Tärkeää on, että hyvinvoinnin yksilö- ja yhteisöpainotukset ovat tasapuolisessa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa.

Yhteistyötä rakentamaan

Opiskeluhuollollisen yhteistyön rakentamisessa on keskeistä, että oppilaitoksissa tunnustetaan, millaista osaamista ja resurssia yhteistyökumppaneilla on. Myös oppilaitosten tulee viestiä toivetaan ja tarpeitaan opiskeluhyvinvointityön toteuttamiseen. Seurakunnat voivat viestiä myös kuntatasolle mahdollisuutensa olla mukana opiskeluhyvinvoinnityössä. Opiskeluhuollon suunnitelmat ovat osa kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmia.

Diakoniatyöntekijöillä on usein samanaikaisesti vahva yksilö- ja yhteistyön orientaatio. Juuri tätä orientaatioiden ja ammatillisen osaamisen yhdistelmää kaivataan kouluissa ja oppilaitoksissa. Miten tukea ryhmiä ja samanaikaisesti kohdata opiskelija yksilöllisesti? Merkittävää on myös monikulttuurisen, uskonnollisen ja hengellisen asiantuntemuksen tarjoaminen oppilaitoksiin. Kulttuurit ja erilaiset katsomukset vaikuttavat oppilaitoksen arjessa. Miten rakentaa vuorovaikutus eri katsomusten välille ja miten kohdata avoimesti ihmisen syvät merkityksellisyyteen liittyvät pohdinnat ja kysymykset? Näitä ja muita hyvinvointiin liittyviä seikkoja voisivat oppilaitoksen henkilökunta ja seurakuntien työntekijät pohtia yhdessä.

● ELINA JUNTUNEN

Oppilaitosyhteistyön asiantuntija,
Kirkkohallitus

● JUHA JUTILA

Tuntiopettaja, Keuda

● ANTTI MAUNU

Erityissuunnittelija, Ehyt ry

Marjut Hennunen

Ehkä se on islamofobiaa,

Olessani teini-ikäinen istuin bussissa ja viereeni istahti itselleni tuntematon keski-ikäinen nainen. Istuttuaan hetken siinä hän kääntyi minuun päin ja tarjosi minulle apua. Hän halusi auttaa vapauttamaan minut uskonnostani. Muutamassa sekunnissa tämä nainen oli määritellyt minut muslimiksi, alistetuksi ja hänen autettavakseen.

Olin noin 20-vuotias, kun tapasin metrossa naisen, jonka laukussa oli kirjoitusta.

Huomatessaan minut hän käänsi laukkunsa siten, että minä näin lukea tekstin.

Laukussa oli kutsu kristinuskoon somalinkielellä.

Hän oli määritellyt minua muslimiksi, somalinkieliseksi ja potentiaaliseksi kristityksi. Hymyilin hänelle ja käännyn pois.

A i k u i s e n a olen ollut toistuvasti tilanteissa, joissa joudun perustelemaan uskoni ja vaatetustani ja irtisanoutumaan milloin mistäkin sekopäästä toisella puolella maapalloa.

Nämä ovat vain esimerkkejä tilanteista, joihin olen elämäni aikana joutunut. En siksi, että olisin erityisesti hakenut apua, antanut signaalia avuntarpeestani tai mistään minusta lähtöi-

ehkä se on yksisarvinen

sin olevasta tilanteesta vaan siksi, miten islam ja minut sen kautta on nähty. Tämä ei ole yksin minun tarinani. Kyse ei ole yksittäistapauksista vaan systemaattisemmasta toiminnasta, joka kohdistuu muslimina nähtyihin/koettuihin ihmisiin.

Oma suhteeni lähetystyöhön on aina ollut ristiriitainen. Toisaalta uskon että ne ihmiset oikeasti toimivat hyvästä tahdosta käsin ja halusta pelastaa sieluni, ja toisaalta he kajoavat minun uskooni ja vapauteeni valita itse, miten ja mihin uskon.

Miten vahvistaa nuoren identiteettiä suomalaisena muslimina

Nuoren elämäni aikani ovat tapahtuneet syyskuun 11. päivän iskut, USA:n hyökkäykset Irakiin, Afganistaniin sekä arabikevät. Aikamme poliittiset kriisit on käsitelty islamin kautta. Tämä on johtanut islamia tunnustavien nuorten marginalisointiin ja heihin kohdistuneisiin hyökkäyksiin. Nämä hyökkäykset eivät Suomessa ole olleet välttämättä fyysisiä tai väkivaltaisia vaan enemmänkin eri tiloista ulos sulkemisia sekä voimakasta islamofobista kuvastoa. Näin nuorilta on viety mahdollisuus positiiviseen identiteetin rakentamiseen muslimina, ja tämä on asettanut erilaisia haasteita muslimiyhteisölle. Miten tukea nuorta juurtumaan yhteiskuntaan, jossa hänen uskonnoistaan maalataan viholliskuvaa? Miten sitouttaa heitä osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja vahvistaa heidän identiteettiään suomalaisina muslimina?

Viime vuosina Euroopassa muslimien ihmisoikeudet tuntuvat kaventu-neen. On erilaisia hyökkäyksiä, sanallisia ja fyysisiä, jotka kohdistuvat Euroopan muslimivähemmistöön ilman, että niistä nousee sen suurempi vastarinta. Valitettavasti moni islamkrii-

tikko (koska islamofobia on niin rajua sana, puhun islamkriitikistä) jää kina-astelemaan mutu-tuntumalla ”Mä olen melko varma, että islamissa piilee synkkä ja vielä paljastumaton salaisuus, joka tuhoaa Euroopan” -tyyppisesti.

Islamia ja Lähi-itää on tutkittu pitkään, ja tässä kohti lie turvallista sanoa, ettei siellä ole mitään salaisuutta paljastettavana.

Euroopan muslimien asema sen sijaan on asia, jolle soisi enemmänkin huomiota. Historia muistaa valitettavan huonosti eri ihmisryhmiin kohdistuneet vainot, joissa viholliskuvia luomalla on käytännössä riisuttu täysin näiden ihmisten perusoikeudet.

Sain viestiä, jossa minulta tiedusteltiin, mitä tiedän Suomen nuorista muslimista ja miten radikaaleja he ovat. Kirjoittaja tiesi heidät konservatiivisiksi muslimiksi. Tässä kohti on pakko pysähtyä pohtimaan, milloin olemme kriminalisoineet konservatiivisuuden. Meillä on kolme puoluejohtajaa, jotka ovat saaneet kannatusta demokratiassa nimenomaan konservatiivisten arvojen kannattajina. Vai onko tässä kyse siitä, että musliminuorten konservatiivisuus on vaarallisempaa kuin muiden ryhmien? Että kuten ps-nuoret ehdottivat, annetaan kaikille uskonnoille vapaudet, mutta ei islamille.

Viholliskuvat kaventavat ihmisoikeuksia

Yhdysvaltalainen kansalaisoikeusaktivisti **Malcolm X** sanoi aikanaan, että ihminen ilman historiaa on kuin puu ilman juuria. Tämä lause on valitettavan ajankohtainen 2010-luvulla, kun Euroopassa fasismi kasvaa, ottaa tilaa ja paikoin selittää olemassaoloaan islamilla.

”Ne” eli eurooppalaiset muslimit ovat tosiasia. He ovat ihmisiä, joil-

le kuuluvat samat perusoikeudet kuin muille eurooppalaisille. Islamofobia on saanut aikaan trendin, että on jollain tavalla hyväksyttävää kyseenalaistaa muslimien ihmisoikeudet, koska islam on niin väkivaltainen uskonto.

Yhdysvalloissa on luotu viholliskuvia eri ryhmistä – milloin tulilinjalla olivat vietnamlaistaustaiset, milloin japanilaiset ja milloin ihmisoikeusaktivistit tai kommunistit. Tohtori **Heleen Zia** kertoi luennollaan, miten japanilaistaustaiset viljelijät joutuivat yhdysvalloissa levinneen propagandan uhreiksi, koska heistä luotiin viholliskuva. Viljelijöiden väitettiin kasvattavan tomaatit osoittamaan kohti sotilastukikohtia, jotta viholliskoneet voivat suunnistaa niiden avulla. Absurdi propaganda, joka aikoinaan upposi ja jonka takia useita ihmisiä vangittiin, viljelijöiden tiloja vandalisoitiin ja heidän kimppuunsa hyökättiin.

Euroopassa musliminaisilta revitään huivia pästä, moskeijoita sotke-taan ja vandalisoidaan ja ihmisiä pidätetään. Ei kuullosta demokraattisen maanosan toiminnalta.

Islam on uskonto. Se ei ole poliittinen ideologia. Se ei ole ristiriidassa demokratian kanssa. Tämä täytyy sanoa, koska usein kuulee islamofobian väritämiä fantasioita islamin uhkakuvista. Nyt ”ne” vyöryvät tänne ja kohta koko Eurooppa kumartaa kohti Mekkaa. Malttia fantasioihin, islam on ollut jo aika kauan Euroopassa, samoin kuin muutkin uskonnot, eikä täällä heukmoidsa uskonopeilla tai keskustella fariseuksista. Ja on hyvä pitää mielessä, että jos olemme hiljaa ja hyväksymme muslimien ihmisoikeuksien kaventamisen turvallisuuspoliittisena kysymyksenä, ne kavennukset tulevat laajenemaan koskettamaan yhä isompaa osaa ’meistä’.

● MARYAN ABDULKARIM

Diakonista

Diakin lehtorina pääsee opiskelijoiden opintopolun eri vaiheissa pohtimaan heidän kanssaan kirkkoa, sen tilaa ja tulevaisuutta. Kirkon työhön motivoituneita ja innostuneita opiskelijoita kirkon tulevaisuus toki kiinnostaa, huolestuttaakin. Etuoi-keutenani on pitää Diakin useam-
massakin eri toimipisteessä opinto-
jaksoa AKT eli ajankohtainen kir-
kollinen keskustelu. Olen avartanut
jakson alkuperäistä ajatusta pohtia
kirkossa käytävää keskustelua. Me
keskustelemme myös kirkosta itses-
tään ja kirkon uskosta sekä yritämme
porautua selvittämään, miten kukin
– niin uskonsoturit kuin kirkon hau-
dankaivajatkin – omat kannanot-
tonsa perustelee. Hienommin sitä
voisi kutsua vaikka argumentaation
analyysiksi.

Surkeista kirkon tilaa koskevista
itkuvirsistä ei ole pulaa. Kirkon usko-
kin on uusateistien ja eroa kirkosta
– aktivistien toimesta pistetty mel-
koiseen myllytykseen. Kirkkohal-
lituksen teologisten salaseuralaisten
puskan takana puuhastelut dia-
konian virkaan liittyen aiheuttavat
huhuinakin opiskelijoille monen-
laista huolta ja melkoista turhautu-
mista. Päätöksenteon ja suunnitte-
lun epädemokraattinen läpinäkymät-
tömyys ahdistaa kasvavassa määrin
tulevia diakoneja ja antaa oppitun-
neille lisävärinsä. Koska niin monet
kirkolliset uutiset ja tilastot ovat
lähinnä lääketta entistä syvempään-
kin masennuksen tilaan kuin siitä
pois, olen katsonut velvollisuudek-
seni etsiä myös rohkaisevia esimerk-
kejä ja malleja, jotka kertovat kaikesta

siitä, mikä on mahdollista, jos roh-
keus ja rahkeet riittävät. Luovuuden,
ideoinnin, toiminnan kehittämisen
ja mielikuvituksen vapauttahan kir-
kossa on tarjolla harvinaisen rutkasti
jokaiselle, joka uskaltaa.

Tähänastiset malliesimerkkini ovat
olleet pääasiassa tuontitavaraa. Roh-
kaisun välineinä ovat palvelleet Ber-
liinin Heilig-Kreuz-Passion seura-
kunnan avoimen seurakunnan malli
sekä katolisen pastori **Franz Meuer-
erin** ilotulitusta muistuttava idearik-
kaus Kölnin surumielisen köyhällä
Höhenburg-Vingst-asuinalueella.

Meurerin legendaarisin uskonry-
käys on HöVi-maa, kuukauden kestävä
tapahtuma- ja toimintarikas lasten-
leiri lapsille, joilla ei ole kesälomallaan
taloudellista mahdollisuutta matkus-
taa yhtään mihinkään. Rakastettuun
happeningiin on osallistunut par-
haimmillaan 500 lasta ja kymmeniä
ja kymmeniä toiminnan mahdollista-
via aikuisia ja nuoria. Diakonisen lapsi-
ja nuorisotyön ja kirkon diakonisen ja
pedagogisen toiminnan keskinäistä
yhteyttä etsiville harvinaisen opetta-
vainen pyhiinvaelluskohde.

Viime talvena opin kuitenkin Hesa-
rin välityksellä että Sturenkadulta
on lyhin matka, ainakin lyhempi
kuin Berliiniin tai Kölniin, Kallion
seurakuntaan. Kutsuhuuto, joka sai
korvieni simpukat tärisemään vielä
pitkään kuin paraskin ilolaulu Jee-
sukselle, oli pastori **Marjaana Toi-
viaisen** haastattelu Helsingin Sano-
missa. Haastattelun takana oli pas-
torin ideoima tempaus Toisenlai-

sesta hiihtolomasta. Hiihtolomasta,
jolloin asunnoton kutsutaan yöky-
lään. Pastori oli jopa toiminut ope-
tuksensa mukaisesti ja majoittanu-
t **Cristina Cantaragion** ja **Vasili
Stoikan**, romanialaisen romanipa-
rin hulpeaan 40 neliön pappilaansa.
Erityisesti minua riemastutti Mar-
jaanan kirkollisen ammatillisuuden
iloa ja intoa säkenöivä analyysi:
”Että näin hieno ammatti onkin ole-
massa! Saan rakastaa työkseni ja
tehdä työtä ilman tarkkoja työaikoja.
Kun saamme idean tänään, voimme
toteuttaa sen huomenna ilman mie-
letöntä byrokratiaa.” Siinä sitä on
virka-aikaa itkeville veljille ja sisa-
rille ärsytystä kylliksi...

Täytyy myöntää, että lause ja loma-
vinkki saivat hurskastelua vilpiti-
tömästi vierastavan minäni lausu-
maan aamiaispöydässä tyttäreni vil-
pittömäksi hämmästykseksi: ”Aamen
ja halleluja!” Ja saavat vieläkin. Kaik-
kia ei saa. Enkä nyt tarkoita Pappis-
liittoa, missä tämän tyylinen virka-
ajattoman elämäntapapapppuus epä-
ilemättä aiheuttanee vain hengenah-
distusta. Kaikkein syvimmin minut
yllätti kritiikki, joka eri puolilla dia-
konian piiristä on kohdistunut pas-
tori Marjaanan kotia kodittomille
etsivää avasta kohtaan. Sinisil-
mäistä, epäammattillista, idealistista,
vaarallista, vastuutonta! Ja vielä ylly-
tetään seurakuntalaisia moiseen!
Näitä viestejä ja keskustelun pärs-
keitä ovat opiskelijanikin kantaneet
oppitunneille.

Olen joitakin kertoa uskaltautu-
nut tällä palstalla kirjoittamaan vir-

katkokävelyä?

kamieskirkosta ja jakkupukudiakoniasta. Ja surrut diakonian oman – omista ainutlaatuisista lähtökohdista, uskon ja rakkauten erottamattomasta ykseydestä nousevan – ammatillisuuden puutetta. En ole ilmeisesti – ikävä kyllä – ollut siis ainakaan kokonaan väärässä. Diakonian historia on täynnä hullunrohkeita avauksia, ravistelevaa ja ennakkoluulotonta luottamusta ja rakkautta ihmiseen. Luottamusta ihmiseen, jota ei ole leimattu arvottomaksi eikä epäihmiseksi taustan, rodun, kansallisuuden, puutteellisuuden, menneisyyden, köyhyyden, seksuaalimoraalin, epäonnistumisten, epäuskon, alkoholismien, ei edes rikosten tähden.

Diakonia on luottamusta ihmiseen, jossa on nähty aina ihminen. Ja rohkeutta antaa ihmisen olla aina ja aidosti ihminen, ihmisen arvoinen ihminen. Mitäpä kristitty muuta voi kuin suostua tähän lähes jumalattomaan haasteeseen oman Jumalansa tähden? Ohi kristillisen ihmiskäsityksen syvimmän haasteen ei kukaan kristitty pääse; kuka tahansa ihminen on Jumalan kuva ja aina Jumalan rakkauden arvoinen ihminen, Jeesuksen ristillä aina jo lunastama ihminen – vaikka itse sitä tietämättään tai uskottomattaankin.

Diakonia liikkeellä? Mieleeni nousee kiusallisia kysymyksiä. Onko diakonian liike rapautunut katkokävelyksi? Saako pappi tai seurakuntalainen tehdä oman itsensä näköistä diakoniaa oman uskonsa lähtökohdista? Saako kuka tahansa kristitty asettaa toisesta ihmisestä välittämisen lähtö-

kohdaksi luottamuksen ottaen tietoisesti uskonsa pohjalta jopa sen riskin, että kaikki ihmiset eivät ole luotettavia? Voiko tällainen luottava asenne olla aivan vastuullinen ja realistinen? Jopa syvästi, jopa kaikkein aidoimmin kristillinen? Vai astuuko papillinen diakonituristi odottamattoman raikailta avauksillaan ammatillisen diakonian jo hieman jäykistyneille liikarvarpaille?

Mitä kaikkea diakonia menettää kadottaessaan rohkeuden ja luottamuksen? Rohkeus ja luottamus ravistelevat syvästi luutuneita rakenteita, asenteita ja ammatillisuuden linnakkeita. Diakonia on aina ollut liikkeellä. Jos liike sekä terve uskon ja rakkauden hulluus katoavat, katoaa diakonia. Pappi Marjaanan viestissä ja esimerkissä kuulen Lutherin sanojen haastavan kaiun: ”...Jumala ei vaadi meiltä mitään tekoa häntä itseään kohtaan, vaan ainoastaan uskoa Kristuksen kautta. Siinä hänelle on kyliksi... Sen jälkeen älä ajattele muuta kuin että teet lähimmäisesi kuten Kristus on tehnyt sinulle. Anna kaikesta työsi ja koko elämäsi olla suunnattu lähimmäiseesi. Etsi, missä on köyhiä, sairaita ja kaikenlaisia kurjia; heitä auta; siellä pane elämäsi harjoitukseen. Anna sellaisten nauttia itseäsi, miten he tarvitsevatkin sinua, niin paljon kuin kykenet ruumiillasi, omaisuudellasi ja kunniallasi... Et tarvitse mitään opettajaa tässä asiassa; kysy vain neuvoa omalta sydämeltäsi!”

● KAI HENTTONEN

Markus Henttonen

Kansainvälistä arvostusta

Syyskuussa kokoontui IEWG:n konferenssiin Saksan Nürnbergiin, n. 120 kirkon kuurojentyöntekijää eri puolilta Eurooppaa. Mukana oli vieraita myös lähetysmaista Madagaskarilta ja Nigeriasta. IEWG oli alun perin kuurojenpappien kansainvälinen ekumeeninen yhteistyöjärjestö. Kuurojenpappit kokoontuivat pohtimaan työnsä kysymyksiä. Toiminta on vakiintunut kahden vuoden välein järjestettäviin konferensseihin, jotka ovat avoimia kaikille kirkon kuurojen työssä toimiville.

Tämän vuoden teemana oli diakoniatyö. Suomesta konferenssiin osallistui mm. diakoni **Tuula Mertanen**, joka tekee vammaistyötä Joensuun seurakuntayhtymän alueella. Tuula piti konferenssissa alustuksen kuurojen-

diakoniatyöstä. Tuula Mertanen valittiin ensimmäisenä diakoniatyöntekijänä kirkkomme edustajaksi IEWG:n hallitukseen.

Kansainväliset haasteet kutsuvat

Syyskuussa Tuula Mertanen osallistui ensimmäistä kertaa kansainväliseen kirkkojen kuurojentyön konferenssiin Nürnbergissä. Kokemukset olivat hyvin positiivisia. ”Tämä oli ensimmäinen konferenssi minulle. Muistelen sitä edelleen oikein suurella ilolla! Matka oli oikein huikea. Sain tavata monia ihmisiä eri maista ja oppia heiltä kaikkea uutta. Konferenssin teemana oli tällä kertaa diakonia, mikä liittyi suoraan työhöni. Oli oikein hienoa nähdä ja kuulla eri maiden tapoja toteuttaa viittomakielistä diakoniatyötä. Siinä sain vertaistukea sekä ideoita omaan työhönikin.”

Tuula solmi nopeasti uusia tuttavuuksia, eikä hänellä ollut kieliongelmia: ”Vaikka meillä kullakin oli oman maamme viittomakieli, pystyimme kuitenkin kommunikoimaan hyvin toistemme kanssa. – Viittomakieli ei ole siis kansainvälinen, toisin usein luullaan. – Koin vahvasti jälleen keran, että kuurojen kulttuuri sekä kieli ovat oikein upeita ja olimme kaikki samassa veneessä.”

Tuula Mertanen valittiin Suomen ev.-lut. kirkon edustajaksi IEWG:n hallitukseen seuraaviksi kahdeksi vuodeksi. Aikaisemmin Suomen edustajana hallituksessa on ollut joku kuurojenpapeista. Tuula oli haaveillutkin jostakin kansainvälisestä tehtävästä: ”Oli hieno yllätys, kun minua kysyttiin uudeksi ehdokkaaksi Suomesta. Olen sisimmässäni haaveillut jostain kansainvälisestä työstä (lähetystyö). Nyt sitten tuli tällainen ehdotus. Keskusteltuani perheen kanssa suostuin ehdokkaaksi. Sitten pääsin hallitukseen.”

Edelliset kaksi vuotta hallituksessa on ollut kuuro pappi **Bob Shrine**. Tuula on nyt toinen kuuro/viittomakielinen hallituksessa. ”Olen innoissani tästä uudesta luottamustehtävästä. Minusta on oikein hienoa, että joku ”ulkopuolinen” tuli mukaan hallitukseen. Hallituksessa on tähän asti ollut vain kuurojenpappeja. Diakonia pääsee antamaan oman ”äänensä” ja jälkensä tähän hallitustyöhön pappien lisäksi! Saamme yhdistää omaa alan osaamista ja taitojamme yhteen hiileen puhaltaen.”

Myös konferenssin osanottajat iloitsivat siitä, että hallitukseen valittiin kuuro henkilö. On tärkeää, että hallituksessa on myös kuuroja eikä vain kuulevia.

Tuula miettii IEWG tulevaisuuden haasteita: ”Huomasin, että monilla mailla on yhteisiä huolenaiheita: seurakuntalaisten vähentyminen, viittomakielisten työntekijöiden puute ja talouden tiukentuminen. Toivon, että voimme keksiä ratkaisuja niille.”

Tuula Mertanen on koulutukseltaan sosionomi (AMK) -diakoni. Hän toivoo, että IEWG innostaa ja rohkaisee kuuroja hakemaan kirkon työhön. Tuula kertoo: ”Konferenssissa huomasi, että joka maalla on omat hienot vahvuutensa, joita voisimme jakaa ja opettaa toisillemme. Tällä tavalla

Riitta Kuusi

Diakoni Tuula Mertanen.

viittomakieliselle työlle

RIITTA KUUSI

Kuurojenpappi Janne Rissanen.

meistä tulisi vahvempia, monipuolisempia ja rikkaampia seurakuntaelämässä." Yhtenä teemana konferenssissa olikin kuurojen osallisuus seurakunnassa.

Ihmisten yksinäisyys huolestuttaa

Tuula Mertanen on ollut kahdeksan vuotta Joensuun seurakuntayhtymässä vammaistyön diakonina. Osa ajasta on tosin mennyt äitiys- ja perhevaipailla. Tuulan perheessä on aviomies ja kaksi tyttäätä. Tuula kertoo olevansa perheen ainoa kuuro, perhe on siis kaksikielinen.

Tuula Mertanen tekee kuurojen- ja vammaistyötä: "Teen työtä viittomakielisten, kuurosokeiden, näkövammaisten, liikuntavammaisten sekä huo-

nokuuloisten kanssa. Työalueeseen kuuluu kahdeksan seurakuntaa sekä tarpeen mukaan vielä kaksi muutakin. Teen diakoniatyötä siinä missä muutkin diakoniatyöntekijät seurakunnissa. Taloudelliset avustukset eivät kuitenkaan kuulu työhöni. Tarjoan myös viittomakielistä sielunhoitoa viittomakielisille kuuroille sekä kuurosokeille."

Tuula huolehtii myös seurakuntien tilojen esteettömyydestä. Työn perustana on saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma, ja käytännössä tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat vammaisjärjestöt.

Tuula on huomannut, että ihmisten arkielämä on muuttunut vaikeammaksi ja haastavammaksi. Ihmisten elämää leimaa epävarmuus: säilyykö työpaikka, kestääkö talous, millainen on terveydentila, säilyvätkö ihmissuhteet hyvinä jne. Ihmiset ovat entistä yksinäisempiä, mikä on hyvin surullinen ilmiö tässä yhteiskunnassa. Lähimmäisrakauden merkitys tuntuu myös olevan vähän häviämässä. Naapurit eivät ole enää niin tuttavilla toisilleen. "Onneksi vapaaehtoisia ihmisiä seurakuntiin löytyy edelleen useimmissa seurakunnissa", Tuula toteaa.

Erityisesti ikäihmiset ja heidän pärjäämisensä huolestuttavat Tuulaa. "Seurakuntien toimintoihin osallistuu enimmäkseen ikääntynyttä porukkaa. Tosin joukko pienenee, kun ihmisten fyysinen kunto huononee." Nuoria ei Tuulan työssä juurikaan näy.

Työn haasteita ovat myös laaja työalue, ajasta menee paljon autossa istumiseen. Omat haasteensa tuo ajan riittävyyteen myös se, että Tuulan virka

on vain 60 %. Seurakunnat miettivät kaikkia menoja. Pitääkö säästää niiden ihmisen palveluista, joille niitä muutenkin tarjotaan vähiten?

Talven pimeydessä ja väsymyksessä Tuulalle antavat voimat Raamatun sanat valosta: "Jeesus on sanonut; *"Minä olen maailman valo. Se, joka seuraa minua, ei kulje pimeässä, vaan hänellä on elämän valo."* (Joh. 8:12) Saamme luottaa tähän Jeesuksen lupaukseen ja olla valona myös toinen toisillemme!"

Janne Rissanen kuurojenpappiksi

Myös kuurojenpappi Janne Rissanen oli IEWG:n konferenssissa kertomassa omasta työstään. Rissanen on toiminut neljä vuotta Suomen Lähetysseuran ja Kuurojen Lähetyskeskuksen lähettinä Jordanian ja Pyhän maan evankelisluterilaisessa kirkossa Jerusalemissa ja palestiinalaisalueilla. Työ oli puoliksi kehitysyhteistyötä, jossa tehtävänä oli selvittää palestiinalaisten kuurojen elämäntilannetta. Toinen puoli Janne Rissanen työstä oli papin työtä. Siihen kuului mm. viittomakielien kurssi, jumaanpalveluksia ja rippikoulua palestiinalaisille kuuroille.

Pastori Janne Rissanen valittiin 13.11.2014 Helsingin piirin kuurojenpappiksi. Tehtävä on sijoitettu Helsingin seurakuntayhtymään ja se on määräaikainen. Myös Janne Rissanen on kuuro. Hän sanoo, että tämä on todella historiallinen hetki, kun ensimmäinen kuuro valittiin kuurojenpappiksi. Kuurojen seurakunta on iloinen siitä, että uudella papilla on sama kieli ja kulttuuri kuin seurakuntalaisilla. Janne Rissanen on valmistunut teologian maisteriksi Åbo Akademiasta. Hänet vihittiin pappiksi toukokuussa 2010. Sen jälkeen hänet siunattiin lähetystyöhön Jordanian ja Pyhän maan evankelisluterilaiseen kirkkoon.

● RIITTA KUUSI

Sisar Linan sairaanhoidon

Sisar Lina kirjoittaa. Hän kirjoittaa kirjeitä ystävilleen ja toisille diakonissoille, sekä kiertokirjeitä koko laajalle sisarkunnalle. Hän kirjoittaa yksityiskohtaisia ohjeita siitä, millainen on hyvä hoitaja ja miten tämän tulee toimia eri tilanteissa.

Kun aikakauden tunnetuimmat lääkärin tulevat Helsingin Diakonissalaitokselle pitämään luentojaan, sisar **Lina Snellman**, johtajatar, istuu mukana luennolla ja tekee tarkkoja muistiinpanoja. Valo loistaa illalla myöhään hänen huoneestaan, kun hän istuu kir-

joittamassa puhtaaksi merkintöjään ja täydentää niitä omilla ajatuksillaan sairaanhoidosta.

Suomessa ei tuolloin 1800-luvun lopulla ole sairaanhoidosta vielä olemassa minkäänlaista kirjallisuutta, mutta Lina tutkii ruotsin-, norjan- ja

saksankielisiä sairaanhoidon oppaita. Myös **Florence Nightingalen** kirja sairaanhoidosta on hänelle tuttu – ovathan molemmat tutustuneet ensimmäiseen diakonissalaitokseen, joka perustettiin Saksan Kaiserswerthiin 1830-luvun lopulla.

Sisar Linan kirjoittamaan tekstiin on kiteytetty kaikki se tieto, mikä tuolloin oli jo olemassa sairaanhoidosta, ja sitä on aika paljon. Etenkin hygienian on tärkeää, ja sen saapumisesta suomalaisen sairaanhoitoon voi kiittää laitoksen ensimmäistä johtajataria, sisar **Amanda Cajanderia**.

Sisar Linakin on moderni. Hän seuraa tiiviisti tieteen saavutuksia ja on kuullut jo, että on olemassa sellaisia pienenpieniä taudinaiheuttajia kuin bakteerit, ja röntgensäteistäkin puhutaan.

Erityisen suurta huolta sisar Lina kantaa kuitenkin siitä, miten potilasta kohdellaan sairaalassa. Hän korostaa ammatillisuutta, mutta on taipuvainen näkemään sairaanhoidon kutsumuksena, jota ei voi suorittaa ilman kristillistä rakkautta.

Viesti 120 vuoden takaa

Runsaat satakaksikymmentä vuotta myöhemmin kaksi naista syventyy kärsivällisesti sisar Linan mustakantisiin vihkosiin. Ne ovat löytyneet Kansallisarkistosta Helsingin Diakonissalaitoksen papereiden joukosta. **Birgitta Geust**, sairaanhoidon opettaja, ja kirjailija **Eeva Hurskainen**, diakonissa itsekin, kääntävät yhdessä Linan tekstejä. Nelisen vuotta siihen on mennyt, mutta nyt on vihdoinkin kirja valmis. Kyseessä on arvokas aineisto, ensimmäinen suomalainen sairaanhoidon teoria, ”Vårdteori I och II”, kuten sisar Lina vihkonsa otsikoi.

Helsingin Diakonissalaitoksessa alettiin antaa tuleville diakonissoille sairaanhoidon koulutusta jo heti perustamisvuotena 1867. Kun sisar Lina tuli laitoksen johtajattareksi vuon-

teoria

na 1883, hänen ensimmäisiin toimenpiteisiinsä kuului sisarkoulutuksen uudistaminen. Hän alkoi pitää oppitunteja raamattutiedon, diakonian ja sairaanhoidon alalta. Sisarille järjestettiin opetusta myös tavallisissa kouluaineissa, koska monien tiedot olivat puutteelliset.

Oppituntien pitäminen kuului myös sairaalan ylilääkärin tehtäviin. Lisäksi laitoksessa luennoivat monet muut sen ajan tunnetut lääkärit.

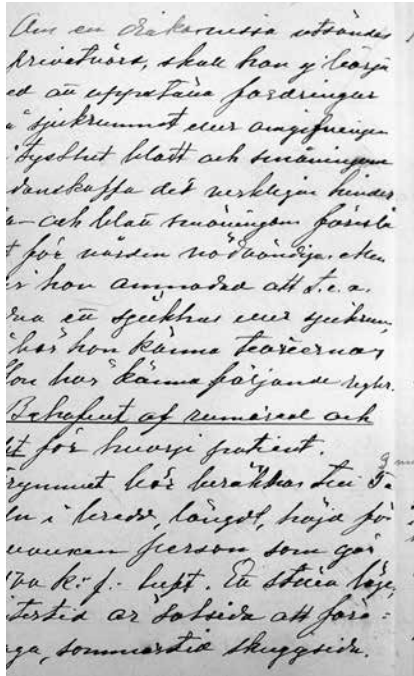
Naisen mahdollisuudet hankkia ammatti ja elää itsenäistä elämää 1800-luvun lopulla olivat hyvin rajoitetut. Työväenluokan naiset saattoivat siirtyä kodin ulkopuolelle tehdastyöhön tai palvelijoiksi. Keski- ja yläluokan naisten mahdollisuudet sen sijaan olivat vähäiset. Ennen kuin diakonisotat alettiin kouluttaa, ainoat koulutusammattit naiselle olivat kättilön ja kansakoulunopettajan ammatit. Diakonissalaitoksen ensisijaisena tehtävänä olikin antaa naisille ammatti.

Sairaita hoidettiin pääasiassa kotona ja vain rikkailla oli mahdollisuus hankkia itselleen lääkärinhoitoa. Köyhät saivat hätätapauksissa hoitoa harvoissa valtiollisissa tai kunnallisissa sairaaloissa, joissa hoidon tasosta ei juuri voinut puhua. Diakonissalaitoksen perustamisen aikoihin maassa valitsi nälänhätää ja kulkutaudit raivosivat. Monesti ajateltiin, että sairaus oli synnin seurausta.

Rakkaus ei yksin riitä

Sisar Lina alkoi kirjoittaa hoitoteoriaansa 1890-luvun alussa, jolloin Diakonissalaitoksen sairaala sijaitsi vielä Katajanokalla. Uusi sairaalarakennus valmistui nykyiselle paikalleen Alppikadulle vuonna 1897, ja siellä oli jo käytössä kaikki sen ajan uusimmat mukavuudet kuten juokseva vesi, keskuslämmitys ja vesiklosetit.

Sisar Linan aikana ei vielä ollut käytössä niitä lääkkeitä, jotka tänä päivänä ovat ratkaisevia monien sairauk-

sien hoidossa, kuten antibiootteja, insuliinia eikä nykyaikaisia sydänlääkkeitä. Hoitona käytettiin paljon erilaisia kylpyjä ja hauteita. Myös peräruiskeita annettiin moniin vaikeisiin.

Sisar Lina korostaa sitä, että kaikki sairaanhoito lähtee siitä, että hoitaja tahtoo potilaalle hyvää. Sen lisäksi tämän on osattava toimia oikein. Sisar Lina kirjoittaa: ”Sairaan täytyy saada uskoa hoitajastaan, että hän ajattelee minua – etsii minun parastani – kantaa minua sydämellään. Sellainen on todistettava myös teoin.”

Hän varoittaa useamman kerran ”käsityöläismäisestä toiminnasta”, jolla hän tarkoittaa potilaan hoitamista rutiinimaisesti, ilman henkilökohtaista paneutumista. Mutta rakkaus ei yksin riitä, vaan hoitajan on myös kehitettävä tietoaan ja taitojaan. Hoitajalta vaaditaan myös tahdikkautta, joutuuhan hän usein esimerkiksi miespotilaita hoitaessaan sellaisiin tilanteisiin, joihin nainen ei yleensä joudu.

Lina luettelee hyvän hoitajan ominaisuuksia: rakkaus, totuus, viisaus, ystävällisyys, kuuliaisuus, vaatimattomuus, suvaitsevaisuus, vaiteliaisuus, mielenmaltti, huomaavaisuus ja tarkkuus, täsmällisyys ja puhtauden henki. Puheliaisuudesta varoitetaan useassa kohdassa tekstiä. Hierarkia sairaalassa on ehdoton.

Lina Snellmanin
käsialanäyte.

Lina oli aikaansa edellä

Sisar Linan sairaanhoidon teorioista on kirjoitettu pro gradu -tutkielma vuonna 2002. Margit Eckardt (ThM) tutki sisar Linan kirjoituksia ja kirjoitti gradunsa ”Att tjena med sitt hjerta” Åbo Akademin Yhteiskunta- ja hoitotieteellisessä tiedekunnassa. Siinä hän vertaili karitatiivista hoitoa sisar Linan aikana ja 2000-luvun alussa.

Eckardt kirjoittaa, että sisar Linan aikaan sairautta alettiin pitää yhteiskunnassa häpeänä ja taakkana. Hän toteaa, että rakkauden ja armeliaisuuden periaatetta pidetään myös nykyisin hoitotieteessä väistämättömänä. Eckardt on tullut siihen tulokseen, että sisar Lina oli opeissaan monella tavalla aikaansa ja kulttuurinsa lapsi, mutta että hän oli samalla myös aikaansa edellä – vaikkapa siinä, että hän vaati tasapuolista hoitoa kaikille potilaille. Sisar Linalle potilas oli yksilö, ei yksi joukosta.

Sisar Linan aikaan Diakonissalaitoksen sairaalassa oli jo omahoitajajärjestelmä käytössä. Yksi hoitaja piti huolen yhdestä isosta huoneesta tai useammasta pienestä huoneesta. Hän hoiti kaiken siivouksesta ja kylvystä iltarukoukseen asti. Lisäksi sisaren tuli iltapäivällä, silloin kun mitään hoitotoimenpiteitä ei tehty, istua potilaan vuoteen vieressä ja olla tämän käytävissä, vaikkapa lukea ääneen tai keskustella hänen kanssaan.

Eckardt muistuttaa, että tänä päivänä pidetään hoidon päämääränä optimaalista terveyttä. Linan teksteissä ei näy viitteitä sellaisesta päämäärästä, vaan tärkeintä oli lievittää sairautta kärsimyksiä.

Kun tieto lisääntyy, muuttuvat myös sairautta ja terveyttä koskevat ohjeet. Hoitamisen mahdollisuudet ovat kehittyneet huomasti sisar Linan ajoista lähtien, mutta aina on kuitenkin ajateltu potilaan parasta – saatavilla olevan tiedon varassa.

● PIRKKO PROBST

Usko on elämän kestävä

Kolme kirkon työhön valmistunutta ystävää tapaa pitkästä aikaa. Miten usko ja suhde Jumalaan on vuosien varrella muuttunut?

Neljännesvuosisata sitten he viettivät paljon aikaa yhdessä ja puhuivat lähes joka päivä Jumalasta. Osittain se oli ammattiin kasvamista, osittain kiihkeää etsimisen aikaa, johon Jumalan ominaisuuksien pohtiminen kuului tiiviinä kuin jokapäiväinen leipä. Kai-kista tuli työntekijöitä luterilaiseen kirkkoon. Yhteistä oli innostus toimia Jumalan työkentällä, nähdä sen laajen-

tuvan ja löytää siinä oma paikkansa.

Kahvikupit on tilattu ja päällimmäiset kuulumiset vaihdettu. Maailmankuva on laajentunut eikä kahvi-kaan ole enää mustaa, se on latteaa, cappuccinoa ja maitoteetä. Puhelut kuten ennenkin, vaivattomasti. Sanat käyvät läpi nimiä ja paikkoja, mutta eivät ajaudu yhtä helposti siihen yhteen sanaan: Jumala. Mitä on tapahtunut?

– Toivottavasti ei se mitä eniten pelkäsin, että Jumalasta on tullut vain lisuke kaiken muun lomaan, Sakke naurahtaa.

– Palavereita, tapaamisia ja tee-mapäiviä. Sellainen tunne vain vaivaa usein, että pitäisi olla jo seuraavassa paikassa, tekemässä jotain muuta.

Sakesta tuli diakoni, toisten ihmisten rinnalla kulkija ja tukija. Helluntaillais-luterilaisen kodin kasvatilla oli nuorena vahva näky evankelioimisesta, mutta helppoa se ei aina ollut. Sake vaati itseltään paljon, vähän kuin **Mika Waltarin** Felix Tienhaara, ujo ja arka tilastovirkailija, joka oli saanut tuskallisen tehtävän. Joka päivä mieheparan oli sanottava jollekin tapaamalleen vieraille ihmiselle: *”Herra etsii sinua. Syntisi ovat anteeksiannettut, jos vain tahdot.”*

Nyt vertaus naurattaa Sakkea, vaikka se jossain vaiheessa piti hyvin paikkansa.

– Jaoin kaupungilla kutsuja hengelliseen tilaisuuteen, vaikei se koskaan ollut minulle helppoa. Oli hyvä tarkoitus pelastaa ihmisiä, mutta intoa taisi olla enemmän kuin viisautta. Kävin aika tiukkoja keskusteluja ihmisten kanssa.

Oliko Jumala ankara? Käskikö hän mennä, vaikei siltä tuntunut? Sakke pohtii.

– Enemmän vaatimus oli oman päällä. Tarjoilin ihmisille yksipuolista käsitystä kristillisyydestä, jossa armo pitää kuitenkin ansaita olemalla hyvä kristitty. Nyt vuodet ovat onneksi kasvattaneet Jumalaa niin, ettei hän enää mahdu minkäänlaiseen kaavaan.

Jumala ei mahdu sanoihin

”Jumala on suurempi kuin se mikä on minulle tuttua.” Postikortista lainattu lause on tärkeä **Annalle**, joka opiskeluaikoina osallistui yhteiskristillisen järjestön katuevankelioimisiltoihin yhdessä Saken kanssa. Annan mielestä Sakke on pehmentynyt.

– Nyt sinä annat tilaa kysymyksille ja kuuntelet enemmän, Anna arvioi. Sakke ottaa palautteen vastaan.

– Mitä vanhemmaksi tulee, sitä vähemmän on jäljellä vahvoja sanoja Jumalasta, hän myöntää.

Maijut Hentunen

prosessi

–Sanoilla vain ei ole enää niin suurta merkitystä. Se, miten suhtautuu toisiin ihmisiin, on tärkeämpää.

Anna syntyi kotiin, jossa ei puhuttu uskonasioista. Kosketuspinta kristillisyyteen syntyi Helsingissä **Billy Grahamin** Missio-tapahtumassa, jonne hän lähti kaverin kutsumana. Myöhemmin hän valmistui kirkon nuorisotyönohjaajaksi. Nuorena työntekijänä Annalla oli suuri tarve vakuuttaa ihmisille, että Jumala on olemassa.

–Enää minun ei tarvitse olla Jumalan puolestapuhuja. Olen aina valmis keskustelemaan, mutta jokainen saa tehdä omaa matkaansa Jumalan kanssa, tai Jumalaa kohti. Yritän olla vain tienviittäjä matkalla.

Vanhojen ystäväysten mielestä on helpottavaa antaa Jumalan olla Jumala. Sellainen muuttumaton Luoja, joka on muuttuvan maailman yläpuolella ja juuri siksi löydettävissä kaikkina aikoina. Sellaisen Jumalan varaan voi vaikeinakin aikoina jättää itsensä ja työnsä.

Uskon säilyminen on arjen ihme

Kristillisen logiikan mukaan usko on lahja, jota ei voi itsestään väkisin puristaa. Katekismuksen sanoin ”Jumala lahjoittaa meille uskon ja avaa sydämemme rakkaudelle”. Jumalan ulottuvuuksia ei yksinkertaisesti voi käsittää järjellä. Usko ei synny väittelemällä eikä todistelemalla, vaan Pyhän Hengen työnä.

Siksi usko itsessään on jo ihme. Sen säilyminen elämän koettelemuksissa on toinen ihme. Kautta aikojen kristityt ovat elämällään todistaneet, että juuri koettelemusten keskellä usko kasvaa ja vahvistuu. Mistä muusta voi kertoa esimerkiksi virsi 600, jonka sanat **Dietrich Bonhoeffer** kirjoitti keskitysleirillä vuonna 1944: ”Hyvyyden voiman uskolliseen suojaan olemme kaikki hiljaa kätkeyty. Me saamme

Tilaa salatulle

Kaikki kolme jakavat saman kokemuksen. Luottamus Jumalan olemassa oloon on perusta, joka antaa toivon, mutta Jumalassa on aina myös jotain salattua ja hämmentävää. Usko ei ole suora tie eikä suhde Jumalaan ole tasainen. Ennemminkin kyselevä, ihmettelevä, turvaa etsivä ja kapinoiva. Joskus Jumala on kadoksissakin, hän vain pilkahtaa arjen keskelle.

– Sanotaan, että usko on elämän pysyvä asia, mutta oikeasti usko on jatkuvaa liikettä, **Outi** sanoo. Hän työskenteli pitkään diakonissana, mutta siirtyi jossain vaiheessa uusiin tehtäviin. – Suhde Jumalaan ei ole staattinen olo-tila, joka kerran luodaan. Se on kuin ihmissuhteet, aaltoliikettä.

Outi on sekä työssään että yksityiselämässään tottunut rukoilemaan toisten puolesta. Usein hän on nähnyt hyviä asioita tapahtuvan ihmisten elämässä.

– On ollut myös asioita, joissa olen joutunut toisen rinnalla pettymään ja

ihmettelemään. Joskus uskossa kasvamisen on sitä, että uskaltaakin luovuttaa ja hellittää, sanoa ”tapahtukoon sinun tahtosi”.

Nuorempana ystävykset liikkuvat myös tilanteissa, joissa korostuivat ihmeet ja yliluonnollisuus. Nykyään suurin ihme heille on se, että ihminen oman arkensa ja vaikeuksiansa keskelläkin jaksaa toivoa ja odottaa parempaa.

– Kristinuskon suurin lahja on toivo. Kirkon työntekijän tärkein tehtävä on kannatella sitä ihmisten elämässä, Outi sanoo. Hän on käynyt uskossaan läpi myös pimeitä vaiheita, jolloin Jumala on tuntunut etäiseltä ja ollut hiljaa.

– Sellaisten vaiheiden kautta on löytynyt luottamus, että Jumala on kaiken yläpuolella, ja kuitenkin hän on läsnä ihmisen elämässä. Kaiken muutoksen ja epävarmuuden keskellä on tärkeää muistuttaa siitä ajatuksesta, että tämä elämä ei ole kaikki.

● MINNA-SISKO MÄKINEN

Marjut Hentunen

luottaa uskolliseen Luojaan, yhdessä käydä uuteen aikaan nyt.”

Joskus elämän olosuhteet kuitenkin vievät mennessään uskon lahjan. Voi käydä niin, että iskujen lisääntyessä ja vaivojen pitkittyessä katoaa luottamus uusien alkujen Jumalaan. Moni omassa tilanteessaan ihmettä odottava on löytänyt positiivista muutosta siitä, ettei enää yritä pinnistellä uskoa. Kyse ei ole pelistä, jossa tosiasiat asetetaan toivoa vastaan, vaan siitä, että toivo perustuu johonkin muuhun kuin tosiasioihin. Rehellisesti haudatussa uskossa on kyse vehnänyyvän tiestä: peitetään pimeyteen, annetaan olla, ja uusi verso kasvaa sittenkin hitaasti mullan alla. Tapahtuu järjellä selittämätön ihme, jolla on kristikunnassa todistajia läpi kirkon historian.

Jumalan ulottuvuuksissa riittää pohtimista. Hän on samaan aikaan hiljainen ja ihmeitä tekevä, ristiinnaulittu ja ylösnoussut, käsittämätön ja lähelle tuleva. Uskossa vahvistuminen on sitä, että opitaan hitaasti pois sellaisesta uskosta, jota täytyy puolustella ja todistella. Syntyy vapaata tilaa Jumalalle, josta tulee todellisempi ja läsnä olevampi: rinnalla kulkeva Kristus, joka ihmisen elämässä sitoutuu ristiin ja kärsimyksiin.

● MINNA-SISKO MÄKINEN

Johdatus motivointityön maailmaan

JUKKA OKSANEN:
MOTIVOINTI TYÖVÄLTENÄ
PS-KUSTANNUS 2014

Motivointi työvälteenä -kirjaan on helppo tarttua. Sisällysluettelossa katse kiinnittyy nopeasti joihinkin mielenkiintoisiin sanoihin ja sanapareihin, joita tekee mieli lähteä tutkimaan. Oma uteliaisuuteni heräsi muun muassa ”eettinen liikahdus”, ”tunteiden puurot ja vellit” sekä ”neljän minuutin sääntö” kohdilla. Kirja on kirjoitettu auttamisen ammattilaisille, joiden työnä on tukea asiakasta ja suunnitelmallista muutostyötä asiakkaan elämässä. Itse huomasin kysyväni, että miten kirja voi auttaa yksittäisen lukijan omanikin muutosprosessin vaativuuden ja notkahduspaikkojen ymmärtämi-

sessä. Lukiessa huomasin miettiväni esimerkiksi alkuunsa lopahtaneita kuntokuurejani ja sitä, miksi näin kävikään.

Motivointi työvälteenä -kirjan kirjoittaja **Jukka Oksanen** on paitsi sosiaaliterapeutti myös kouluttaja ja työnohjaaja. Kirja nousee vahvasti päihde- ja mielenterveysasiakkaiden maailmasta, mutta ei millään tavalla teemoillaan ja sisällöllään sulje muuta auttamistyötä ulkopuolelleen. Kirja on eräänlainen menetelmäopas, mutta avoin sellainen. Kyse on enemmän lähestymistavasta ja tulokulmasta kuin tiukasti strukturoidusta menetelmästä. Menetelmän

Toivoa yksinäisyyden ja kärsimyksen tarinoille

YHTEYS TOISEEN IHMISEEN
– KONTAKT
MED EN ANNAN MÄNNISKA
SUOMEN EV.-LUT. KIRKON
JULKAISUJA,
KIRKKO JA TOIMINTA, 15, 2014

Palveleva puhelin täytti 50 vuotta syksyllä 2014. *Yhteys toiseen ihmiseen – Kontakt med en annan människa* on osana merkkipuotta julkaistu Palvelevan puhelimen juhla-kirja.

Juhlakirja esittelee Palvelevan puhelimen historian aina 1960-luvun alkuvaiheista nykypäivään saakka. Historiikissa esitellään myös palvelua vuosikymmenen aikana käyttäneitä; palvelun kehitysvaiheiden kuvaamisen lisäksi katsaukset kuvailevat myös soittajia ja heidän tarpeitaan eri vuosikymmeninä. Lukijalle tämä tarjoaa mahdollisuuden Palvelevan puhelimen heijastamiseen ympäröivään todellisuuteen: yhteiskuntaan, yhteisöllisyydestä yksilöllisyyteen siirtymiseen sekä muuttuneeseen asenne- ja arvoilmapiiriin.

Sama todellisuus nousee esille teoksen nykyaikaa käsittelevissä osioissa. Artikkelit nostavat esille juhluvuoden teemat: yksinäisyyden, kärsimyksen ja toivon. Teos esittelee myös puhelinauttamisen erityispiirteitä ja perusteita. Kirjoitusten teoreettinen ja teologinen ote on ilahduttavan käytännönläheinen. Meneen ja nykyisen näkökulmat tarjoavat keskustelunavauksia, työvälteitä ja syventyvää ymmärrystä puhelinauttamisesta. Artikkelit ovatkin eri-

tyisen hedelmällistä luettavaa heille, jotka ovat joskus toimineet päivystäjinä Palvelevassa puhelimessa.

Yhteys toiseen ihmiseen esittelee suomalaisen auttamistyön yhden pitkäaikaisen kulmakiven. Teos osoittaa, että puhelinauttamisella on edelleen sija suomalaisessa yhteiskunnassa. Kirkon sielunhoidolle, Palvelevan puhelimen ymmärtävälle kuuntelemiselle ja auttavalle vuorovaikutukselle on edelleen tarvetta. Tämän todetessaan *Yhteys toiseen ihmiseen – kontakt med en annan människa* tekee olemassaolollaan kunniaa sille valtavalle kasvottomien ja nimettömien joukko, joka on istunut päivystystiloissa Suomen joka laidalla: päivystäjille, jotka ovat kuulleet pieniä ja suuria tarinoita, monenlaisia kysymyksiä elämän kaikilta laidoilta. Juhluvuoden teemaa mukaillen, tarinoita yksinäisyydestä, kärsimyksestä ja toivosta.

● PETRA KUIVALA
Kirkkohistorian tohtorikoulutettava
Helsingin yliopisto

kuvaus jättää lukijalla ja auttamistyöntekijälle tilaa omalle tyylille.

Kirjassa käsitellään kohtaamista, kuuntelua, tunteiden työstämistä sekä ongelmien puheeksi ottamista. Motivoinnin kaikki vaiheet käydään läpi muutosaiheen ja -tarpeen havaitsemisesta aina muutossuunnitelman seurantaan ja palautteeseen asti. Kirjaa lukiessa jää päällimmäiseksi ajatus hyväksymisestä ja ymmärryksestä pärjäämisen kysymyksissä silloinkin, kun ongelmat ovat toistuvia ja erilaiset takapakit ja ”retkahdukset” kuuluvat elämän todellisuuteen. Muutosprosessia rakennetaan dialogisesti suunnitelman kannattelemana.

Lukiessa hahmottuu motivointityön monimutkaisuus. Lukijalle ei jää epäselväksi, että samaan aikaan on otettava huomioon monia eri asioita ja ilmiöitä. Työntekijän tärkein tehtävä on saada asiakkaan omaa itsehävainnointikykyä kehittämään ja itse-tuntemusta lisääntymään. Muutos on kriisi, jossa myös monet selvittämättömät kysymykset nousevat esille, ehkä yllättäen sekä työntekijän että asiakkaan. Motivointityössä asiakasta autetaan pohtimaan arvojaan ja tutkimaan merkityksiä. Kirjaa läpäisee yksilön kohtaaminen ja yksilötyön keskeisyys. Se herätti kysymyksen ryhmän merkityksestä ja käyttämisestä motivoin-

tityössä. Yhteisön merkitystä jäin siis vielä kysymään.

Kirja on rakennettu niin, että luvun lopussa on aina ”pätkinänkuoressa” -osio. Arkikäytäntöä kohti päästään esimerkkien avulla, joita kirjassa on runsaasti. Kirjoittaja on tehnyt käytännönläheisen oppaan kaikille meille, jotka välillä kaipaamme jotakin ”kättä pidempää”. Läpäisevänä sävynä voimavarakeskeisyys tuntui erityisen hyvältä ongelmien ja muutostaasteiden ollessa keskiössä.

● AIRI RAITARANTA

Asiantuntija, ohjaus- ja kehittämistyö

Ei valtaa, kultaa, loistoa

Jean Sibelius 1909

Diakonia-lehden
toimituskunta sekä
Kirkon diakonia ja
sielunhoito -yksikön
työntekijät toivottavat
kaikille lukijoille
rauhallista joulua ja
siunattua uutta vuotta
2015

1. *Ei valtaa, kultaa, loistoa
tuo joulu lahjanaan,
vaan Luojan olkoon kunnia
ja rauha päällä maan.
Oi Herrani,
tee juhlan
nyt itsellesi iloksi!
Ei valtaa, kultaa loistavaa
vaan Luojan kunniaa.*

2. *Tuo kotiin lasten riemua,
kun loistaa joulupuu.
Tuo joulun kirkas sanoma,
kun ilta tummentuu.
Ja tuntooni
suo rauhasi,
ilolla täytä uskoni.
Tuo kotiin lasten riemua
ja joulun sanoma.*

3. *Jo, joulunrauha, saavu, jää
nyt joka sydämeen,
luo toivon, ilon lämmin sää
maailman kylmyyteen.
Vieraaksi saan
nyt kuninkaan,
et muutu, Herra, milloinkaan!
Jo, joulunrauha, saavu, jää,
luo toivon lämmin sää.*

Zachris Topelius 1887. Suom. 1909,
Niilo Rauhala 1984, 1986.
Virsikirjaan 1986.

Rohkeus pyytää apua

Joskus ajattelen, mitä suomalaisista urheilijoista, liikemiehistä, tutkijoista ja taiteilijoista tuntuu, kun he lähtevät ulkomaille esittelemään kykyjään ja osaamistaan. Suomi on pieni ja kaukainen maa, jota monessa paikassa ei tunneta lainkaan. Ulkomailla saamme usein lähteä liikkeelle nollasta. Julkisuudessa kerrotaan niistä, jotka ovat menestyneet maailmalla, mutta kuinka paljon onkaan niitä, jotka joutuvat palaamaan pettyneinä, jopa lyötyinä. Kilpailu huomiosta ja menestyksestä on kovaa. Se vaatii sitkeyttä, kovaa työtä ja joskus myös onnea.

Entä mitä tuntevat ne köyhien maiden asukkaat, jotka tulevat Suomeen paremman elämän toivossa? Kaikki on täällä vierasta ja outoa, eikä aikaisemmin opitulla ole välttämättä mitään käyttöä uudessa maassa. Kuitenkin he yrittävät pärjätä ja sopeutua elämään Suomessa.

Uuden oppimiseen ja uusiin mahdollisuuksiin tarttumiseen vaaditaan rohkeutta. Sen tuntee vahvasti, kun astuu vieraan yleisön eteen tai alkaa opetella uutta taitoa alkeista.

Rohkeuden vaatimus voi tuntua kuristavalta: ei minusta ole tuohon, en halua uutta. Muistelkoon historioitsijat suurmiehiä ja - naisia. Tehköt modernit sankarit suurtekojaan! Minä tyydyn vähempään.

Rohkeus on diakoniatyön tunnusmerkki. Diakonia raivaa tien sinne, missä hätä on suurin. Diakonia etsii avun vaikeimpaankin pulmaan. Diakonia ei jätä ketään oman onnensa nojaan.

Arjen keskellä nuo suuret sanat menettävät helposti merkityksensä. Työpaikalla on jännitteitä, kotiasiat painavat, määrärahoja ja virkoja karsitaan. Samaan aikaan valtio ja kunnat säästävät, työttömyys kasvaa, köyhyys, syrjäy-

tyminen ja yksinäisyys lisääntyvät. Diakoniasa entistä vähemmillä voimilla olisi vastattava entistä suurempiin tarpeisiin.

Ehkä rohkeutta ei olekaan se, että yrittää silkalla tahdonvoimalla selättää ylivoimaisen työtaakan. Ehkä rohkeutta on se, että tunnustaa neuvottomuutensa ja yrittää etsiä uusia ratkaisuja vanhoihin pulmiin.

Ratkaisuita voi löytyä ulkomaisista tai maahanmuuttajien esimerkeistä, mutta myös aivan läheltä. Kaikkea ei tarvitse tehdä itse. On rohkeaa pyytää apua ja hakea uusia kumppaneita. Diakonian haasteiden kasvaessa ja perinteisten resurssien supistuessa tarvitaan jälleen rohkeutta etsiä diakonialle uutta suuntaa kuten tapahtui 1990-luvun laman aikana.

Virsi 525:4

*Anna, Kristus, rohkeutta
mennä maastoon tiettömään,
jossa merkkejä en tunne,
vaille vastausta jään.*

Tämä oli viimeinen hartauskirjoitukseni. Kiitän Diakonia-lehden lukijoita ja tekijöitä. Seuraavassa numerossa aloittaa johtava diakoni **Tero Konttinen**.

● KIRSI HIILAMO

Diakonia-lehden toimitus kiittää Kirsiä monista ajatuksia herättäneestä Iltahartaudesta. Tyrnävän seurakunnan diakonin Salme Kinusen sanoin: Lämpöinen, iso kiitos kirjoituksestasi – Se herätti minut huomaamaan jälleen kerran, että muutos lähtee minusta itseltäni – Ja Jeesus haluaa meitä tässäkin auttaa.